

Suunnitelman yhteistyöryhmät sekä suunnittelukokouksissa esille tulleet näkemykset ja niiden huomioon ottaminen suunnitelmassa

Suunnitelmaluonnos valmistui keväällä 2008. Sitä esiteltiin sidosryhmille ja paikallisille asukkaille sekä valmisteltiin suunnittelun yhteistyöryhmän kanssa seuraavasti:

Suunnitelman yhteistyöryhmä Edustajat

- Muotkatunturin paliskunta: Tarmo Ljetoff
- Paistunturin paliskunta: Antti Piera Valle
- Saamelaiskäräjät: Jan Henrik Sajjets
- Inarin kunta: Jouni I. Jomppanen, Riitta Näkkäljärvi
- Utsjoen kunta: Ilmari Tapiola
- Pohjois-Lapin Matkailu Oy: Maaret Mattus
- Inarin riistanhoitoyhdistys: Aarre Seurujärvi, Pertti Vikeväkorva
- Utsjoen riistanhoitoyhdistys: Aulis Nordberg, Esa Vuomajoki
- Lapin ympäristökeskus: Liinu Törvi
- Inarin luonnonystävät: Martti Rikkonen, Esko Sirjola

19.12.2007 ja 27.5.2008 pidettiin Inarissa suunnittelukokoukset. Kokouksissa esitetyt asiat on kirjattu liitetaulukoon.

Kylätilaisuudet paikallisille asukkaille

- Inarissa 27.11.2007
- Karigasniemellä 26.11.2007
- Angelissa 26.11.2007

Muut tilaisuudet

- Utsjoen kalatalousneuvottelukunta 13.5.2008
- Inarin kalatalousneuvottelukunta 9.12.2008

Saamelaiskäräjälain 9. §:n mukainen neuvottelu 20.8.2008

Seuraavaan taulukoon on kirjattu kokouksissa suunnitelmaa koskevat esitykset, muutostoivomukset ja muut kommentit sekä se, miten ne on otettu huomioon suunnitelmassa.

hks = hoito- ja käyttösuunnitelma. MH = Metsähallitus. rhy = riistanhoitoyhdistys.

LIITE 1. 2(11)

TILAISUUS JA EHDOTUS	METSÄHALLITUKSEN KOMMENTTI, MITEN OTETTU HUOMIOON HKS:SSA
YLEISÖTILAISUUS ANGELISSA 26.11.2007 Vanhojen tilojen rakentamispuunotto-oikeus. Rakentamispuuta pitää saada läheltä kylää. Onko rakennuspuunottamisoikeus kumottu vai ei? kenellä on oikeus ottaa ja kenellä ei tällä hetkellä?	-Rakentamispuunotto-oikeutta ei ole kumottu. +Täydennetty suunnitelmaan.
Onko puunotto perinnehirsirakentamiseen mahdollista erämaa-alueelta esim. Vuomajoen kylän läheisyydestä?	-Pienimuotoinen puunotto voi olla mahdollista sopimuksen mukaan. +Ei muutosta suunnitelmaan.
Porttakaltion tien puomi on toisinaan lukossa. Miksi, onko vain poromiehillä oikeus kulkea sinne?	-Porttakaltion tie on Muotkatunturin paliskunnan yksityistie. +Ei muutosta suunnitelmaan.
Mitä hks rajaa pois tai tuo lisää alueen käyttäjille?	-Paikkakuntalaisten oikeudet säilyvät; vyöhykkeistäminen vaikuttaa lähinnä virkistyskäytön ohjaukseen. +Ei muutosta suunnitelmaan.
YLEISÖTILAISUUS KARIGASNIEMELLÄ 26.11.2007 Harakanpesä toimii lähinnä vuokratupana, mitä sille tehdään?	-Vuokrasopimusta ei jatketa, muutetaan MH:n valvontatuvaksi, paliskunnan porokämpäksi tai Tunturiharakat siirtävät sen pois. +Kirjattu suunnitelmaan.
Metsästyslupien myynti ei ole kunnossa matkailuyrittäjän eikä metsästäjän kannalta; miksi ei ole mahdollisuutta saada kerralla viikon lupaa?	-Ei tässä suunnitelmassa linjattavissa oleva asia. +Ei muutosta suunnitelmaan.
Jos Tirro-Karigasniemi-kulttuuripolku merkitään, se on linjattava uudestaan ainakin eteläpästä.	-Ei ole tarkoitus merkitä ainakaan tällä hks-kaudella. +Ei muutosta suunnitelmaan.
Kulttuuripolun voisi vain merkitä, ei sinne tarvitse rakentaa mitään muuta.	-Merkityillä polulla tulee usein tarve rakentamiseen (pitkokset, tulistelupaikat yms.). +Ei muutosta suunnitelmaan.
Kenelle kuuluu entinen rajan kämpä (Kiellaroaivin kämpä), onko se paliskunnan? Kämpä on huonossa kunnossa.	-Muotkatunturin paliskunnan kämpä. +Ei muutosta suunnitelmaan.
Erämaisuus rikkoontuu, jos tulee lisää tupia ja reittejä.	-Uusia tupia ja reittejä ei ole tarkoitus rakentaa. +Ei muutosta suunnitelmaan.
Kuuluuko alue jo Naturaan?	-Kuuluu. +Ei muutosta suunnitelmaan.
Voiko kulkea kesäaikaan moottoroidusti omille maille?	-Yksityistiloille on kulkuoikeus rasitteena tai tieoikeutena. +Kirjattu suunnitelmaan.
Erämaa-alueen sisällä ei saisi olla talousmetsäkäyttöä.	-Erämaa-alueen sisällä ei ole talousmetsäkäyttöä. +Kirjattu suunnitelmaan.
Virkistysvyöhykkeeksi Luomosjoelta lähtevältä tieltä etelään Stuurraäytsin suuntaan ja kulttuuripolulle, sieltä Kuorvikodssan kautta Peltoaovia pitkin Lahtisen kämpälle, siis esimerkiksi näin voisi linjata kesäaikaisen vaellusreitit.	-Kesäaikaisia vaellusreittejä ei linjata, vaan alue profiloituu vaativan eräretkeilyn alueena. +Ei muutosta suunnitelmaan.

TILAISUUS JA EHDOTUS	METSÄHALLITUKSEN KOMMENTTI, MITEN OTETTU HUOMIOON HKS:SSA
YLEISÖTILAISUUS KARIGASNIEMELLÄ 26.11.2007	
Koiravaljakkotoiminta on elinkeino-toimintaa eikä eläinrääkkäystä; mitä haittaa on koiravaljakkotoiminnasta?	-Paliskuntien kanta on jyrkän kielteinen. +Vastikkeellisena tapahtuva koiravaljakkotoiminta on sallittu moottorikelkkauralla virkistysvyöhykkeellä ja paliskunnan puolella myös syrjävyöhykkeellä. Tämä kirjattu suunnitelmaan.
Saako itse merkata maastoon reitin esim. maalipurkilla kiviin?	-Ei saa. +Ei muutosta suunnitelmaan.
Mitkä ovat Metsähallituksen intressit alueen suhteen?	-Erämainen alue ilman kattavaa palveluvarustusta. +Ei muutosta suunnitelmaan.
Kelkkauran varrella pitäisi olla taukotupa (vaatteiden kuivausta yms. varten). Voisiko Harakanpesästä tehdä kämpän em. käyttöön kelkkauran varteen?	-Harakanpesästä voi tulla valvontatupa, paliskunnan porokämpä tai Tunturiharakat voivat viedä rakennuksen pois erämaa-alueelta. +Kelkkauran varteen ei ole suunniteltu taukotupaa, mutta hks antaa siihen mahdollisuuden.
YLEISÖTILAISUUS INARISSA 27.11.2007	
Rajautuuko suunnittelualue Karigasniemen tiehen?	-Ei rajaudu, raja on erämaalain mukainen. +Ei muutosta suunnitelmaan.
Mitä tapahtuu kammeille Peltojoella ja -järvellä?	-Omistusoikeus selvitetään ja omistajien kanssa pyritään tekemään käyttöoikeussopimus. +Linjaukset kirjattu suunnitelmaan.
Erämaaluonteen säilyttäminen on tärkeää.	-Suunnitelmaa tukeva kommentti.
Mitä tapahtuu Lahtisen kämpälle?	-Kämpän huollosta pyritään tekemään sopimus esimerkiksi matkailuyrittäjän kanssa. +Kirjattu suunnitelmaan.
Mitä tapahtuu Harakan kämpälle?	-Vuokrasopimusta ei jatketa; kämpästä voi tulla valvontatupa, paliskunnan kämpä tai Harakat voivat viedä sen pois. +Kirjattu suunnitelmaan.
Mitä tapahtuu suunnittelualueen sisällä olevien yksityismaiden kämpille?	-Yksityismaat eivät kuulu suunnittelualueeseen. +Ei muutosta suunnitelmaan.
Miten vaikuttaa metsästys- ja kalastus-oikeuksiin?	-Paikallisten oikeudet säilyvät. +Ei muutosta suunnitelmaan.
Keväinen riekonpyyntilupien myynti pitäisi lopettaa.	+Ei muutosta suunnitelmaan.
Mitä vaikutuksia on sillä, jos moottorikelkkaurista perustetaan reittejä?	-Moottorikelkkareitit ovat tielainsäädännön mukaisia toisin kuin urat. +Hks:an on kirjattu mahdollisuus urien muuttamisesta reiteiksi.
Miten urien muuttaminen reiteiksi vaikuttaa palveluvarustukseen (wc:t ym.) ja raivauksiin?	-Reitin pitäjän vastuulla on raivata reitti standardien mukaan. +Ei muutosta suunnitelmaan.
Reitti mahdollistaa aseiden mukana kuljettamisen moottorikelkassa.	+Ei muutosta suunnitelmaan.
Myös poromiehet voisivat kuljettaa em. tapauksessa asetta mukanaan, ja se mahdollistaisi myös metsästyksen vaikutuksen syvällä erämaassa, jolla olisi moninaisia vaikutuksia mm. riistakantoihin ennen metsästys-paineen ulkopuolella olleilla alueilla.	+Ei muutosta suunnitelmaan.

LIITE 1. 4(11)

TILAISUUS JA EHDOTUS	METSÄHALLITUKSEN KOMMENTTI, MITEN OTETTU HUOMIOON HKS:SSA
<p>YLEISÖTILAISUUS INARISSA 27.11.2007 Kelkoilla ajetaan kahta eri reittiä Päälgasúáivin luona. Yläreitin käyttö on poromiesten mielestä väärin, paikkakuntalaiset ajavat kuitenkin alareittiä. Viime talvena Päälgasúáivi olisi pitänyt rauhoittaa poronhoidolle.</p>	<p>-Reitit on linjattu siksi yläkautta, koska sinne ajetaan kuitenkin. Linjauksella pyritään siis ohjaamaan liikennettä. +Ei muutosta suunnitelmaan.</p>
Kelkkailijat eivät pysy urilla.	+Ei muutosta suunnitelmaan.
Mukkalompolon kämppää kaivataan takaisin.	<p>-Mukkalompoloon ei rakenneta uutta kämppää. +Ei muutosta suunnitelmaan.</p>
Onko yksityismaille oikeus mennä maastoajoneuvolla myös kesäaikaan?	<p>-Yksityistiloille on kulkuoikeus rasitteena tai tieoikeutena. Kirjattu suunnitelmaan. +Ei muutosta suunnitelmaan.</p>
Tirrosta lähtevät mönkijäurat ovat niin leveitä, että jokainen käyttää niitä eikä hae omaansa.	+Ei muutosta suunnitelmaan.
Metsähallitus hoitaa hyvin oman osansa vaellusreittien suhteen, toisin on Norjan puolella.	<p>-Metsähallituksen toimintaa tukeva kommentti. +Ei muutosta suunnitelmaan.</p>
Miten erämaa-alueella tapahtuu petokannan säätely? Esimerkiksi ahmakanta on huomattavasti lisääntynyt. Miten erämaalaki säätelee kantaa vai sääteleekö?	<p>-Erämaalaki ei säätele petokantoja. Ahma on rauhoitettu. +Ei muutosta suunnitelmaan.</p>
Jossain vaiheessa petovahingot kasvavat liian suuriksi, jolloin säätelyyn on pakko ottaa kantaa.	+Ei muutosta suunnitelmaan.
Muotkalla ahmakantojen kasvu on suunnattoman kova. Viime keväänä yli 1 000 km matkalla 4 riekkoa ja arviolta yli 20 ahman jäljet.	<p>-MH on tietoinen alueen ahmakannasta. +Ei muutosta suunnitelmaan.</p>
Valtio ei pysty maksamaan petokorvauksia, kevään korvaukset maksamatta alkuvuodesta kesäkuun loppuun.	+Ei muutosta suunnitelmaan.
Miten suhtaudutaan ohjelmalveluyrittämiseen, esim. koiravaljakkotoiminta? Koiravaljakkoreitit taukopaikkoineen ym.	<p>-Vastikkeellisena tapahtuva koiravaljakkotoiminta on sallittu moottorikelkkauralla virkistysvyöhykkeellä ja paliskunnan puolella myös syrjävyöhykkeellä. Tämä kirjattu hks:an. +Ei muutosta suunnitelmaan.</p>
Useita kielteisiä kantoja koiravaljakkotoimintaa kohtaan.	+Ei muutosta suunnitelmaan.
Minulla on koiravaljakko, eikä se mielestäni vaikuta luontoon millään lailla negatiivisesti.	+Ei muutosta suunnitelmaan.
Onko koiravaljakkotoiminta yleensä luvanvaraista (yksityinen)?	<p>-Yksityinen koiravaljakkotoiminta on jokamiehenoikeus. +Ei muutosta suunnitelmaan.</p>
Voiko erämaalainsäädännöllä mitenkään kieltää koiravaljakkotoiminnan?	<p>-Vaatisi muutosta lainsäädäntöön. +Ei muutosta suunnitelmaan.</p>
Metsästyskoirat, irti olevat, on suurempi haitta; valjakossa koirat ovat koko ajan kontrollin alla.	+Ei muutosta suunnitelmaan.
Miten Porttakaltion tietä voi käyttää ohjelmalveluyrittäjien toimintaan, voiko mennä erotuspaikalta eteenpäin?	<p>-Ei maastoajoneuvolla; maastoajo on luvanvaraista. +Ei muutosta suunnitelmaan.</p>

TILAISUUS JA EHDOTUS	METSÄHALLITUKSEN KOMMENTTI, MITEN OTETTU HUOMIOON HKS:SSA
YLEISÖTILAISUUS INARISSA 27.11.2007 Kuka saa avaimen Porttakaltion tielle ja millä perusteella?	-On Muotkatunturin paliskunnan yksityistie. +Ei muutosta suunnitelmaan.
Näistä tilaisuuksista tulisi laittaa isommat ilmoitukset useampaan tiedotusvälineeseen, esim. Lapin radion menovinkkeihin ja Lapin Kansan palstoille.	-Hyvä ja kannatettava palaute. +Ei muutosta suunnitelmaan.
YHTEISTYÖRYHMÄ 19.12.2007, INARI Miten Aksujärvensuot eivät kuulu suunnittelualueeseen?	-Eivät kuulu Naturaan. +Ei muutosta suunnitelmaan.
Miten mahdollinen erämaan laajennus etenee?	-Asia etenee eri prosessissa. +Ei muutosta suunnitelmaan.
Peruste erämaan laajennukselle, erämaalain omat perustelut, ahmat ja kotkat, laajennusalueet tärkeitä molemmille ja poroillekin; siis suojelulliset näkökohdat, kotkien pesäpuut, hks:ssa voi ottaa kantaa alueen riittävästä suojelusta.	-Erämaa-alueen laajentamista ei käsitellä tässä suunnitelmassa. +Ei muutosta suunnitelmaan.
Usein erämaat on rajattu kauemmas tienreunoista.	-Niin myös Muotkatunturin erämaa-alueella. +Ei muutosta suunnitelmaan.
Alue on erämaista erämaisoin ja näin tulisi ollakin.	-MH samaa mieltä. Hks:a tukeva kommentti. +Ei muutosta suunnitelmaan.
Lahtisen kämpän ympäristö on aktiivisinta retkeilyaluetta.	-Kämpän ympäristö on otettu mukaan virkistysvyöhykkeeseen.
Onko olemassa joku järjestö, joka yrittää pitää Lahtisen kämpän kunnossa?	-Suunnitelmassa on linjattu, että kämpän huollosta pyritään tekemään sopimus esim. paikallisen matkailuyrittäjän kanssa. +Kirjattu suunnitelmaan.
Jos kämpä halutaan pitää, tuleeko se Metsähallitukselle, kuka ylläpitää?	-Kämpä on Metsähallituksen. Pyritään tekemään huolto-sopimus esim. matkailuyrittäjän tai kyläyhdistyksen kanssa. +Kirjattu suunnitelmaan.
Jos perustetaan kesäpolku, niin mitä kautta?	-Ei ole tarkoitus perustaa. +Ei muutosta suunnitelmaan.
Entäs Harakan kämpä, pröystäilyä havaittavissa?	-Sopimusta Tunturiharakat ry:n kanssa ei jatketa. +Kirjattu suunnitelmaan.
Lahtisen kämpää lähinnä kesäretkeilijöiden käytössä, alue on aika lailla kulunut. Merkkauksella kulku keskittyisi paremmin ja säästäisi luontoa, myös turvallisuusnäkökohta huomioitava.	+Ei muutosta suunnitelmaan.
Jos Harakanpesän vuokrasopimusta ei uusita, tuleeko siitä autiotupa?	-Ei tule. Kämpästä tulee valvontatupa tai paliskunnan porokämpä; Tunturiharakat voivat myös siirtää kämpän pois. +Kirjattu suunnitelmaan.
Harakanpesä on huonossa paikassa kesäretkeilijän kannalta.	+Ei muutosta suunnitelmaan.
Entäs jos Harakanpesä varaustupana, olisi varmaan kysyntää ja tuottaisi ylläpitokustannuksia?	+Ei muutosta suunnitelmaan.

LIITE 1. 6(11)

TILAISUUS JA EHDOTUS	METSÄHALLITUKSEN KOMMENTTI, MITEN OTETTU HUOMIOON HKS:SSA
<p>YHTEISTYÖRYHMÄ 19.12.2007, INARI Muistetaan, että Harakanpesän yhteydessä oli autiotupa.</p>	<p>-Vanha sauna oli autiotupana; sauna palanut. +Ei muutosta suunnitelmaan.</p>
<p>Ohjattujen hiihtovaellusten kysyntä oli kasvamassa, mutta hiipui kun kämpät (Mukkalompolo ja Suoppajärvi) paloivat.</p>	<p>+Ei muutosta suunnitelmaan.</p>
<p>Matkailuyrittäjille pistemäisiä kohteita leiripaikoiksi vain kelkkaurille. Keväällä kelkkauran lähialueilla on myös poroja, joilla pitäisi olla rauha.</p>	<p>-Suunnitelman linjaus on se, että matkailuyrittäjille voidaan myöntää lupia pitää tilapäistä taukopaikkaa virkistysvyöhykkeellä. +Kirjattu suunnitelmaan.</p>
<p>Ei kai se olisi niin vaarallista, jos olisi tulipaikkoja esim. Verkkojärven ja Peltojärven rannalla.</p>	<p>-Osa Verkkojärven alueesta kuuluu virkistysvyöhykkeeseen. MH voi rakentaa tarvittaessa, resurssien mukaan tulipaikan alueelle. +Ei muutosta suunnitelmaan.</p>
<p>Hiihtovaellus on erinomainen luontomatkailumuoto. Yöpymiset myös lomakylissä, eikä haittavaikutukset olisi niin suuria.</p>	<p>-Hks:n linjauksia tukeva kommentti. +Ei muutosta suunnitelmaan.</p>
<p>Talvet ovat olleet huonoja, kaikki jäkäläkuolpunat ovat tarpeen poroille. Alue on hyvä reservi (Karigasniemen tien eteläpuoli). Matkailijat vain reittien varsille.</p>	<p>+Ei muutosta suunnitelmaan.</p>
<p>En halua Muotkasta reservaattia, en halua että alue suojellaan ihmisiltä. Hiihtovaellus ei haittaa poronhoitoa, se lisää ihmisiä alueelle, mikä lisää valvontaa.</p>	<p>+Ei muutosta suunnitelmaan.</p>
<p>Hiihtovaellukset ja porosafarit ovat parasta luontomatkailua.</p>	<p>+Ei muutosta suunnitelmaan.</p>
<p>Saarilompolo ja Suoppajärvi hyviä paikkoja leiripaikoiksi lähellä kelkkauraa. Myös Peltojärven ja Saarilompolon kammit ovat hyviä hiihtovaelluksen tukikohtia.</p>	<p>+Ei muutosta suunnitelmaan.</p>
<p>Nirvajoen kammille ajetaan mönkijällä, talvella moottori-kelkalla. Siellä käytetään ulkomaalaisia turisteja, kammin käytöllä on suuret vaikutukset, miten MH tähän suhtautuu? Kammi on sopimukseton ja ollut vain muutaman vuoden.</p>	<p>-Vanhoille sopimuksettomille rakennuksille pyritään tekemään omistajien kanssa sopimukset, joissa on rajattu käyttötarkoitus. +Kirjattu suunnitelmaan.</p>
<p>Muotkan alueella vanhoja kotapaikkoja on paljon, kuka vain voi rakentaa vanhalle pohjalle kammin suullisella sopimuksella omistajan kanssa. Tähän ei pystytä lailla puuttumaan; lakimuutos?</p>	<p>-Uusia kämppäsopimuksia erämaa-alueelle tehdään ainoastaan luontaiselinkeinojen harjoittajille. +Kirjattu suunnitelmaan.</p>
<p>Onko kammien käyttöä tutkittu, kuinka paljon metsästäjät käyttävät näitä, saataisiin metsästäjiä pois teiden varsilta.</p>	<p>-Ei ole tutkittu. +Ei muutosta suunnitelmaan.</p>
<p>Kammien verkosto on tärkeä. Kammien käyttötarkoitus on monesti muuttunut virkistyskäyttöön (kelkkailuun), tähän tulisi pystyä puuttumaan.</p>	<p>-Pyritään puuttumaan. +Ei muutosta suunnitelmaan.</p>
<p>Eränkävintekulttuuri ei saa hävitä, mutta maastoliikenteeseen em. kammeille tulee pystyä puuttumaan.</p>	<p>+Ei muutosta suunnitelmaan.</p>
<p>Maaliskuinen riekonpyynti pitäisi lopettaa.</p>	<p>-Ei tässä hks:ssa linjattavissa oleva asia. +Ei muutosta suunnitelmaan.</p>
<p>Metsästyskammit ovat tärkeitä. Miten ne saataisiin pidettyä vain eräkäytössä?</p>	<p>+Ei muutosta suunnitelmaan.</p>

TILAISUUS JA EHDOTUS	METSÄHALLITUKSEN KOMMENTTI, MITEN OTETTU HUOMIOON HKS:SSA
YHTEISTYÖRYHMÄ 19.12.2007, INARI	
Kammeja ei mihinkään julkiseen käyttöön.	+Ei muutosta suunnitelmaan.
Kammeihin pitäisi viitata vain tekstissä, ei karttoihin.	-Hks-kartan mittakaava on sellainen, että kammien tarkka sijainti ei siitä käy selville. +Ei muutosta suunnitelmaan.
Paikalliset metsästäjät ja käyttäjät ovat kunnostaneet kammeja paliskuntien luvalla esim. Ivalossa.	-Erämaa-alueella kammien kunnostaminen ei ole mahdollista, jos sitä ei ole linjattu hks:ssa eikä ilman Metsähallituksen lupaa. +Ei muutosta suunnitelmaan.
Kammien ongelmakäyttö liittyy moottori-kelkkailuun ja mönkijöihin.	+Ei muutosta suunnitelmaan.
Luontoselvityksiin pitää saada tehokkaampi ote, ja niiden tulisi olla tasokkaampia.	-Tähän on pyritty. +Ei muutosta suunnitelmaan.
Miten Muotkatunturin etninen jako, siis kämppäsopimukset vain saamelaisille?	-Saamelaisuusvaatimusta ei ole. +Kirjattu suunnitelmaan
Kiellaroaivin kämpppä pitäisi poistaa kartalta.	+Ei muutosta suunnitelmaan.
YHTEISTYÖRYHMÄ 27.5.2008, INARI	
Ihmisen vaikutuksen kasvillisuuteen todetaan olleen vähäinen; onko todellakin näin? Käsitykseni mukaan Kaamanen–Karigasniemi-tien varteen on levinnyt mm. saksalaisten tuoman rehun mukana vieraita lajeja. Kevon tutkimuslaitoksella pitäisi olla näistä tietoa.	+Täydennetty suunnitelmaan.
Sivupurot, joihin lohi ei varsinaisesti nouse, ovat olleet tärkeitä syönnösalueita lohenoikasille. Karigasniemi–Kaamanen-tien rakentamisen yhteydessä tehdyt rummut heikentäneet tilannetta huomattavasti. Rumpujen sijaan olisi pitänyt rakentaa sillat.	+Täydennetty suunnitelmaan.
Utsjoen tilallisilla on rakennus- ja tarvepuun otto-oikeus Inaririkolaaksosta Inarin kunnan puolelta. Lisäksi tulisi kirjata, että vapaa polttopuunotto-oikeus jatkuisi entiseen malliin.	+Täydennetty suunnitelmaan.
Haavoittuviin luontotyyppeihin olisi lisättävä tunturikoivikot; näihin vaikuttavat tunturimittarituhot, voimakas laidunnus sekä tuleva ilmastonmuutos.	+Täydennetty suunnitelmaan.
Tunturimittarin madot kuuluvat luontoon ja niitä on ollut aina, ei niitä voi alkaa suojelemaan.	+Ei muutosta suunnitelmaan.
Paistunturin paliskunta on aidannut tunturikoivikoita, eikä alueella pidetä kesällä poroja.	+Ei muutosta suunnitelmaan.
Tunturikoivikon tilaa tulisi seurata paremmin; suurilla tuhoalueilla uudistuminen on ollut hidasta ja huonoa/olematonta.	+Ei muutosta suunnitelmaan.
Tunturimittarituhosta 1966 on kokemusta, heinä kasvoi hyvin, kun kuolleiden koivujen oksat putosivat maahan. Ei poro ole tunturikoivujen suurin ”vihollinen”, muutkin eliöt tuhoavat koivikoita.	+Ei muutosta suunnitelmaan.
Erämaalain perustamistarkoituksissa luonnon monipuolisen käytön ja sen edellytysten kehittäminen on ristiriidassa alueiden erämaaluonteen säilyttämisen kanssa.	+Ei muutosta suunnitelmaan.
Suomalainen luonnonsuojelu vs. saamelainen maankäyttö; luonnon suojelussa ihminen on erotettu luonnosta. ”Amerikkalainen erämaakäsitys” – seikkailu tai ryöstöretkien alue, täällä pohjoisessa kuitenkin normaalikäytön alueita ja erämaalain määritelmä on hyvä.	+Ei muutosta suunnitelmaan.

LIITE 1. 8(11)

TILAISUUS JA EHDOTUS	METSÄHALLITUKSEN KOMMENTTI, MITEN OTETTU HUOMIOON HKS:SSA
YHTEISTYÖRYHMÄ 27.5.2008, INARI	
Perinteinen yhteys ihmisen ja luonnon välillä on kuitenkin muuttunut teknisen kehittymisen myötä.	+Ei muutosta suunnitelmaan.
Utsjoen kunnan yleiskaava ylittää Inarijoelle Utsjoen kunnan alueelle, pitäisikö tämä mainita suunnitelmassa?	+Täydennetty suunnitelmaan.
Kartan virkistysvyöhyke (Verkkjärvi/Saarilompolo) on liian leveä/suuri, ei tulisi olla muuta virkistysvyöhykettä kuin kelkkareitti.	+Ei muutosta suunnitelmaan.
Virkistysvyöhykkeen alueet ovat liian isoja, voisi olla vain esim. kota reitin varrella. Alueet ovat etupäässä talvikäyttöä varten, maastollisestikin talvikäyttöaluetta.	+Ei muutosta suunnitelmaan.
Alueelle ulottuu matkailuyrittäjien toimintaa, tulisi käydä enemmän keskustelua heidän tarpeistaan.	-Matkailuyrittäjien oli mahdollista osallistua järjestettyihin yleisötilaisuuksiin. Lisäksi yhteistyöryhmään oli kutsuttu edustaja Pohjois-Lapin Matkailusta. +Ei muutosta suunnitelmaan.
Pitäisikö Kaktavaaran alue olla virkistysaluetta, siellä on ainakin ollut matkailuyrittäjän taukopaikka.	+Ei muutosta suunnitelmaan.
Kyllä kyseinen matkailuyrittäjä pärjää ilman virkistysvyöhykettäkin, virkistysvyöhykettä ei tarvita alueelle. Eihän hiihtäminen ja metsästys ole kiellettyä, ei tarvita erikseen merkittyä virkistysaluetta, ohjelmalveluyrittäjät voivat näinkin järjestää pyyntiretkiä. Paistunturin paliskunta ei halua aluetta virkistysalueeksi.	+Ei muutosta suunnitelmaan.
Rajat ovat niin tiukat, että mihin tulevaisuudessa sijoitetaan turismista toimeentulonsa saavat ihmiset? Mielestäni Kaktavaaran alueen tulisi olla virkistysaluetta.	-Liikkuminen on sallittu, ja mahdollisia uusia rakenteita tai rakennuksia voidaan tehdä teiden varsille erämaa-alueen ulkopuolelle. +Ei muutosta suunnitelmaan.
Erämaa-alueella on paljon luvattonta rakentamista, johon Metsähallitus ei ota kantaa (polkuja ja teitä yms.). Näitä tulisi kitkeä.	-MH pyrkii puuttumaan luvattomaan rakentamiseen. +Ei muutosta suunnitelmaan.
Suunnitelmassa myönnetään tapauskohtaisesti lupia jokamiehenoikeudet ylittävään leiriytymiseen hirvenmetsästystä varten. Voisiko olla suurriistan metsästystä varten?	+Ei muutosta suunnitelmaan.
Miksi koiravaljakkotoiminta koetaan niin kielteisenä?	-Ks. seuraavat kommentit. +Ei muutosta hks:an.
Paliskunnan mielestä koiravaljakot on pahinta kaikesta. Koiravaljakot liikuttavat poroja, porot pakenevat niitä "pahemmin kuin susia", koirat myös haukkuvat koko ajan.	+Ei muutosta suunnitelmaan.
Vahinkoja on jo tapahtunut, kun haskit ovat tappaneet poroja. Kokemattomat koiravaljakkokuskit eivät ymmärrä haskien toimivan susien tavoin laumana; irti ollessaan ne eivät ole kuskin hallittavissa.	+Ei muutosta suunnitelmaan.
Kappale 6.1.1 Saamelaiskulttuuri oli hyvää tekstiä.	-Hks:a tukeva kommentti. +Ei muutosta hks:an.
Siidan toimesta on tehty muinaisjäännoksista selvitys Utsjoen osayleiskaavaa varten. Pitäisikö tämä mainita, vaikka alueet eivät kuulukaan hks-alueeseen?	+Ei muutosta suunnitelmaan.
Porttikaltio ei kuulosta hyvältä suomennokselta, pitäisikö olla Porttakaltio ?	+Muutettu suunnitelmaan.

TILAISUUS JA EHDOTUS	METSÄHALLITUKSEN KOMMENTTI, MITEN OTETTU HUOMIOON HKS:SSA
<p>YHTEISTYÖRYHMÄ 27.5.2008, INARI Tirro–Karigasniemi-polkuasiaa tulee miettiä uudestaan, tulisiko merkitä tulevaisuudessa?</p>	<p>-Päiväreiteille enemmän kysyntää kuin pitkille monen päivän reiteille/poluille. Reittien pitäjällä on myös vastuu retkeilijöiden pysymisestä poluilla. Jos reitti merkitään, vaatii se mahdollisesti myös runsaasti rakenteita. +Ei muutosta suunnitelmaan.</p>
<p>Polulla on havaittavissa eroosiota, myös muilla poluilla täällä ja muualla (vaelluskengät pahasta); polkujen merkitsemistä ja suunnittelua tulee miettiä harkiten ja varovasti.</p>	<p>-Alueelle ei ole suunnitteilla muita uusia polkuja kuin mahdollisesti tulevaisuudessa Tirro–Karigasniemi-välille. +Ei muutosta suunnitelmaan.</p>
<p>Maakuntakaavan kirjaus tienä tai reittinä tuli olla polkuna.</p>	<p>+Ei muutosta suunnitelmaan.</p>
<p>Karigasniemen metsästysalue on Utsjoen kuntalaisten tärkeintä hirvenmetsästysaluetta, suuri osa utsjokelaisista käy tällä alueella hirven pyynnissä.</p>	<p>+Täydennetty suunnitelmaan.</p>
<p>Alue on myös Paistunturin paliskunnan alkutalven tärkeä laidunalue, tämän vuoksi hirvenmetsästystä tulisi aikaistaa alkamaan syyskuun alusta. Porot voidaan tuoda alueelle vasta hirvenmetsästyksen jälkeen, koska metsästyskoirat ajavat porot muuten Karigasniemi–Kaamanen-tien pohjoispuolelle.</p>	<p>-Ei tässä suunnitelmassa linjattavissa oleva asia. +Ei muutosta suunnitelmaan.</p>
<p>Tulisi ottaa kantaa hirvenmetsästyksen aikaistamiseksi nimenomaan tällä alueella, metsästyksen pitäisi alkaa esim. syyskuun alusta. Hirven pyynnin aikaistaminen palvelisi samalla tavoin myös Muotkan palkista etelässä.</p>	<p>-Ei tässä suunnitelmassa linjattavissa oleva asia. +Ei muutosta suunnitelmaan.</p>
<p>Riekkokato on jo olemassa; riekkokanta tulisi selvittää kunnolla, eikä kerätä huhuja kaikilta kulkijoita, matkailuyrittäjiltä yms. Metsästyskiintiöt, 2–3 riekkoa päivässä, vaikuttavat näillä riekkokannoilla lähinnä huumorilta. Myöskään riistakolmiot laskentamenetelmänä eivät ole toimivia eikä niitä ole riittävästi alueella. Jos jotain luonnonvaraa myydään, se tulisi tuntea riittävän hyvin.</p>	<p>-Ei tässä suunnitelmassa linjattavissa oleva asia. +Ei muutosta suunnitelmaan.</p>
<p>Tyhjiö riekkokannoissa syntyy sinne, minne lupametsästäjät tulevat; paine kasvaa erityisesti keväällä.</p>	<p>+Ei muutosta suunnitelmaan.</p>
<p>Kehitteillä on uusi tapa järjestää riistakantojen laskenta, ns. linjalaskenta. Metsätalouspuolella linjalaskenta menetelmänä ei ole toiminut.</p>	<p>+Ei muutosta suunnitelmaan.</p>
<p>Riekkojen laskenta ei tule toimimaan, koska riekko vaeltaa. Monesti metsästäjät pettyneitä vähäiseen riistamäärään. Huonoa imagoa, jos myydään metsästyslupia, mutta ei ole metsästettävää.</p>	<p>+Ei muutosta suunnitelmaan.</p>
<p>Alueella ei ole metsästettävää kiirunakantaa, luvan ei tulisi koskea kiirunan metsästystä.</p>	<p>-Ei tässä suunnitelmassa linjattavissa oleva asia. +Ei muutosta suunnitelmaan.</p>
<p>Maaliskuiset metsästysluvat vievät kiirunat, koska metsästäjät koirineen voivat kulkea vain ylätunturissa (paljakassa), jossa myös kiiruna viihtyy.</p>	<p>+Ei muutosta suunnitelmaan.</p>
<p>Muuta kuin ammattiin liittyvää koneellista liikkumista ei tulisi sallia. Monesti paikkakuntalaisen ulkopaikkakuntalainen kaveri tulee toisella kelkalla mukana; havaittavissa on myös muita ns. lieveilmiöitä – esim. huipunvaltaajat ja huvipäristelijät. Vaikkei riistaa metsästetä kelkalla, sitä kuitenkin jäljitetään kelkalla. Maastoliikenteen lupakäytäntö paikallisille on ehkä turhankin salliva/väljä. Missä vaiheessa paikkakuntalaiset ovat saaneet vapaan liikkumisoikeuden moottorikelkalla?</p>	<p>-Perustuu maastoliikennelakiin vuodelta 1995 (1710/1995). +Ei muutosta suunnitelmaan.</p>

TILAISUUS JA EHDOTUS	MH:N KOMMENTTI, MITEN OTETTU HUOMIOON HKS:SSA
<p>YHTEISTYÖRYHMÄ 27.5.2008, INARI Pitäisi olla enemmän valvontaa, myös moottorikelkoilla tapahtuva valvonta häiritsee joskus poronhoitotöitä. Viranomaisten valvonta on lisääntynyt, on myös ylimääräistä ajelua (MH ja rajavartiosto ym.), joka aiheuttaa haittaa porotaloudelle. Tässä olisi paremman yhteistyön paikka MH:n ja poromiesten välillä.</p>	<p>-Lupaohjeissa ja asiakaspalveluissa korostetaan porojen huomioimista maastossa liikkuesssa. Luvan haltija on myös korvausvelvollinen aiheuttaessaan haittaa. +Ei muutosta suunnitelmaan.</p>
<p>Myös rhy:llä on velvollisuus suorittaa valvontaa yhdessä MH:n kanssa. Valvonnassa ongelmana on ollut päällekkäisyys ja puutteet yhteistyössä ja kommunikoinnissa. Kuitenkin rhy:n ja MH:n miehet tuntevat porohoitoa ja osaavat käyttäytyä oikein porojen seassa.</p>	<p>+Ei muutosta suunnitelmaan.</p>
<p>Harrastelijaluontokuvaajat ovat lisääntyneet digiajan myötä. Kuviin halutaan erityisesti harvinaisia lajeja. Haittaa myös muutaman kokeneen ja luontoa hyvin tuntevan ammattiluontokuvaajan toimintaa.</p>	<p>+Ei muutosta suunnitelmaan.</p>
<p>Utsjoen kunnan tiloilla on rakennus- ja kotitarvepuunotto-oikeus Inarijokivarresta. Tämä pitäisi mainita erikseen.</p>	<p>+Täydennetty suunnitelmaan.</p>
<p>Onko mahdollisuutta kirjoittaa, että mökkiläisillä ei olisi samaa polttopuunotto-oikeutta kuin luontaistilallisilla/taloilla. Utsjoella paikkakuntalaisilla taloilla on oikeus ottaa polttopuuta metsästä, vai onko?</p>	<p>-Polttopuunotosta ei ole olemassa selvää kirjallista dokumenttia. +Ei muutosta suunnitelmaan.</p>
<p>Polttopuunotto on ollut vuosisatainen perinne ja oikeus, ja muodostunut näin ollen "laiksi" / yleiseksi käytännöksi ja on vanhempi kuin metsälaki.</p>	<p>+Ei muutosta suunnitelmaan.</p>
<p>Kappaleen 16.5.2 Uudet sopimukset käsittelyyn olisi tarvetta varata lisää aikaa ja uutta käsittelyä; asia on suuri ja sillä voi olla suuret vaikutukset.</p>	<p>-Tässä vaiheessa, ennen kuin luonnos lähtee käännettäväksi ja sen jälkeen kirjalliselle lausuntokierrokselle, aikaa lisäkommentointiin on noin viikko. +Ei muutosta suunnitelmaan.</p>
<p>Nirvajoen kammille on merkitty tiet ja kaikki. Kenelle kammi kuuluu, se on luvaton. Huhujen mukaan kammia käyttää matkailuyrittäjä, joka ei täytä luonnoksen kämppäsopimusvaatimuksista yhtäkään.</p>	<p>-Tähän on otettu luonnoksessa selvästi kantaa. +Ei muutosta suunnitelmaan.</p>
<p>Mielestäni nyt linjataan suuntaviivat; jos nyt annetaan kenelle vain oikeus rakentaa kammi vanhalle paikalle, kohta saavat kaikki muutkin. Tämän takia haluan tätä pohdittavan – tässä kierretään lakia ja järjestystä, tämän kanssa on oltava tiukkana.</p>	<p>-Suunnitelman linjauksissa ei ole perusteita siirtää kammeja matkailukäyttöön. +Ei muutosta suunnitelmaan.</p>
<p>Halutaan, että MH pitää huolen Tunturiharakat ry:n kämpästä, jos se jää alueelle, ja valvotaan ettei sitä polteta. Valvontaa on liian vähän kaikesta huolimatta.</p>	<p>-Tunturiharakat tekevät lopullisen ratkaisun siitä, siirtävätkö kämpän pois alueelta. Kirjattu hks:an. +Ei muutosta suunnitelmaan.</p>
<p>Olisiko Muotkatunturin paliskunnalla käyttöä kämpälle?</p>	<p>-Ks. seuraava kommentti. +Ei muutosta suunnitelmaan.</p>
<p>Muotkatunturin paliskunta vaihtaisi kämpän vaikka heti Kiellaroaivin kämppään.</p>	<p>-Lisäys tekstiin: Voidaan muuttaa Metsähallituksen valvontatuvaksi tai paliskunnan paimentokämpäksi. +Täydennetty suunnitelmaan.</p>

TILAISUUS JA EHDOTUS	METSÄHALLITUKSEN KOMMENTTI, MITEN OTETTU HUOMIOON HKS:SSA
YHTEISTYÖRYHMÄ 27.5.2008, INARI Toivottiin lisää kommentointiaikaa kappaleen 16 Käyttöoikeuksien vuokraus ja luovutus osalta.	-Ennen lausuntokierrosta aikaa noin viikko. Seuraava vaihe hks:n käännättäminen saamenkielelle ja kirjallinen lausuntokierros. Myös saamelaiskäräjäneuvottelut on vielä käymättä. +Ei muutosta suunnitelmaan.
Porttakaltion uusista kämpistä paliskunta haluaisi hakea kollektiivisesti sopimusta ja vuokra-alueen uudelleenrajausta.	+Täydennetty suunnitelmaan.
SAAMELAISKÄRÄJÄLAIN 9. §:N MUKAINEN NEUVOTTELU 20.8.2008 INARISSA Tiedusteltiin suunnitelman aikataulua.	-Tässä neuvottelussa sovittujen muutosten jälkeen Muotkatunturin erämaa-alueen hks lähetetään lausuntokierrokselle. Sen on tarkoitus lähteä ympäristöministeriöön vahvistettavaksi vielä tämän vuoden puolella. +Ei muutosta suunnitelmaan.
Todettiin saamelaiskäräjien olevan oikea taho laatimaan arvion hks:n vaikutuksista saamelaiskulttuuriin. Arviointi on kuitenkin työläs, ja saamelaiskäräjät tarvitsisi resursseja Metsähallitukselta arvion laatimiseen.	-Toive todettiin kohtuulliseksi, ja asiaan tullaan palaamaan. +Ei muutosta suunnitelmaan.
Pyydettiin lisäämään lukuun 3.6 Saamelaiskulttuurin turvaaminen luvut ILO 169 -sopimuksesta, YK:n alkuperäis-kansajulistuksesta sekä sopimuksesta Suomen liittymisestä Euroopan unioniin (3. lisäpöytäkirja).	-Sovittiin lisättäväksi em. kappaleet. +Täydennetty suunnitelmaan.
Luku 5.1.3 Perinnemaisemat . Todettiin, että em. luvun teksti: ”Muotkatunturin erämaa-alueella (ja Terstojängän soidensuojelualueella) ei ole yhtään valtakunnallisesti, maakunnallisesti eikä paikallisesti arvokkaaksi luokiteltua perinnemaisemakohdetta (Kalpio & Bergman 1999)” on jyrkästi sanottu ja epäiltiin, onko tieto ajantasaista.	-Kyseessä olevassa julkaisussa asiasta on näin todettu, eikä uudempaa perinnemaisemien inventointia ja arvotusta ole tehty.
Todettiin, että kappaleen 6.1.4 Maisema ja rakennettu kulttuuriperintö sisältöä pitäisi miettiä tarkemmin; asia ei näyttäisi olevan ajan tasalla.	-Sovittiin, että täydennetään tätä lukua. +Täydennetty suunnitelmaan.
Todettiin, että luvun 6.1.2 Saamelainen kulttuurimaisema tulisi olla syvällisempi.	-Sovittiin, että täydennetään tätä lukua. +Täydennetty suunnitelmaan.
Koska uusia kiinteistötoimituksia on vireillä, lukuun 9.3 Erityisperusteinen kalastus pyydettiin lisäämään lauseeseen: Käytännössä ei siten tällä hetkellä tiedetä, kuinka monta ja minkälaisia pyydyksiä nautinnan haltijat voivat käyttää.	-Sovittiin lisäyksestä. +Täydennetty suunnitelmaan.
Pyydettiin lisäämään lukuun 10.1.2 Riistanhoito ja metsästys Muotkatunturin erämaa-alueella : Metsästyksessä on noudatettava mm. kestäväen käytön periaatteita. Pyydettiin lisäämään myös, että koirien avulla tapahtuva hirvenmetsästys häiritsee mm. Kuolnan alueella (Paistunturin paliskunnan alueella) poroja.	-Todettiin, ettei Metsähallituksella ole mahdollisuutta puuttua paikallisten harjoittamaan metsästykseseen, mutta lisätään maininta metsästyksen aiheuttamasta häiriöstä. +Täydennetty suunnitelmaan.
Saamelaiskäräjien edustajat ilmoittivat, että saamelaiskäräjät vastustaa moottorikelkkaurien muuttamista reiteiksi, ja asiaan palataan perusteluineen lausunnossa.	-

Saamelaiskäräjien arvio suunnitelman vaikutuksista saamelaiskulttuuriin

Metsähallitus
Lapin luontopalvelut
kirjaamo@metsa.fi
PL 8016
96101 Rovaniemi

LAUSUNTO
26.5.2010 Dnro: 496/D.a.6/2008

Viite: Lausuntopyyntö Muotkatunturin erämaa-alueen hoito- ja käyttösuunnitelmasta, luonnos 4.9.2008

Asia: Lausunto Muotkatunturin erämaa-alueen hoito- ja käyttösuunnitelmasta

1. Johdanto

Saamelaiskäräjät antaa pyynnön mukaisesti lausunnon Metsähallituksen luontopalvelujen luonnoksesta Muotkatunturin erämaa-alueen hoito- ja käyttösuunnitelmaksi. Lausunnossa keskitytään seikkoihin, joilla on erityinen merkitys saamelaisten perustuslailla suojatuille perinteisille maankäyttömuodoille, saamelaisten asemaan alkuperäiskansana ja sitä kautta koko kansan identiteetille. Saamelaiskäräjät pitää pääosin ehdotusta Muotkatunturin hoito- ja käyttösuunnitelmaksi hyvänä, mutta haluaa esittää kuitenkin joitakin tarkennuksia.

Muotkatunturin erämaa-alue on viimeinen keskeinen erämaalain tarkoittama erämaa, jolle ei aikaisemmin ole laadittu hoito- ja käyttösuunnitelmaa. Metsähallitus/luontopalvelut on pitänyt saamelaiskäräjien kanssa saamelaiskäräjälain (974/1995) 9 §:n mukaisen neuvottelun, jossa neuvottelumuiston mukaan on otettu huomioon saamelaiskäräjien taholta tulevat muutosesitykset ja kannanotot uutta, nyt tarkasteltavaa luonnosta varten.

Erämaalaki on annettu vuonna 1991 (62/1991), ja lain mukaisia erämaa-alueita varten on ehditty valmistella lain voimaantulosta lähtien, yleistoteamus on, että kokemusta hoito- ja käyttösuunnitelmien laadinnasta on kertynyt monipuolisesti. Tämä ilmenee myös nyt tarkasteltavasta luonnoksesta, jossa tällaiseen suunnitelmaan liittyvät asiat on esitetty keskitetysti ja tiiviisti ja niin että yksityiskohtiin on helppo ottaa kantaa.

Nyt tarkasteltavassa luonnoksessa on myös harvinaisen laajasti ja perusteellisesti käsitelty saamelaiskulttuuriin ja -elinkeinojen tarpeita erämaa-alueella sekä viitotettu asiaan liittyvää lainsäädännöllistä ja kansainvälisoikeudellista taustaa. Asiaan palataan lähemmin asiakohdissa 3.6 ja 6.

Jo erämaalakia valmisteltaessa silloinen saamelaisvaltuuskunta ja erinäiset asiantuntijatahot kiinnittivät jossakin määrin huolestuneisuutensa siihen, että lain 1 §:n erämaa-alueiden perustamisen perustelut sisälsivät keskenään ristiriitaisia elementtejä. Lähinnä huoli kiinnittyi siihen, kuinka erämaaluonto ja saamelaiskulttuuri yhtäältä ja ”luonnon monipuolinen käyttö” toisaalta yksittäistapauksissa tullaan suhteuttamaan toisiinsa. Sanonnat antavat siksi väljän liikkumavaran erilaisten etusija-asemien antamiselle.

Muotkatunturin erämaa-aluetta koskevassa hoito- ja käyttösuunnitelmassa tämä huoli ei kuitenkaan nouse etusijalle. Tätä on varmistamassa juuri mainittu vyöhykejako suhteellisine osuuksineen. Toki laajuudeltaan pienelläkin alueella toimintoja voidaan sijoitella niin, että suurempi kokonaisuus häiriintyy: asiassa jo mielipiteensä esittäneet tahot eivät kuitenkaan laajemmin näytä olleen huolissaan suunnitelman peruslähtökohdasta. Tässä yksittäistapauksessa metsähallitukselle asetettu velvoite metsähallituslain (1378/2004) 1 §:n mukaan sovittaa saamelaisten kotiseutualueella luonnonvarojen hoito, käyttö ja suojele siten, että saamelaisen kulttuurin edellytykset turvataan, näyttää kantaneen kirjaimellista hedelmää.

2. Yksityiskohtaiset esitykset luonnoksen eri lukuihin

2. 9.2: Alueenkäytön historiaa

Tässä kappaleessa kuvataan päällisin puolin alueen asuttamisen pitkää historiaa. Alueen varhais-historia ei ole riittävästi tutkittu ja tarvetta alueen kulttuuriperinnön kartoittamiseen on edelleen.

Jos asiaa haluaisi havainnollistaa aivan lyhyesti tarkemmin kuvauksin, erinomainen lähde on Pirkko Ukkosen väitöskirja vuodelta 2001 (*Shaped by the Ice Age*). Yhdessä ainoassa pienessä kartassa (s. 136) ilmenevät silloiset nykyisen saamelaisten kotiseutualueen selkeät kivikautiset asuinpaikkalöydöt. Niissä on asuttu jopa 10.000 vuotta sitten, ja asujien elintavoista kertovat erityisesti maastossa hyvin säilyneet peuran konttiluiden jäänteet. Nämä tiedot ovat varmoja, radiohiiliajoituksella saatuja tuloksia, eivätkä oletuksia. Joitakin löytöpaikkoja on aivan Muotkatunturin erämaa-alueen lähellä.

Saamelaiskäräjät haluaa huomioida, että suuporonhoidon historia ja sen levittäytyminen Suomeen on arkeologisten tietojen puuttuessa puutteellista ja perustuu vain kirjallisiin lähteisiin. Eri tieteenalojen välillä ei olekaan päästy selkeään yksimielisyyteen, milloin historiallista porojen hoitamista on kutsuttava poronhoidoksi ja miten pien- ja suurporonhoito voidaan erottaa toisistaan. Alueen kulttuurihistorian osalta saamelaiskäräjät viittaa lausuntoonsa Museovirastolle valtakunnallisesti merkittävistä rakennetuista kulttuuriympäristöistä (liite 1).

2.10: Nykyinen käyttö

Tässä kappaleessa kuvataan pääpiirteissään toimintoja, joita alueella nykyisin tapahtuu. Saamelaiskäräjät haluaa huomioida että kappaleen maininta siitä, että erämaa-alueella ei ole pysyvää asutusta ei anna oikeaa kuvaa alueen maankäytöstä. Muotkatunturin erämaa-alue on ollut perinteisesti ja on edelleen saamelaisporonhoidon käyttämää aluetta. Ennen pysyvää taloasumista alue on ollut kiinteä osa saamelaista vuotuismuuttojärjestelmää jossa saamelaiset asuivat poroelon mukana kodissa. Edelleen poronhoitotyöt edellyttävät väliaikaista asumista porotiloilla paimennuksen aikaan.

LIITE 2. 3(8)

2.11: Maankäyttöanalyysi

Kappale alkaa toteamuksella, että erämaalaki on säädetty osaksi porotalouden turvaksi. Tämä pitää paikkansa osittain. Ensimmäisen kappaleen lopussa puhutaan kestävän käytön periaatteesta. Sitä edeltävä lause kuitenkin kuuluu: ”Luontaiselinkeinojen turvaamisella tarkoitetaan myös, että laidunten kunto tulee säilyttää hyvänä pitkällä tähtäimellä.”

Saamelaiskäräjät haluaa huomauttaa, että Muotkatunturin erämaa-alueella ei ole säännöllistä porojen lisäruokintaa, kuten myös hoito- ja käyttösuunnitelmassakin todetaan. Täten maininnat lisäruokinnan vaikutuksista porotalouteen olisi myös poistettava, koska asia ei koske kyseistä aluetta millään tavalla. Saamelaiskäräjät haluaa edelleen huomioida, että saamelaisporomiehiltä ja paliskunnilta on tullut toistuvasti viestiä että arviot talvilaitumien kunnosta eivät ole olleet luotettavia. Laidunten kantokykyä on selvitetty pääasiassa kenttäkokein eikä asiassa ole tehty yhteistyötä poromiesten kanssa. Yksittäiset tukijat ovat päivittäneet laitumien kantokykyarvioita satelliittikuvien avulla, ja usein laidunten kantokyky on todettu paremmaksi kuin pelkkien kenttämittausten kautta saadut tiedot (esim. Mattila Eero 2007: Porojen talvilaitumien kunto Ylä-Lapin paliskunnissa vuonna 2004).

Saamelaiskäräjät haluaa lisäksi huomioida, että poro on Lapin luontoon kuuluva eläin. Alueen kasvillisuus on muotoutunut satojen vuosien poron, ihmisen ja luonnon vuorovaikutuksen tuloksena. Poro hoitaa laidunnuksellaan alueen perinnebiotooppeja. Porojen laidunnuksen vaikutus ei ole vain luontoa ja kasvillisuutta kuluttavaa, vaan myös kasvillisuutta tukevaa. Poronhoidon lisäksi alueen kasvillisuuteen vaikuttavat tunturimittarien aiheuttamat tuhot. On myös huomioitava, että talven viivästymisellä on vaikutuksensa alueen luontoon ja kasvillisuuteen. Hoito- ja käyttösuunnitelmassa tulee harkiten käsitellä termiä ylilaidunnus ja ottaa myös huomioon porojen myönteinen vaikutus alueen kasvillisuuteen ja luontoon sekä satelliittikuvien kautta saadut tarkistettut tiedot alueen laitumien kunnosta. Erittäin perusteellinen on Metsäntutkimuslaitoksen julkaisu *Poronhoidon ja suojelun vaikutukset Mallan luonnonpuistossa* (toim. Mikko Jokinen, 2005). Kyseisessä tutkimuksessa todetaan, että tutkijat näkivät porojen laidunnuksesta olevan enemmän hyötyä kuin haittaa alueen luonnolle, kasvillisuudelle ja eliöstölle. Porojen vaikutukset taimikoille ovat myös positiivisia.

Saamelaiskäräjien näkemys on, että hoito- ja käyttösuunnitelmaan sisältyvät tekstit ylilaidunnuksesta poistetaan toteen näyttämättömänä.

Luontaiselinkeino ei ole sama asia kuin saamelaisten perinteinen elinkeino. Luontaiselinkeinoiksi luetaan lainsäädännön mukaan huomattava määrä elinkeinoja, joista suurin osa ei ole saamelaisten perinteisiä elinkeinoja, eikä luontaiselinkeinojen harjoittajan myöskään tarvitse olla saamelainen. Luontaiselinkeinojen nimissä voidaan harjoittaa elinkeinoja, joilla ei ole mitään tekemistä perinteisten saamelaisten harjoittamien elinkeinojen kanssa.

2.12 Yhteenvedo tärkeimmistä arvoista suojelun ja käytön kannalta

Saamelaiskäräjät haluaa huomioida hoito- ja käyttösuunnitelman viittaukseen Lapin Kansan kirjoitukseen petovahinkojen korvausjärjestelmästä. Saamelaiskäräjät kokee, että uusi ehdotettu petovahinkojärjestelmä päin vastoin huonontaa nykyistä tilannetta. Saamelaiskäräjien näkemykset tulee huomioida tämän asian osalta (liite 2, saamelaiskäräjien lausunto riistavahinkolaista).

3.6. Saamelaiskulttuurin turvaaminen

Saamelaiskäräjät haluaa tarkentaa kappaleen ensimmäistä lausetta: ” Saamelaisten kielellistä ja kulttuurista itsehallintoa toteuttaa saamelaiskäräjät, jonka saamelaiset valitsevat vaaleilla neljäksi vuodeksi kerrallaan”. Kyseistä lausuntoa olisi syytä tarkentaa epäselvyyksien välttämiseksi siten, että Saamelaisten kulttuurista ja kielellistä itsehallintoa toteuttaa saamelaiskäräjät. Saamelaiset valitsevat joka neljäs vuosi pidettävissä vaaleissa edustajansa saamelaiskäräjien korkeimpaan päättävään elimeen, saamelaiskäräjien yleiskokoukseen.

Kappaleen 3.6 alakappaleet ovat tärkeitä ja kuvaavat Suomessa sen ainoaa alkuperäiskansaan koskevien velvoitteiden täyttämässä (perustuslain 17 §:n 3 momentti). Luettelo kuitenkin alkaa YK:n kansalais- ja poliittisia oikeuksia koskevasta sopimuksesta (3.6.1) ja etenee niin, että vuoden 1999 perustuslakia käsitellään vasta monien kansainvälisten asiakirjojen jälkeen kohdassa 3.6.

Juridisesti asiaa tarkastellen olisi luontevampi aloittaa kappale kuvauksella Suomen perustuslaista ja kappaleeksi 3.1 tulisi perustuslaki. Tällä ei tarkoiteta väheksyä kansainvälisen oikeuden merkitystä. Ensimmäisenä kappaleena oleva KP-sopimuskin on hyväksytty tavallisena lakia, joten perustuslain säännökset ylittävät sen lakihierarkiassa. Suomen perustuslain systematiikasta johtuu, että viranomaisten tulee toiminnassaan noudattaa ensin perustuslakia ja sitten ihmisoikeussopimuksia: ”Valtiosääntö turvaa ihmisarvon loukkaamattomuuden ja yksilön vapaudet ja oikeudet sekä edistää oikeudenmukaisuutta yhteiskunnassa. Suomi osallistuu kansainväliseen yhteistyöhön rauhan ja ihmisoikeuksien turvaamiseksi sekä yhteiskunnan kehittämiseksi” (perustuslain 1 §; myös tuomioistuinten valvontaa koskevassa lain 108 §:n 1 momentissa oikeuskansleri valvoo perusoikeuksien ja tämän jälkeen ihmisoikeuksien toteutumista).

Kansainvälisen työjärjestön ILO 169-sopimusta koskeva kappale 3.6.3 on ehdottoman tarpeellinen. Alakappaleen ensimmäisen kappaleen lopussa on kehäpäätelmän omaista epäselvyyttä, jota olisi syytä korjata. Tekstin mukaan: ”Sopimus on velvoittava, vaikka Suomi ei ole ratifioinut sopimusta, koska Suomen lainsäädäntö ei tällä hetkellä täytä sopimusmääräyksiä.”

Sopimuksen velvoittavuus sen ratifioimattomassakin tilassa ei johdu siitä, ettei lainsäädäntö tunnusta saamelaisten oikeuksia sopimuksen edellyttämällä tavalla. Kysymys on sen sijaan kansainvälisoikeudellisesta tulkinnasta, jota myös mm. Eduskunnan perustuslakivaliokunta on vahvasti korostanut mietinnössään PeVL 30/1993, s. 2. Samassa yhteydessä perustuslakivaliokunta on selvittänyt asian niinkin pitkälle, että saamelaisten (nykyisiä) oikeuksia heikentävästä lainsäädännöstä ei tule poiketa edes perustuslain säätämisestä annetulla lailla. Vain ja ainoastaan tilanteessa jossa konkreettinen hanke selvästi heikentäisi saamelaisten asemaa, ihmisoikeudet ajavat hierarkiassa perustuslain ohi.

Muotkatunturin erämaan hoito- ja käyttösuunnitelman kohdalla ei tietenkään ole kysymys sellaisesta *lainsäädännöllisestä huonontamisesta* kuin perustuslakivaliokunta on tarkoittanut. Juridisesti korrektilla tavalla esitettynä asian esitystapa olisi siis kuvatulainen eli asioiden järjestys olisi muutettava. Lauseen tulisi kuulua seuraavasti: Suomen lainsäädäntö ei täytä tällä hetkellä ILO 169-sopimuksen määräyksiä. Sopimus kuitenkin velvoittaa Suomea ratifioimattomanakin.

3.6.5 Biodiversiteettisopimus

Kappaleetta tulee tarkentaa saamelaisia koskevilla sopimuksen määräyksillä. Artiklan 8 (j)-käännös suomeksi (ei virallinen):

LIITE 2. 5(8)

”Sopimuspuolen tulee mahdollisuuksien mukaan ja soveltuvin osin kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti kunnioittaa, suojella ja ylläpitää alkuperäiskansojen ja paikallisen yhteisöjen sellaista tietämystä, keksintöjä ja käytäntöä, joka sisältyy biologisen monimuotoisuuden ja kestäväen kehityksen kannalta merkityksellisiin perinteisiin elämänmuotoihin, ja edistää ja laajentaa niiden soveltamista mainittujen yhteisöjen suostumuksella ja myötävaikutuksella sekä rohkaista tietämyksestä, keksinnöistä ja käytännöistä saadun hyödyn tasapuolista jakoa.”

Artikla 8 j:n lisäksi Biodiversiteettisopimuksen artiklat 10(c) ja 18.4 käsittelevät alkuperäiskansojen perinteisiä elinkeinoja ja innovaatioita. Artikla 10(c) kehottaa sopimuksen osapuolia suojelemaan ja edistämään sellaista biologisten resurssien käyttöä, joka liittyy perinteisiin kulttuurisiin käytäntöihin ja tukee resurssien suojelua ja kestäväää käyttöä. Artikla 18.4 käsittelee teknologisten menetelmien kehittämistä ja yhteistyötä eri osapuolien välillä. Artikla kehottaa sopimuksen osapuolia toimimaan tavalla, joka huomio alkuperäiskansojen omat teknologiset ratkaisut.

Tässä yhteydessä tulisi mainita valtioneuvosto hyväksymä "Luonnon monimuotoisuuden suojelun ja kestäväen käytön strategian 2006-2016". Toimintaohjelman tavoitteena on suojella ja hoitaa biodiversiteettiä, jotta Suomesta ei katoaisi eliölajeja, geenivaroja tai elinympäristötyyppejä. Ohjelma käsittelee myös saamelaiden oikeuksia ja ne tulisi huomioida oheisessa hoito- ja käyttösuunnitelmassa.

Saamelaiskäräjät esittää kappaleen tarkentamista näiltä osin.

3.6.11 Saamelaiden kestäväen kehityksen ohjelma

Saamelaiskäräjät haluaa tarkentaa, että saamelaiskäräjien vuonna 2006 hyväksymä kestäväen kehityksen ohjelma on otettu osaksi kansallista kestäväen kehityksen strategiaa omana osionaan.

3.6.12 Yhdenvertaisuuslaki

Saamelaiskäräjät esittää, että yhdenvertaisuuslakia käsittelevään kohtaan otetaan maininta positiivisesta erityiskohtelusta: *Tällä lailla ei estetä sellaisia erityistoimenpiteitä, joiden tavoitteena on tosiasiallisen yhdenvertaisuuden saavuttaminen 6 §:n 1 momentissa tarkoitettusta syrjinnästä johdettujen haittojen ehkäisemiseksi tai lievittämiseksi (positiivinen erityiskohtelu). Positiivisen erityiskohtelun on oltava pyrityn tavoitteen kannalta oikeasuhteista.*

4.3. Vyöhykejako

Kuten hoito- ja käyttösuunnitelmissa on tullut tavaksi, alueiden käytön tarkempia yksityiskohtia käsitellään erityisen vyöhykejaon puitteissa. Muotkatunturin alueella vyöhykkeet ovat 1) syrjävyöhyke sekä 2) virkistysvyöhyke. Syrjävyöhyke kattaa ehdottomasti suurimman osan alueesta, 97,7 %. Virkistysvyöhyke, jolle moottorikelkkailu ja vastaavat virkistystä palvelevat toiminnot on tarkoitettu suunnattaviksi, käsittää vain 2,3 % suunnittelualueesta. Muotkatunturin erämaa-alue on Suomen erämaisain erämaa-alue, eikä liene syytä epäillä, etteikö hoito- ja käyttösuunnitelman keskeinen päämäärä ole juuri tämän erämaaluontoisuuden säilyttäminen jatkossa ja tuleville

sukupolville. Erämaalain 1 §:n mukaan erämaa-alueita perustetaan alueiden erämaaluonteen säilyttämiseksi, saamelaiskulttuurin ja luontaiselinkeinojen turvaamiseksi sekä luonnon monipuolisen käytön ja sen edellytysten turvaamiseksi.

6. Kulttuuriperinnön suojelu ja hoito

Saamelaiskäräjät viittaa tässä yhteydessä antamaansa lausuntoon valtakunnallisesti merkittävistä rakennetuista kulttuuriympäristöistä Museovirastolle. Saamelaiskäräjien näkemyksiä on jo huomioitu viittaamalla kyseiseen lausuntoon.

8. Poronhoito

Saamelaiskäräjät haluaa tarkentaa kappaleeseen 8.1 poronhoidon nykytilasta poronhoitomallia koskevia asioita. Porot eivät vaella suhteellisen vapaina, vaan poromiehet laiduntavat poroja tietyillä alueilla jossa ne voivat liikkua suhteellisen vapaasti. Talvi- ja kesälaitumet ovat erillisiä.

11.2.1 Tavoitteet ja toimenpiteet

Muotkatunturin erämaa-alueella moottorikelkkareitistö ei ole laaja. Moottorikelkkaurat perustuvat yksinomaan metsähallituksen päätöksiin eikä niillä sellaisina ole samanlaista pysyvyyden suojaa kuin varsinaisilla reiteillä.

Saamelaiskäräjien kuten myös saamelaisten kotiseutualueen paliskuntien yhtenäinen näkemys on, että urat tulee vastaisuudessa säilyttää urina eikä niitä tule perustaa reiteiksi. Saamelaiskäräjät esittää, että hoito- ja käyttösuunnitelmasta poistetaan maininta: olemassa oleva Metsähallituksen moottorikelkkailu-ura voidaan perustaa viralliseksi moottorikelkkailureitiksi.

16.5.1 ja 16.5.2: Käyttöoikeuksien vuokraus ja luovutus

Saamelaiskäräjät näkee luvussa 16 tarkastelua ns. käyttöoikeuksien vuokrausta ja luovutusta koskevaa suunnitelmaluonnoksen ehdotuksen ongelmallisena. Porotilalaki käsitteli erittäin vajavasti käsitettä ”paimentopaikka”. Paimenpaikkojen tarve syntyi alkujaan siitä, että varhaisimmat porotilat 1970-luvun lopussa haluttiin valtion taholta välttämättä sijoittaa kuntakeskuksiin tai ainakin jonkin tason taajamiin. Monin paikoin saamelaisten kotiseutualuetta talot sijaitsivat jopa 200-300 kilometrin päässä porojen laidunalueista. Lain 4 §:n mukainen pääsääntö on, että erämaa-alueeseen kuuluvaa valtion omistamaa maa-aluetta tai siihen kohdistuvaa käyttöoikeutta ei saa luovuttaa eikä antaa vuokralle ilman valtioneuvoston lupaa. Pykälän 2 momentin mukaan lupaa ei kuitenkaan tarvita käyttöoikeuden luovuttamiseen porotalouden, kalastuksen, metsästyksen tai keräilyn tarpeisiin asianomaisen erämaa-alueen hoito- ja käyttösuunnitelman mukaisesti. Muotkatunturin erämaa-alueen kohdalla hoito- ja käyttösuunnitelman luonnos jakaa tässä nimenomaisesti tarkoitetut tukikohdat erämaa-alueella a) voimassaoleviin käyttöoikeus- ja luovutussopimuksiin tukikohtiin; sekä b) uusiin sopimuksiin.

LIITE 2. 7(8)

Saamelaiskäräjien näkemys on, että käsitteitä ”paikallinen asukas” tai ”paikkakuntalainen” käyttöä tulisi rajoittaa sekä lainsäädännössä että viranomaistoiminnassa oikeusperusteiltaan perustelemattomana. Kun kysymys on käyttöoikeuksien (tukikohtien) myöntämisestä paikkakuntalaisille luontaiselinkeinonharjoittajille, käsitteen nykyistä laajaa käyttöä vastaan ovat paitsi saamelaisten perustuslaillinen itsehallinto ja kulttuuriin perustuvien elinkeinojen nauttima perustuslainsuoja saamelaisten kohdalla, myös kestävän kehityksen ohjelma sekä monen muun seikan ohella valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet määräyksineen säilyttää tunturialueet mahdollisimman yhtenäisinä luonnonkokonaisuuksina. Joillakin tahoilla esitetty ajatus, jonka mukaan EU-direktiivit vaatisivat kaikkien EU-kansalaisten kohtelemista asiassa samalla tavoin, on muun kansainvälisen oikeuden vastainen. Valtionmaan käyttämistä suunnitellessa tulee soveltaa käytäntöön positiivisen erityiskohtelun periaatetta. Tämän mukaan alkuperäiskansan jäsenille voidaan ja tuleekin voida antaa ”erioikeuksia”, jotka lopulta eivät ole erioikeuksia vaan vanhojen historiallisten korjaamista tarkoittamia toimia ja jotka juontuvat universaaleista ihmisoikeuksien kunnioittamista koskevista periaatteista. Oikeudellisella tasolla positiivinen erityiskohtelu on omaksuttu oikeutetuksi ja jopa välttämättömäksi osaksi kansainvälistä oikeutta erityisesti kansalais- ja poliittisia koskevan yleis-sopimuksen soveltamiskäytännössä ja yhdenvertaisuuslaissa. Sopimusta tulkitsevan YK:n ihmisoikeuskomitean yleisessä kannanotossa nro 18 (1989) erityiskohtelu esitetään yhdenvertaisuutta ja syrjinnän kieltämistä koskevasta KP-sopimuksen 26 artiklasta seuraavana valtioiden velvollisuutena. Asiasta on myös yksittäinen ihmisoikeustuomioistuimen tuomio vuodelta 2000: Thilemmenos v. Kreikka 6.4.2000, § 44.

Saamelaiskäräjien näkemys on, että käyttöoikeuksien luovuttamisen tulisi ehdottomasti rajoittua vain saamelaiskulttuurin tarpeisiin.

3. Terminologisia huomioita

Hoito- ja käyttösuunnitelmassa käytetään vaihtelevin sanamuodoin joko termiä kuntalainen, paikallinen asukas tai paikkakuntalainen. Saamelaiskäräjien mielestä useiden eri samantyylisten termien käyttö tulisi yhdenmukaistaa. Saamelaiskäräjät esittää, että johdonmukaisesti käytettäisiin termiä kuntalainen, joka on määritetty yksiselitteisesti kuntalaissa eikä jätä tulkinnan varaa.

Saamelaiskäräjien näkemyksen mukaan käsite ”paikallinen asukas” ja tällaiselle asukkaalle kuuluvat ”oikeudet” eivät nojaa suomalaisen oikeusjärjestelmän peruseriaatteisiin.

4. Esitys Muotkatunturin erämaa-alueen laajentamisesta

Saamelaiskäräjät esittää jatkoharkittavaksi ja tulevaa yhteistyötä varten edelleen esityksen Muotkatunturin erämaa-alueen laajentamisesta. Muotkatunturin paliskunta on yhdessä saamelaiskäräjien kanssa tehnyt noin vuosi sitten esityksen Muotkatunturin erämaa-alueen laajentamisesta.

Enontekiöllä 17. päivänä marraskuuta 2008

Klemetti Näkkäläjarvi
Puheenjohtaja

Kaisa Korpijaakko-Labba
Puheenjohtajan avustaja

Puheenjohtaja päätti lausunnosta 17.11.2008

Liitteet:

Saamelaiskäräjien lausunto museovirastolle valtakunnallisesti merkittävistä rakennetuista kulttuuriympäristöistä

Saamelaiskäräjien lausunto riistavahinkolaista

Lausuntoyhteenvedo ja lausuntokierroksen aikana tulleet palautteet

Suunnitelmasta pyydettiin lausunnot 28 taholta. Lausuntoja saatiin 16 kpl. Lausuntoyhteenvedon perään on kirjattu myös lausuntokierroksen aikana saadut muut palautteet. hks = hoito- ja käyttösuunnitelma. MH = Metsähallitus.

LAUSUNTO / LAUSUNNON ANTAJA	MH:N KOMMENTTI, MITEN OTETTU HUOMIOON HKS:SSA
<p>YLEISTÄ</p> <p>Suunnitelma sisältää riittävät tiedot alueen luonnosta ja tähänastisesta käytöstä sekä hoidosta. Suunnitelmassa on lisäksi esitetty tavoitteet tärkeimpien käyttömuotojen osalta. Kestävän metsästyksen, välttämättömän riistanhoidon, riistakantojen inventoinnin ja valvonnan tarpeet on otettu kohtuullisesti huomioon. Yksittäisenä asiana riistanhoitopiiri katsoo erityisen kiireelliseksi ja tärkeäksi ryhtyä kaikkiin niihin toimenpiteisiin, joilla edesautetaan poikkeuksellisen alhaisia riekkokantoja nousuun. Yhteenvedona Lapin riistanhoitopiiri pitää esitettyä suunnitelmaluonnosta hyvin laadittuna, eikä sillä ole huomautettavaa suunnitelman sisällön suhteen. Suunnitelman laadintatapaa riistanhoitopiiri pitää oikeana. (Lapin riistanhoitopiiri)</p>	<p>-Suunnitelmaa tukeva lausunto. +Ei muutosta suunnitelmaan.</p>
<p>Kyseinen suunnittelualaue (1.3) on rajattu Natura-alueen rajauksen mukaisesti. Huomattavaa on, että Natura-rajaukseen sisältyy edellä mainittujen erämaa-alueen ja Terstojängän alueen lisäksi myös 36 ha valtionmaita, jotka kuuluvat Aksujärven suot (SSO 120597) -nimiseen soidensuojeluohjelmakohteeseen. Pääosin valtionmailla sijaitsevaa Aksujärven soiden SSO-alueita ei ole perustettu soidensuojelu-alueeksi, eikä se kuulu Natura-verkoston kuin em. pieneltä osin. Vaikka lainsäädäntö ei velvoita tekemään hks:a tällaisille alueille, olisi sitä aina kuitenkin harkittava, kun alueet kytkeytyvät toisiinsa. Mikäli harkinnan jälkeen päädytään, kuten ko. suunnitelmassa, ettei suojeluohjelma-alueen hoidon ja käytön suunnittelulle ole tarvetta, ratkaisu tulisi perustella suunnitelmassa. (Lapin ympäristökeskus)</p>	<p>-Natura-tietolomakkeen mukaan Muotkatunturin erämaan Natura-alue muodostuu Muotkatunturin erämaa-alueesta ja Terstojängän soiden-suojelualueesta. Aksujärven soiden-suojeluohjelmakohteen eteläisimmät kärjet ulottuvat kartassa kuitenkin Natura-alueelle (noin 7,7 ha). Ko. alue kattaa noin 1,1 % Aksujärven soidensuojeluohjelma-alueesta, jonka kokonaispinta-ala on noin 683 ha. Käytännössä kyse lienee alueiden erilaisesta digitointitarkkuudesta. +Täydennetty suunnitelmaan.</p>
<p>Lapin ympäristökeskuksen näkemyksen mukaan hoito- ja käyttösuunnitelmaluonnoksessa on mm. vyöhykkeistämisen ja monien toimien (mm. kesäaikaisen maastoliikenteen periaatteiden, käyttöoikeuksien luovutuksen) osalta osoitettu pidättyväistä linjaa, ja näillä ratkaisulla edistetään sekä erämaalain että luonnonsuojelutavoitteiden saavuttamista. Lapin ympäristökeskuksen näkemyksen mukaan hks:ssa esitetyistä toimista ei aiheudu sellaisia vaikutuksia, jotka merkittävästi heikentäisivät Natura 2000 -verkoston kuuluvan alueen luonnonarvoja. (Lapin ympäristökeskus)</p>	<p>-Suunnitelmaa tukeva lausunto. +Ei muutosta suunnitelmaan.</p>
<p>Muotkatunturin erämaa-alueen hoito- ja käyttösuunnitelma (päiväty 4.9.2008) toteuttaa mielestäni hyvin erämaalain tavoitteita. Muotkatunturin erämaan hoito- ja käyttösuunnitelmaluonnoksesta puuttuu saamelaiskäräjien arvio suunnitelman vaikutuksista saamelaiskulttuuriin, joten kyseistä lausuntoa ei tässä lausunnossa ole voitu arvioida. (Inarin kunta)</p>	<p>-Saamelaiskäräjät tulee kirjoittamaan arvion suunnitelmasta. +Saamelaiskäräjien arvio hks:n vaikutuksista saamelaiskulttuuriin lisätään suunnitelman liitteeksi 2 arvion valmistuttua.</p>
<p>Metsähallituksen erikoissuunnittelijat Ilkka Syvänperä ja Elina Stolt ovat koonneet Muotkatunturin erämaa-alueen hks:n luonnoksen. Luonnos on laaja, ja laatijat ovat monin osin hyvin asiaan perehtyneet. Näihin kuuluvat alueen luonnon, kulttuurihistorian, poronhoidon ja monikäytön kuvaukset. (Tunturiharakat ry)</p>	<p>-Suunnitelmaa tukeva lausunto. +Ei muutosta suunnitelmaan.</p>

LAUSUNTO / LAUSUNNON ANTAJA

METSÄHALLITUKSEN KOMMENTTI,
MITEN OTETTU HUOMIOON HKS:SSA

YLEISTÄ

Muotkatunturin erämaa-alueen hks on huolellisesti laadittu ja hyvä suunnitelma. Asiat esitetään loogisesti ja perustellen omilla paikoillaan. Hks:ssa onnistutaan sovittamaan hyvin yhteen alueen eri käyttömuotoja. Alueen jako virkistys- ja syrjävyöhykkeeseen tukee ja selkeyttää tätä yhteensovittamista. Muotkatunturin erämaa-alue on erämaista erämaisoin, eikä sinne tarvitse rakentaa nykyistä laajempaa retkeilyä tukevaa palveluvarustusta. Muotkatunturilla retkeillään pääasiassa jokamiehenoikeudella. Virkistysvyöhykkeellä on tärkeää turvata luontoyrittäjyystoiminta, ja erityisen tärkeänä näemme huollettujen hiihtovaellusten mahdollistamisen. (Suomen Latu ry)

-Suunnitelmaa tukeva lausunto.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

Hks:ssa on huomioitu poronhoidon harjoittamisen edellytykset, ja ne turvataan jatkossakin. Suunnitelmaa on tehty alusta alkaen yhteistyössä koko prosessin ajan paikallisten paliskuntien, Muotkatunturin ja Paistunturin, edustajien kanssa, josta huomaa, että hks:ssa on huomioitu poronhoito hyvin. Suunnitelma ei esitä sellaisia esityksiä, jotka heikentäisivät porotalouden harjoittamisen edellytyksiä. Myöskään suunnitelmalla ei paranneta porotalouden edellytyksiä siten, että parannukset asettaisivat merkittäviä rajoituksia muille erämaan vakiintuneille ja lakisääteisille käyttömuodoille. (Paliskuntain yhdistys)

-Suunnitelmaa tukeva lausunto.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

Muotkatunturin erämaa-alueen hks on luonteeltaan perustavanlaatuinen; paikoin esiintyy jopa toistoa, mutta pääsääntöisesti suunnitelman luonnetta pidetään hyvänä, etenkin, kun kyseessä on ensimmäinen alueelle tehtävä hoito- ja käyttösuunnitelma. Tämä versio tulee olemaan perustana myöhemmin päivitetyille suunnitelmille. Hks nojaa pitkälti erilaisiin alueen käyttöä ja käytön suunnittelua ohjaaviin lakeihin. Keskeiset lainkohdat selvitetään erillisissä luvuissa perusteellisesti. (Lapin luonnonsuojelupiiri ry)

-Suunnitelmaa tukeva lausunto.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

Hoito- ja käyttösuunnitelman luonteeseen kuuluu kuitenkin myös vallitsevien luonnonsuojelunolosuhteiden kuvaus. Luonnonsuojelupiiri katsoo, että muuten varsin perusteellisesta suunnitelmasta jää puuttumaan tarkempi florin ja faunan esittely. Suunnitelmassa todetaankin: "Alueella tavattavien eläin- ja kasvilajien luonnonsuojelullisesta tilasta ei ole tehty erillistä perusselvitystä" (s.17). (Lapin luonnonsuojelupiiri ry)

-Alueelta on esitetty luontotyyppitiedot ja tiedot siellä esiintyvistä Natura-lajeista. Hks:n luonnonsuojelullisena tavoitteena on alueella esiintyvien luontodirektiivin liitteen I luontotyyppien ja liitteen II lajien elinympäristöjen suojeleminen sekä alueella esiintyvien uhanalaisten ja rauhoitettujen lajien säilyminen. Esim. kattaviin kasviston inventointeihin ei Muotkatunturin laajalla erämaa-alueella ole ollut resursseja käytettävissä.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

Alueen erityispiirteet huomioiden hks:an olisi hyvä kirjata myös alueella tavattujen suurpetojen kannat tai metsästettävien lajien osalta edellisten vuosien pyyntikiintiöt (esim. karhu). (Lapin luonnonsuojelupiiri ry)

-Hks:ssa on arvio alueen ahmakannasta (10–12 yksilöä). Muiden suurpetojen määrän aluekohtaiseen arvioon ei ole riittävästi tietoa. Karhun metsästyksen osalta pyyntikiintiötä erämaa-alueelle ei voida kirjata, koska pyyntikiintiöt on jaettu suuremmille alueille. Koko itäiselle poronhoitoalueelle oli 20 karhun pyyntikiintiö vuodelle 2008. Lapin riistanhoitopiiri voi myöntää maa- ja metsätalousministeriön sääntelemän pyyntikiintiön puitteissa myös suden ja ilveksen pyyntilupia. Lupa myönnetään vain vahinkoperusteella.
+Täydennetty suunnitelmaan metsästyksen osalta.
Lisätty myös yhteistyöryhmässä esitetyt arviot alueen susi-, ilves- ja karhukannoista.

Lapin rajavartiostolla ei ole lausuttavaa suunnitelmaluonnokseen. (Lapin rajavartiosto)

+Ei muutosta suunnitelmaan.

Muotkatunturin erämaa-alueen hks:n luonnoksessa pyritään säilyttämään nykyiset elinkeinot, turvaamaan niiden toimintaedellytykset ja luomaan uusia kestäviä luontomatkailemismahdollisuuksia. Suunnitelmassa keskeinen työkalu on vyöhykkeistäminen, jotta erämaa säilyy erämaana myös tulevaisuudessa. Tämän keskeisen tavoitteen tulee näkyä hoito- ja käyttösuunnitelmassa myös käytännön tasolla. (Utsjoen kunta)

-Hks:n linjausten mukainen lausunto.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

YLEISTÄ

Luontaiselinkeinot käsitteenä pitää hks:ssa määritellä, ja niiden merkityksestä hoito- ja käyttösuunnitelman käytön ohjaamiseksi tulee tehdä sosioekonominen selvitys, jossa määritellään erämaa-alueen luonnonvarojen käytön merkitys paikallisväestölle ennen ja nyt, ja se tarkastellaan myös mitoituksellisesti. (Utsjoen kunta)

+Ei muutosta suunnitelmaan.

Luontaiselinkeinotoimintoja harjoittavia henkilöitä eivät ole yksistään ne, jotka harjoittavat luontaiselinkeinoja ja joita on rahoitettu sekä tuettu kertaluontoisen lain 45/2000 perusteiden mukaisesti. Jos näin menetellään, se on harhaanjohtavaa ja loukkaa vanhojen tilallisten ja muiden alkuperäisten oikeudenomistajien oikeutta, jotka eivät juuri voimassa olevan rahoituslain hetkellä satu omistamaan poroja tai harjoittamaan lain 45/2000 mukaisesti rahoitettua luontaiselinkeinotoimintaa. Luontaiselinkeinotoimintaa tulee tarkastella laajasti ajan saatossa tapahtuvien muutostarpeiden mukaisesti. Luontaiselinkeinot ovat luontaiselinkeinolain sekä porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain perusteluosan mukaisia peruselinkeinoja – kuten poronhoito, metsästys, kalastus, pienimuotoinen maatalous. Näitä ovat myös tilan oheistoiminnat – kuten matkailu/ohjelmalvelut, pienimuotoinen tilalla tapahtuva jalostus ja käsityöt em. peruselinkeinojen lisäksi. (Utsjoen kunta)

-Hks:n linjaukset eivät heikennä paikkakuntalaisten luonnonhyödyntämismahdollisuuksia.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

Muotkatunturin hks:ssa saamelaisien perinteisten elinkeinojen turvaamisen lisäksi tulee huomioida saamelaiskulttuurin turvaamiseksi tärkeiden luonnonvarojen monimuotoinen käytön mahdollisuus esimerkiksi elinkeinojen uudistamiseksi matkailupalvelutuotannon kautta kulttuuri- ja luontoarvoja kunnioittaen. Paikallisesti matkailun kehittäminen paikkakunnan tarpeiden ja mahdollisuuksien mukaisesti antaa uutta arvoa porotaloudelle sekä lisäarvoa myös saamelaisille perinteisille elinkeinoille sekä työtä ja toimeentuloa paikallisille ihmisille. Erämaa-alueen suunnitelmallinen käyttö ja ohjaus turvaavat parhaiden erämaan luonnonarvojen säilymisen sekä säilyttävät alueen tärkeät muinaisjäännökset ja kulttuuriperintökohteet. Tähän kaikkeen työvälineeksi tarvitaan ohjausta, opastusta, rakenteita ja infrastruktuuria. (Utsjoen kunta)

-Ohjausta ja opastusta käytetään mm. maastossa, palvelupisteissä ja Metsähallituksen verkkosivuilla.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

Utsjokelaisilla tiloilla ja suvuilla on vahvat oikeudet maahan ja vesiin. Metsästys on osa paikallista elämäntapaa ja kulttuuria. Riekon ansapyynnillä on taloudellista merkitystä, samoin marjastuksella. Erämaa-alueella tulee sallia polttopuun ja muun tarvepuun ottaminen. (Utsjoen kunta)

-Suunnitelma ei heikennä paikallisten luonnonhyödyntämisoikeuksia/mahdollisuuksia. Suunnitelman mukaan polttopuun ja muun tarvepuun ottolupia voidaan antaa alueen kivennäismaille. Pienimuotoinen poltto- ja muun kotitarvepuunotto on sallittu Metsähallituksen osoituksen mukaan männiköistä ja koivikoista.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

Esimerkiksi nykyään voimassa oleva kuulemisperiaate edellyttää sitä, että asianosaisille varataan tilaisuus osallistua itseään koskevan asian käsittelyyn. Myös se, että hoito- ja käyttösuunnitelma ohjaa alueiden käyttöä, edellyttää suunnitelman valmistelulta avoimuutta ja laajaa vuorovaikutteisuuksia. Tämä ei toteutunut, vrt. perustuslain 21 §:n 2 mom. tarkoittama hyvä hallinto. Kunnanhallitus toteaa vielä, perustuslain (21 §) mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa tuomioistuimen käsiteltäväksi. Tämä koskee mm. oikeutta hakea muutosta hks:n nojalla tehtäviin ratkaisuihin. Näitä seikkoja ei ole selvitetty suunnitelmassa lainkaan. (Utsjoen kunta)

-Suunnitelmaa varten perustettiin suunnittelun yhteistyöryhmä, johon nimesi edustajansa myös Utsjoen kunta. Yhteistyöryhmä kokoontui kolme kertaa. Suunnitteluprosessin alussa järjestettiin kylätilaisuudet Inarissa, Karigasniemessä ja Angelissa. Kylätilaisuuksista ilmoitettiin paikallislehti Inarilaisessa. Ilmoituksessa oli myös yhteystiedot lisätietoja ja palautteenantoa varten. Hks-luonnos on ollut nähtävänä lausuntokierroksen ajan MH:n verkkosivuilla, jossa on myös ollut mahdollisuus antaa palautetta siitä. Suunnitelman lausuntokierroksesta on tiedotettu Lapin alueella mm. Lapin Kansassa; tiedotteessa oli myös yhteystiedot lisätietoja ja palautteen antamista varten. Hks:ssa s. 39 todetaan: "Tämän suunnitelman perusteella tehdyistä Metsähallituksen viranomaispäätöksistä voi valittaa valitusosoituksen mukaan Rovaniemen hallinto-oikeuteen tai maaseutuelinkeinojen valituslautakuntaan."
+Ei muutosta suunnitelmaan.

LAUSUNTO / LAUSUNNON ANTAJA

MH:N KOMMENTTI, MITEN
OTETTU HUOMIOON HKS:SSA**2 LUONTO JA HISTORIA**

Muotkatunturin erämaa (FI 1300202) hyväksytyy Suomen Natura 2000 -verkostoon luontodirektiivin mukaisena yhteisön tärkeänä pitämänä alueena (SCI-alue). Sen suojelun perusteena ovat yhteensä 15 luontodirektiivin liitteen I luontotyyppiä ja yhteensä 5 liitteen II lajia. Hoito- ja käyttösuunnitelmassa on arvioitu suunnitelman toteuttamisen vaikutuksia Natura 2000 -alueen suojeluperusteena oleviin luonnonarvoihin. Lapin ympäristökeskuksen käsityksen mukaan suunnitelmasta ei aiheudu sellaisia vaikutuksia, jotka merkittävästi heikentäisivät näitä luonnonarvoja. (Lapin ympäristökeskus)

-Suunnitelmaa tukeva lausunto.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

Hks:n uhanalaisen kasvilajiston kuvauksessa (2.5.1) ei erikseen huomioida luontodirektiivin tiukkaa suojelua vaativia lajeja (92/43/ETY, liite IV), joiden esiintymispaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty (LsL 49 §). Kuitenkin suunnittelualueella esiintyvät suojelun perusteena olevat direktiivilajit, lettorikko ja lapinleinikki, ovat molemmat em. liitteen IV lajeja. Näiden esiintymien sijaintien suhdetta esimerkiksi kesäaikaisiin reitteihin, virkistyskäytön rakenteisiin tai alueisiin, jossa maankäytön paineet ovat suurimmat, tulisi tarkastella hks:ssa. Näin hks:n luonnonsuojelutavoitteisiin liittyvä kirjaus liitteen II lajien elinympäristöjen suojelemisesta tulisi käsitellä konkreettisemmin. (Lapin ympäristökeskus)

-Tiedossa olevista luontodirektiivin tiukkaa suojelua vaativista lajeista (92/43/ETY, liite IV, lettorikko ja lapinleinikki) yksikään esiintymä ei sijoitu hks:n virkistysvyöhykkeelle eikä alueen virkistyskäytön rakenteiden välittömään läheisyyteen. Alueella ei ole virallisia kesäaikaisia vaellusreittejä. Esim. Peltojoen varressa kulkevien polkujen läheisyydessä ei ole tiedossa olevia esiintymiä.
+Täydennetty suunnitelmaan.

2.6 KALASTO, 9 KALAVESIEN HOITO JA KALASTUS

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos toteaa kalastoa, kalavesien hoitoa ja kalastusta käsittelevien osioiden kirjoitetun Muotkatunturin erämaa-alueen hks:ssa hyvin ja asianmukaisesti. (RKTL)

-Suunnitelmaa tukeva lausunto.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

Hks:ssa todetaan, että lohenpoikasten nousu on saattanut vaikeutua Angeli-Karigasniemi-tierumpujen rakentamisen yhteydessä. Lohenpoikasten nousua on syytä tarkkailla, ja mikäli tierumpujen havaitaan ratkaisevasti häiritsevän kalojen nousua, tulee rumpujen kunnostus tai muokkaaminen ottaa ajankohtaiseksi siten, että kalojen luontainen nousu saadaan turvattua. (Lapin luonnonsuojelupiiri ry)

-Lohenpoikasten nousun tarkkailusta vastaa RKTL. Mikäli ongelmia ilmenee, on tarvittava tierumpujen kunnostus tai muokkaaminen Tiehallinnon vastuulla.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

Utsjoella virkistyskalastuksen palvelutuotteiden kehittämiseksi ja kotitarvekalastuksen turvaamiseksi kalavesiä tulee myös hoitaa. Utsjoella MH, vesialueiden osakaskunnat ja kunta ovat yhteistyönä toteuttaneet tunturivesien siirtoistutusprojektin tunturirautukannan lisäämiseksi ja arktiseen tunturivesistöön kuuluvan arvokkaan raudun geeniperimän säilyttämiseksi. Vastaavaa toimintaa tulee jatkaa vesistön sisäisillä siirtoistutuksilla ja tekemällä hoitokalastusta. (Utsjoen kunta)

-Kalavesien hoitoa jatketaan Utsjoen kalastusalueen käyttö- ja hoitosuunnitelman mukaisesti.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

Erämaa-alueen käyttösuunnitelmassa erityisperusteisen kalastusoikeuden omistajille tulee antaa oikeus kalavesien hoitoon joko siirtoistutuksilla tai hoitokalastuksella niin, että ne tuottavat kalaa sen määrän, mitä tilan perustamisessa kantatilalle jyvityksessä on määrätty ja mitä vesistö kestävän vesistön käytön perusteella voi tuottaa sekä niin, että se turvaa saamelaiskulttuurin säilyttämiseksi tarvittavan kalastuksen. (Utsjoen kunta)

-Vesien hoidosta ja esim. siirtoistutusten luvanvaraisuuden huolehtimisesta vastaa kalastuslain mukaan vesialueen omistaja. Vesiä hoidetaan yhteistyössä osakaskuntien, kunnan ja kyläkuntien kanssa.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

Yhteisen vesialueen osakaskunnalla tulee olla oikeus päättää kalastusnautinnasta, jos erityisen kalastusoikeuden omistava kantatila on osakaskunnan osallinen, eikä näin ollen ole muodostanut omaa osakaskuntaa. Mikäli tila on itsellinen osakaskunta, se hallinnoi omia vesialueiden kalastusoikeuksiaan. On kohtuutonta, että saamelaisilta aina uusilla erillisillä alueen haltijan tulkinnoilla poistetaan luonnonvarojen käyttöoikeuksia. (Utsjoen kunta)

-Yhteisen kalaveden osakaskunta (entinen kalastuskunta) ei voi päättää kalastusnautinnasta, vaan kalastusoikeuden käytöstä sopiminen kuuluu erityisen etuuden osakaskunnalle (KHO:n päätös 3003/2002).
+Ei muutosta suunnitelmaan.

2.6 KALASTO, 9 KALAVESIEN HOITO JA KALASTUS

Utsjoen kunnan alueella vesipiirirajankäynnissä on lopullisesti ratkaistu ylimuistaiseen nautintaan perustuvat kalastusoikeudet muun muassa tunturijärviin valtion ja toisen kylän vesialueilla 14.11.1996 annetun korkeimman oikeuden tuomiolla. (Utsjoen kunta)

-Suunnitelman mukainen lausunto.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

Muotkatunturin erämaa-alueen järville on annettu erityisperusteisia kalastusoikeuksia edellä selostetussa vesipiirirajankäynnissä valtion-vesinä hallinnoituille tunturijärville. Erityisperusteinen kalastusoikeus edustaa rahamääräistä arvoa, ja se saa siten peruslain omaisuuden suojaa (PeL 15 §) ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen 1. lisä-pöytäkirjan 1 artiklan mukaisesti. (Utsjoen kunta)

+Ei muutosta suunnitelmaan.

Korkein hallinto-oikeus on antanut tuomion 18.12.2006 (no 3111), jossa ratkaistiin kysymys talokohtaisten osakaskuntien perustamisesta, mitä MH oli vaatinut korkeimmassa oikeudessa. Korkein oikeus hylkäsi Metsähallituksen vaatimukset. Näin ollen hks:ssa maininta siitä, että osakaskunta (entinen kalastuskunta) ei päättää kalastusnautinnasta, on virheellinen. Nimenomaan osakaskunta päättää kalastusoikeuden käyttämisestä kalastuslain ja edellä selostetun korkeimman oikeuden tuomion mukaisesti. Osakaskunnat on sivuutettu hks:n valmistelusta lain vastaisesti, mikä on vinouttanut suunnitelmaa merkittävästi. (Utsjoen kunta)

-Em. päätöksessä vahvistettiin maa- ja metsätalouden 30.1.2004 (no 199) päätös siitä, että erityisen etuuden osakaskunnat perustetaan kalastuspaikoittain. Yhteisen kalaveden osakaskunta ei päättää erityisen etuuden käyttämisestä. KHO:n päätös ei siirrä erityisen etuuden käytöstä päättämistä yhteisen kalaveden osakaskunnalle.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

Kunakin talon kalastus tunturijärvissä on otettu huomioon verollepanossa kunkin talon kohdalla erikseen sen mukaan, kuin isojaosta ja verollepanosta Inarin, Utsjoen ja Enontekiön kunnissa annetussa laissa (157/1925) on säädetty. Vastaavan isojakoasetuksen (158/1925) 7 § mukaan manttaalia laskettaessa oli aina huomattava, että "niissä lohkokunnissa, joissa kalastuksen katsotaan olevan manttaalia määrättäessä huomion otettava, 1 kg suolakalaa pannaan vastaamaan 2 kg heinä-sataa". Kalastus tunturijärvissä on ollut taloon kuuluva kiinteistökohtainen erityinen etuus ja oikeus, mikä on luettu verollepanossa ja samalla kiinteistönmuodostamisessa taloon. (Utsjoen kunta)

-Talojen verollepanossa pääasiassa Tenon ja sen sivujokien lohenkalastus on määrännyt manttaalin arvon. Tunturijärvien kalastuksesta, saaliista ja sen kohdentumisesta ei ole saatavilla puolueetonta selvitystä. Vesipiirirajankäynneissä on turvattu ja vahvistettu talojen kalastusoikeus.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

2.8 NISÄKKÄÄT

Suunnitelmassa huomautetaan, että 1900-luvun alkupuolella alueella tavattiin majavia. Kanta on nykyisin kuollut sukupuuttoon. Onko sen elvyttäminen ollut esillä erämaa-alueita koskevissa suunnitelmissa tai neuvotteluissa? (Lapin luonnonsuojelupiiri ry)

-Kannan elvyttämisen mahdollisuudesta on käyty keskusteluja Metsähallituksessa.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

2.9.2 ALUEEN KÄYTÖN HISTORIAA

Kappaleessa kuvataan päällisin puolin alueen asuttamisen pitkää historiaa. Alueen varhaishistoriaa ei ole riittävästi tutkittu, ja tarvetta kulttuuriperinnön kartoittamiseen on edelleen. (Saamelaiskäräjät)

-Suunnitelmaa tukeva lausunto.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

Suurporonhoidon historia ja sen levittäytyminen Suomeen on arkeologisten tietojen puuttuessa puutteellista ja perustuu vain kirjallisiin lähteisiin. Eri tieteenalojen välillä ei olekaan päästy selkeään yksimielisyyteen, milloin historiallista porojen hoitamista on kutsuttava poronhoidoksi, ja miten pien- ja suurporonhoito voidaan erottaa toisistaan. Alueen kulttuurihistorian osalta saamelaiskäräjät viittaa lausuntoonsa Museovirastolle valtakunnallisesti merkittävistä rakennetuista kulttuuriympäristöistä. (Saamelaiskäräjät)

-Hks:n kirjauksen tarkoituksena on tuoda ilmi, että poronhoidolla on pitkät perinteet myös suunnitelma-alueella, vaikka yksityiskohtaista ja yksiselitteistä tietoa ei olekaan saatavissa.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

2.10 NYKYINEN KÄYTTÖ

Kappaleen maininta siitä, että erämaa-alueella ei ole pysyvää asutusta, ei anna oikeaa kuvaa alueen maankäytöstä. Muotkatunturin erämaa-alue on ollut perinteisesti ja on edelleen saamelaisporonhoidon käyttämää aluetta. Ennen pysyvää taloasumista alue on ollut kiinteä osa saamelaista vuotuismuuttojärjestelmää, jossa saamelaiset asuivat poroelon mukana kodissa. Edelleen poronhoitotyöt edellyttävät väliaikaista asumista porotiloilla paimennuksen aikaan. (Saamelaiskäräjät)

+Poistetaan lause:
Erämaa-alueella
ei ole pysyvää
asutusta.

2.11 MAANKÄYTTÖANALYYSI

RKTL toteaa, että erämaalaki on säädetty osin porotalouden turvaksi; siksi porotalouden ympäristövaikutukset on hyväksyttävä niin kauan, kuin laiduntaminen on kestävä. Luontaiselinkeinojen turvaamisella tarkoitetaan myös sitä, että laidunten kunto tulee säilyttää hyvänä pitkällä tähtäyksellä. Kyseessä on siten, tai ainakin pitäisi olla, kestävän käytön periaate. (RKTL)

-Metsähallitus ei voi puuttua porotalouden laidunjärjestelyihin eikä poromääriin. MH:n tehtävä ei myöskään ole määrittää, milloin laiduntaminen on kestävä.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

Poronhoitolaissa laiduntamisen kestävyys on sidottu talvilaitumien kuntoon. Talvilaidunten kantokyky on yleensä poronhoidon minimitekijä, joka sanelee myös luonnonlaitumilla laiduntavien porojen enimmäismäärän. Talvinen porojen lisäruokinta ja loislääkitys ovat parantaneet porokannan elinkykyä ja selviytymistä sekä kohottaneet Muotkatunturin ja Paistunturin paliskuntien vasatuottoa ja teuraspainoja. Nykyisillä poronhoitomenetelmillä on mahdollista elättää niin suurta poromäärää, että kesälaidunten, mutta myös talvilaidunten tilassa saattaa tapahtua selvää heikkenemistä. Myös Muotkatunturin paliskunnassa suoritetaan talvisin porojen lisäruokintaa, ja esim. Lemmenjoen kansallispuistoon vietiin talvella 2004–2005 yhdessä Sallivaaran paliskunnan kanssa yhteensä 60 000 kg heinää (Nieminen 2008). (RKTL)

-Suunnitelmassa todetaan, että poroja ruokitaan maastoon, mikäli poikkeukselliset lumiolosuhteet sitä vaativat. Muotkatunturin paliskunta ei pääsääntöisesti suorita ruokintaa Muotkatunturin erämaa-alueella laidunjärjestelyistä johtuen.
+Hks:n kirjausta tarkennettu.

Suomen luontotyyppien uhanalaisuuden arviointihanke valmistui kesäkuussa 2008 (Raunio ym. 2008). Ylilaidunnuksen vaikutukset näkyvät arvion mukaan selvimmin kesälaidunalueiden tunturikoivikoissa ja karuilla tunturikankailla, missä varsinkin jäkälän määrä on vähentynyt voimakkaasti ja koivun uudistuminen on paikoin jo estynyt. Porot syövät mielellään koivun taimia ja versoja. Tunturikoivikoista yli puolet sijaitsee porojen kesälaidunalueella, jossa koivu ei käytännössä enää uudistu. Tällä saattaa olla jo vaikutuksia myös alueen riekkokantoihin. (RKTL)

-Suunnitelman mukainen lausunto.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

Myös karuista tunturikankaista ja tunturikoivikoista noin puolet kuuluu jäkäliköjen ns. ekologisen tilan luokituksen mukaan **voimakkaasti kuluneisiin** alueisiin. Näillä alueilla pintakasvillisuuden biomassa on vähentynyt keskimäärin neljäsosaan tavoitetasosta, ja tuotos on vastaavasti vain noin kolmasosa siitä. Muotkatunturin erämaa-alueesta suurin osa kuuluu arvion mukaan luokkaan **voimakkaasti kulunut** (Norokorpi ym. 2008). Ilmastonmuutos on Suomen luontotyyppien uhanalaisuusarvioinnin mukaan vasta toiseksi tärkein tunturiluontotyyppien uhkatekijä alueilla porojen ylilaidunnuksen jälkeen (Norokorpi ym. 2008). Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos pitää Muotkatunturin erämaa-alueen maankäyttöanalyysiä yleensä hyvänä ja painottaa käytössä kestävän käytön periaatetta (RKTL)

-Näin on kirjattu. Suunnitelmaa tukeva lausunto.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

Lapin luonnonsuojelupiiri kehottaa Metsähallitusta ennakoimaan toiminnassaan ilmastonmuutoksen vaikutukset tunturiluonnolle. Ilmastonmuutoksen hillintä ja siihen varautuminen tulee olla Metsähallituksen toiminnan läpileikkaava teema, ja ilmastonmuutosta tarkastelevaa tutkimusta on tuettava. (Lapin luonnonsuojelupiiri ry)

-Tämä on myös MH:n näkemys.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

Eryistä huomiota pyydetään kiinnittämään myös porolaidunten käyttöön siten, että elinkeinon aiheuttamat haitat maastolle jäisivät mahdollisimman vähäisiksi eikä **voimakkaasti kuluneita** alueita syntyisi lisää. (Lapin luonnonsuojelupiiri ry)

-Metsähallitus ei voi puuttua porotalouden laidunjärjestelyihin.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

2.11 MAANKÄYTTÖANALYYSI

Kappale alkaa toteamuksella, että erämaalaki on säädetty osin porotalouden turvaksi. Tämä pitää paikkansa osittain. Ensimmäisen kappaleen lopussa puhutaan kestävän käytön periaatteesta. Sitä edeltävä lause kuitenkin kuuluu: "Luontaiselinkeinojen turvaamisella tarkoitetaan myös, että laidunten kunto tulee säilyttää hyvänä pitkällä tähtäimellä." (Saamelaiskäräjät)

+Ei muutosta suunnitelmaan.

Muokatunturin erämaa-alueella ei ole säännöllistä porojen lisäruokintaa, kuten hks:ssakin todetaan. Täten maininnat sen vaikutuksista porotalouteen olisi myös poistettava, koska asia ei koske ko. alueita millään tavalla. Saamelaiskäräjät haluaa edelleen huomioida, että saamelaisporomiehiltä ja paliskunnilta on tullut toistuvasti viestiä, että arviot talvilaitumien kunnosta eivät ole olleet luotettavia. Laidunten kantokykyä on selvitetty pääasiassa kenttäkokein, eikä asiassa ole tehty yhteistyötä poromiesten kanssa. Yksittäiset tutkijat ovat päivittäneet laitumien kantokykyarvioita satelliittikuvien avulla, ja usein laidunten kantokyky on todettu paremmaksi kuin pelkkien kenttämittausten kautta saadut tiedot (esim. Mattila Eero 2007: Porojen talvilaitumien kunto Ylä-Lapin paliskunnissa vuonna 2004). (Saamelaiskäräjät)

-Termi **lisäruokinta** on sovittu muutettavaksi termiksi **ohjaava ruokinta**. Lisätään suunnitelmaan saamelaisporomiesten ja paliskuntien edustajien kanta siitä, etteivät arviot talvilaidunten kunnosta ole luotettavia eikä yhteistyötä poromiesten kanssa ole tehty.

+Täydennetty suunnitelmaan. Käytetään termiä **ohjaava ruokinta** termin **lisäruokinta** sijaan.

Poro on Lapin luontoon kuuluva eläin. Alueen kasvillisuus on muotoutunut satojen vuosien poron, ihmisen ja luonnon vuorovaikutuksen tuloksena. Poro hoitaa laidunnuksellaan perinnebiotooppeja. Porojen laidunnuksen vaikutus ei ole vain luontoa ja kasvillisuutta kuluttavaa, vaan myös kasvillisuutta tukevaa. Poronhoidon lisäksi kasvillisuuteen vaikuttavat tunturimittarien aiheuttamat tuhot. On myös huomioitava, että talven viivästyksellä on vaikutuksensa alueen luontoon ja kasvillisuuteen. Hks:ssa tulee harkiten käsitellä termiä **ylilaidunnus** ja ottaa myös huomioon porojen myönteinen vaikutus alueen kasvillisuuteen ja luontoon sekä satelliittikuvien kautta saadut tarkistetut tiedot alueen laitumien kunnosta. Erittäin perusteellinen on Metsätutkimuslaitoksen julkaisu **Poronhoidon ja suojelun vaikutukset Mallan luonnonpuistossa** (toim. Mikko Jokinen 2005). Kyseisessä tutkimuksessa todetaan, että tutkijat näkivät porojen laidunnuksesta olevan enemmän hyötyä kuin haittaa alueen luonnolle, kasvillisuudelle ja eliöstölle. Porojen vaikutukset taimikoille ovat myös positiivisia. Saamelaiskäräjien näkemys on, että hks:an sisältyvät tekstit ylilaidunnuksesta poistetaan toteen näyttämättömänä. (Saamelaiskäräjät)

-**Ylilaidunnus** on sovittu muutettavaksi termiksi **laidunnus**. Hks:ssa on maininta, että kohtuullisella porolaidunnuksella voi myös olla luontotyyppiä ylläpitäviä myönteisiä vaikutuksia, kun osa tunturien heinäkankaista säilyy siten pensoittumiselta. +Käytetään termiä **laidunnus**.

Luontaiselinkeino ei ole sama asia kuin saamelaisten perinteinen elinkeino. Luontaiselinkeinoiksi luetaan lainsäädännön mukaan huomattava määrä elinkeinoja, joista suurin osa ei ole saamelaisten perinteisiä elinkeinoja, eikä luontaiselinkeino harjoittajan myöskään tarvitse olla saamelainen. Luontaiselinkeinojen nimissä voidaan harjoittaa elinkeinoja, joilla ei ole mitään tekemistä saamelaisten harjoittamien perinteisten elinkeinojen kanssa. (Saamelaiskäräjät)

+Ei muutosta suunnitelmaan.

2.12 YHTEENVETO TÄRKEIMMISTÄ ARVOISTA SUOJELUN JA KÄYTÖN KANNALTA

Saamelaiskäräjät haluaa huomioida suunnitelman viittauksen Lapin Kansan kirjoitukseen petovahinkojen korvausjärjestelmästä. Se kokee, että uusi ehdotettu petovahinkojärjestelmä päinvastoin huonontaa nykyistä tilannetta. Saamelaiskäräjien näkemykset tulee huomioida tämän asian osalta. (Saamelaiskäräjät)

-Korvausjärjestelmän tulisi olla toimiva ja oikeudenmukainen. Tällä hks:lla ei kuitenkaan voida vaikuttaa petovahinkojen korvausjärjestelmään. +Ei muutosta suunnitelmaan.

3 HOIDON JA KÄYTÖN TAVOITTEET

Laissa Metsähallituksesta (1378/2004) on MH:n yhteiskunnalliseksi velvoitteeksi määrätty sovittua saamelaisten kotiseutualueella hallinnassaan olevien luonnonvarojen hoito, käyttö ja suojelu siten, että saamelaisten kulttuurin harjoittamisen edellytykset turvataan (4.2). Tämä sitoo MH:ta myös ja erityisesti sen laatiessa hoito- ja käyttösuunnitelmia saamelaisten kotiseutualueen erämaa-alueille. (Utsjoen kunta)

-Näin hks:ssa on pyritty tekemään. +Ei muutosta suunnitelmaan.

LAUSUNTO / LAUSUNNON ANTAJA	METSÄHALLITUKSEN KOMMENTTI, MITEN OTETTU HUOMIOON HKS:SSA
3 HOIDON JA KÄYTÖN TAVOITTEET	
Sanotussa Metsähallitus-laissa asetetaan MH:lle monia julkisia hallintotehtäviä, mm. erämaalaissa määrättyjä tehtäviä (6 §). Tässä toiminnassa Metsähallitusta sitoo perustuslain 2 luvun 21 §:n 2 momentin määräykset hyvästä hallinnosta samoin kuin hallintolaki (434/2003, ks. myös hallituksen esitystä laiksi Metsähallituksesta, HE 154/2000 vp s. 37). Hallintolakia ei mainita edes hks:n lähteissä, vaikka siellä on mainintoja suunnitelman kannalta keskeisistä laeista, asetuksista ja muista oikeuslähteistä. (Utsjoen kunta)	+Maininta hallintolaista lisätty suunnitelmaan ja lakiviitteisiin.
3.4 MAANKÄYTTÖ- JA RAKENNUSLAKI	
Suunnitelman kohdassa 3.4 tulisi käsitellä kattavammin maakuntakaavan sisältö ja oikeusvaikutukset. Vaikutusten arvioinnissa tulisi kertoa, miten suunnitelmalla edistetään valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ja maakuntakaavan toteutumista. (Lapin liitto)	+Täydennetään.
3.6 SAAMELAISKULTTUURIN TURVAAMINEN	
Erityisen hyvänä luonnonsuojelupiiri pitää alueen alkuperäisväestön huomiointia kautta hks:n. Saamelaisten asema ja erityisoikeudet on mainittu useaan kertaan tekstissä. Suunnitelmasta käy ilmi myös hyvä perehtyneisyys sekä taustatietojen tarkistuttaminen etenkin poronhoidon ja metsästyksen osalta. (Lapin luonnonsuojelupiiri ry)	-Suunnitelmaa tukeva lausunto. +Ei muutosta suunnitelmaan.
"Saamelaisten kielellistä ja kulttuurista itsehallintoa toteuttaa saamelaiskäräjät, jonka saamelaiset valitsevat vaaleilla neljäksi vuodeksi kerrallaan." Ko. lausuntoa olisi syytä tarkentaa epäselvyyksien välttämiseksi siten, että saamelaisten kulttuurista ja kielellistä itsehallintoa toteuttaa saamelaiskäräjät. Saamelaiset valitsevat joka neljäs vuosi pidettävissä vaaleissa edustajansa saamelaiskäräjien korkeimpaan päättävään elimeen, saamelaiskäräjien yleiskokoukseen. (Saamelaiskäräjät)	+Tarkennettu ehdotuksen mukaisesti.
Kappaleen 3.6 alakappaleet ovat tärkeitä ja kuvaavat Suomessa sen ainoaa alkuperäiskansaa koskevien velvoitteiden täyttämistä (perustuslain 17 §:n 3 mom). Luettelo kuitenkin alkaa YK:n kansalais- ja poliittisia oikeuksia koskevasta sopimuksesta (3.6.1) ja etenee niin, että vuoden 1999 perustuslakia käsitellään vasta monien kansainvälisten asiakirjojen jälkeen kohdassa 3.6. Juridisesti asiaa tarkastellen olisi luontevampi aloittaa kappale kuvauksella Suomen perustuslaista, ja kappaleeksi 3.1 tulisi perustuslaki. Tällä ei tarkoiteta väheksyä kansainvälisen oikeuden merkitystä. 1. kappaleena oleva KP-sopimuskin on hyväksytty tavallisena lakia, joten perustuslain säännökset ylittävät sen lakihierarkiassa. Suomen perustuslain systematiikasta johtuu, että viranomaisten tulee toiminnassaan noudattaa ensin perustuslakia ja sitten ihmisoikeussopimuksia: "Valtiosääntö turvaa ihmisarvon loukkaamattomuuden ja yksilön vapaudet ja oikeudet sekä edistää oikeudenmukaisuutta yhteiskunnassa. Suomi osallistuu kansainväliseen yhteistyöhön rauhan ja ihmisoikeuksien turvaamiseksi sekä yhteiskunnan kehittämiseksi." (perustuslain 1 §; myös tuomioistuinten valvontaa koskevassa lain 108 §:n 1 momentissa oikeuskansleri valvoo perusoikeuksien ja tämän jälkeen ihmisoikeuksien toteutumista). (Saamelaiskäräjät)	+Muutetaan järjestys esitetyn mukaiseksi.
Kansainvälisen työjärjestön ILO 169 -sopimusta koskeva kappale 3.6.3 on ehdottoman tarpeellinen. Alakappaleen ensimmäisen kappaleen lopussa on kehäpäätelmän omaista epäselvyyttä, jota olisi syytä korjata. Tekstin mukaan: "Sopimus on velvoittava, vaikka Suomi ei ole ratifioinut sopimusta, koska Suomen lainsäädäntö ei tällä hetkellä täytä sopimusmääräyksiä." Lauseen tulisi kuulua seuraavasti: "Suomen lainsäädäntö ei täytä tällä hetkellä ILO 169 -sopimuksen määräyksiä. Sopimus kuitenkin velvoittaa Suomea ratifioimattomanakin." (Saamelaiskäräjät)	+Muutettu esityksen mukaisesti.

3.6.6 BIODIVERSITEETTISOPIMUS

Kappaletta tulee tarkentaa saamelaisia koskevilla sopimuksen määräyksillä. Artiklan 8(j) käänös suomeksi (ei virallinen): ”Sopimuspuolen tulee mahdollisuuksien mukaan ja soveltuvin osin kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti kunnioittaa, suojella ja ylläpitää alkuperäiskansojen ja paikallisten yhteisöjen sellaista tietämystä, keksintöjä ja käytäntöjä, joka sisältyy biologisen monimuotoisuuden ja kestävä kehityksen kannalta merkityksellisiin perinteisiin elämänmuotoihin, ja edistää ja laajentaa niiden soveltamista mainittujen yhteisöjen suostumuksella ja myötävaikutuksella sekä rohkaista tietämyksestä, keksinnöistä ja käytännöistä saadun hyödyn tasapuolista jakoa.” Artikla 8(j):n lisäksi biodiversiteettisopimuksen artiklat 10(c) ja 18.4 käsittelevät alkuperäiskansojen perinteisiä elinkeinoja ja innovaatioita. Artikla 10(c) kehottaa sopimuksen osapuolia suojelemaan ja edistämään sellaista biologisten resurssien käyttöä, joka liittyy perinteisiin kulttuuriin käytäntöihin ja tukee resurssien suojelua ja kestävä käyttöä. Artikla 18.4 käsittelee teknologisten menetelmien kehittämistä ja yhteistyötä eri osapuolten välillä. Artikla kehottaa sopimuksen osapuolia toimimaan tavalla, joka huomio alkuperäiskansojen omat teknologiset ratkaisut. Tässä yhteydessä tulisi mainita valtioneuvoston hyväksymä **Luonnon monimuotoisuuden suojelun ja kestävä käytön strategian 2006–2016**. Toimintaohjelman tavoitteena on suojella ja hoitaa biodiversiteettiä, jotta Suomesta ei katoaisi eliölajeja, geenivaroja tai elinympäristötyyppejä. Ohjelma käsittelee myös saamelaisten oikeuksia, ja ne tulisi huomioida oheisessa hks:ssa. Saamelaiskäräjät esittää kappaleen tarkentamista näiltä osin. (Saamelaiskäräjät)

+Tarkennettu suunnitelmaan ja lisätty luonnon monimuotoisuuden suojelun ja kestävä käytön strategian 2006–2016 saamelaisia alkuperäiskansana käsittelevät tavoitteet ja toimenpiteet.

3.6.11 SAAMELAISTEN KESTÄVÄN KEHITYKSEN OHJELMA

Saamelaiskäräjät haluaa tarkentaa, että saamelaiskäräjien vuonna 2006 hyväksymä kestävä kehityksen ohjelma on otettu osaksi kansallista kestävä kehityksen strategiaa omana osionaan. (Saamelaiskäräjät)

+Ei muutosta suunnitelmaan.

3.6.12 YHDENVERTAISUUSLAKI

Saamelaiskäräjät esittää, että yhdenvertaisuuslakia käsittelevään kohtaan otetaan maininta positiivisesta erityiskohtelusta: Tällä lailla ei estetä sellaisia erityistoimenpiteitä, joiden tavoitteena on tosiasiallisen yhdenvertaisuuden saavuttaminen 6 §:n 1 momentissa tarkoitettua syrjinnästä johtuvien haittojen ehkäisemiseksi tai lievittämiseksi (positiivinen erityiskohtelu). Positiivisen erityiskohtelun on oltava pyrityn tavoitteen kannalta oikeasuhteista. (Saamelaiskäräjät)

+Täydennetty suunnitelmaan.

4 VYÖHYKEALUEJAKO

Lapin ympäristökeskuksen näkemyksen mukaan esitetyllä vyöhykejaolla on pyritty turvaamaan erämaalain tavoitteiden toteutuminen: Virkistysvyöhyke on rajattu suhteellisen tiukasti olemassa olevan moottorikelkkauran ympärille, ja valtaosa alueesta on jätetty syrjävyöhykkeeksi. Esitetty vyöhykejako ja pidättäytyminen reittien ja palveluvarustuksen lisärakentamisesta turvaa Muotkatunturin säilymisen erämaisena erämaana, samalla turvaten alueen luonnonarvoja. (Lapin ympäristökeskus)

-Suunnitelmaa tukeva lausunto.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

Hks:ssa Muotkatunturin erämaa on jaettu virkistys- ja syrjävyöhykkeeksi. Virkistysvyöhyke käsittää moottorikelkkaurat lähivyöhykkeineen alueen kaakkoisosassa. Lisäksi virkistysvyöhykkeeseen on rajattu kelkkauran ja Verkkojärven sekä Saarilompolon välinen alue sekä ns. Lahtisen kämpän ympäristö. Hks:n mukaan ohjelmajärjestelyille voidaan myöntää lyhytaikaisia lupia taukopaikkojen pitämistä varten virkistysvyöhykkeelle. Syrjävyöhyke on mahdollisimman luonnon-tilainen alue, minne ei rakenneta uutta palveluvarustusta nykyisten kahden autiotuvan lisäksi. Alue pyritään säilyttämään retkeilyalueena, ja sinne voidaan järjestää erämaaluonteeseen soveltuvia opastettuja retkiä. (Inarin kunta)

-Suunnitelmaa tukeva lausunto.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

LAUSUNTO / LAUSUNNON ANTAJA

MH:N KOMMENTTI, MITEN
OTETTU HUOMIOON HKS:SSA

4 VYÖHYKEALUEJAKO

S. 49 esitellään vyöhykejaon mukaiset sallitut ja kielletyt rakenteet ja toiminnot.”Jokamiehen oikeudet ylittävään leiriytymiseen myönnettävät leiriytymisluvat yleishyödyllisille yhteisöille, esim. partiolaisille, seurakunnille tai leirikouluille.” Lainsäädännön mukaan jokamiehen oikeudet ovat kaikkien oikeuksia. Niitä ei voi rajata käyttäjän tai käytön synn mukaan. Tilapäinen leiriytyminen on jokamiehen oikeudella sallittu. Vähäistä suurempaa haittaa tai häiriötä ei kuitenkaan saa aiheuttaa maanomistajalle. Koska Suomessa on järjestäytymisvapaus, ei leiriytymislupaa voida erityisesti osoittaa ainoastaan tekstissä mainituille ”yleishyödyllisille yhteisöille”. Ts. se syy, miksi liikutaan, tai se kenen kanssa liikutaan, ei saa asettaa ihmisiä eriarvoiseen asemaan jokamiehen oikeuden tai mahdollisten lupien kannalta. Oleellista on, ettei toiminnasta aiheudu maanomistajalle vähäistä suurempaa haittaa tai häiriötä. Samoista syistä tilapäistä leiriytymistä jokamiehen oikeudella ei voi myöskään rajata koskemaan enintään 3 vrk:n aikaa siten, kuin sivun alalaidassa todetaan. (Suomen Latu ry)

S. 49 mainitaan, että ”koiravaljakkoreiteille ei myönnetä lupaa ilman paliskunnan puolta”. Tässä yhteydessä pitäisi määritellä **koiravaljakkoreitti**, koska koiravaljakolla ajo kuuluu jokamiehen oikeuksiin (vrt. moottorikelkkareitti). (Suomen Latu ry)

Hks:ssa todetaan, että Pohjois-Lapin maakuntakaavan kaavamääräyksissä Muotkatunturiin on tehty aluevarausmerkintä: kulttuurihistoriallisesti tai maisemallisesti merkittävä Tirro–Karigasniemi-polku. Utsjoen kunta esittää, että polun käyttöönottoa varten merkitään virkistysaluevyöhyke väliin Karigasniemi–Stuorraávzi ja siitä edelleen Inarin Riutulaan, jonka käyttö rajataan sulanmaan ajaksi (1.6.–30.9.). Vaellusreitit merkitsemisen olemassa olevaan kulku-uraan säilyttää Muotkatunturin erämaisuutta ja estää muinaismuistojen tuhoutumisen. Kesäaikainen vaellusreitti tulisi kulkemaan pääsääntöisesti vanhaa Tirro–Karigasniemi-retkeilypolun linjaa. Polku on merkitty maastoon 1960-luvun lopulla. Se on ollut huollettuna polkuna 1980-luvulle saakka. Maastossa polku on edelleen kulku-urana. Esitettyyn retkeilyreittiin voidaan sisällyttää kulttuuriperinteitä, maisema/luontokohteita ja nähtävyyksiä. Utsjoen kunnan puolella Paistunturin paliskunnassa sulanmaan aikana porot ovat pääsääntöisesti poronhoitosuunnitelman mukaan Karigasniemi–Inari-maantien vartta kulkevan poroaidan pohjoispuolella eli Paistunturissa. Paistunturin paliskunnalla laidunkierrolla on tavoitteena pitää Muotkatunturin Utsjoen kunnan puoleinen alue talvilaitumena, joten kesäaikainen vaellusreitti ei aiheuta kohtuutonta haittaa alueen poronhoidolle, koska kulttuuripolku tarvitaan luontaiselinkeinotilallisten toimintojen, alueen elinkeinojen monipuolistamiseksi, matkailun kehittämiseksi ja saamelaiskulttuurin säilyttämiseksi. Tulevaisuudessa poronhoito yksistään ei turvaa saamelaisuutta ja saamelaiskulttuurin säilymistä. (Utsjoen kunta)

Muotkatunturin erämaa-alue on Suomen erämaisin erämaa-alue, eikä liene syytä epäillä, etteikö hoito- ja käyttösuunnitelman keskeinen päämäärä ole juuri tämän erämaaluoontoisuuden säilyttäminen jatkossa ja tuleville sukupolville. Erämaalain 1 §:n mukaan erämaa-alueita perustetaan alueiden erämaaluoonteen säilyttämiseksi, saamelaiskulttuurin ja luontaiselinkeinojen turvaamiseksi sekä luonnon monipuolisen käytön ja sen edellytysten turvaamiseksi. (Saamelaiskäräjät)

-Jokamiehen oikeudet ylittävä toiminta ja järjestetyt tapahtumat edellyttävät alueen haltijan lupaa. 3 vrk:n leiriytymisraja jokamiehen oikeudella on MH:n suojelualueiden hoidon ja käytön periaatteiden mukainen kirjaus, ja se perustuu Metsähallituksen pitkään kokemukseen ja tietoon leiriytymisen keston vaikutuksista luontoon. Poistetaan kirjaus ”yleishyödyllisistä yhteisöistä”. +Muutettu suunnitelmaan.

-Tässä **koiravaljakkoreitillä** tarkoitetaan yrittäjän itsensä linjaamia reittejä, jossa toiminta tulisi olemaan toistuvaa ja paliskunnan näkemyksen mukaan aiheuttaa vähäistä suurempaa haittaa poronhoidolle. Näin ollen katsotaan, ettei tällainen reitti sisälly jokamiehen oikeuksiin. +Ei muutosta suunnitelmaan.

-Virkistysvyöhykettä ei laajenneta ainakaan tässä suunnitelmassa. Sidosryhmien kanssa käydyissä neuvotteluissa on lähes yksimielisesti haluttu pitää virkistysvyöhyke mahdollisimman pienenä ja näin säilyttää alueen erämaisuus vähäisine rakenteineen. Reitti on mahdollista merkitä, mikäli yhteistä halua alueen käyttäjien kesken ilmenee, kun suunnitelmaa seuraavan kerran tarkastetaan viimeistään vuonna 2020. +Ei muutosta suunnitelmaan.

-Suunnitelmaa tukeva lausunto. +Ei muutosta suunnitelmaan.

6 KULTTUURIPERINNÖN SUOJELU JA HOITO

Muotkatunturin erämaa-alueen hks:n alueelta vuoteen 2008 mennessä tietoon tulleet muinaisjäänköhteet, niihin kohdistuvan käytön aiheuttama kuluminen ja arkeologisen kulttuuriperinnön huomioonottaminen käyvät selkeästi ilmi hks:sta. Kiinteitä muinaisjäänköksiä tunnetaan 25 kpl, minkä lisäksi alueella on parikymmentä toistaiseksi löytöpaikkoina pidettävää arkeologista sekä muuta historiallisen ajan kulttuuriperintökohdetta. Suhteellisen vähäinen lukumäärä kokonaisuutena kuvastaa varsinaisesti vasta 2000-luvulla virinnyttä kiinnostusta alueen arkeologiseen tutkimukseen. Inventoiduilla alueilla Pelto- ja Kielajokivarsilla muinaisjäänköksiä on paikoin runsaasti ja alueen arkeologisen kulttuuriperinnön kuva muuttunee oleellisesti, kun hks:ssakin todettu arkeologisten inventointien tarve toivottavasti lähivuosina myös konkretisoituu. (Museovirasto)

-Suunnitelman kanssa yhdenmukainen lausunto.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

Mielikuva tunturi- ja erämaa-alueesta onkin tiedon kasvun myötä täydentymässä myös arkeologisena kulttuuriympäristönä. Alueen vuosituhantinen hyödyntäminen voidaan ehkä paremmin ymmärtää, kun otetaan huomioon alueella jääkauden jälkeisinä aikoina vallinneet suuresti vaihdelleet ilmastovaiheet ja kasvillisuusvyöhykkeet. Alueen nykykäytön luonteen ja laadittavan hks:n myötä kulttuuriympäristön suojelun ongelmat voi täällä kaikkineen arvioida ympäristöään huomattavasti vähäisemmiksi. (Museovirasto)

+Ei muutosta suunnitelmaan.

Virkistysalueella ei ole merkittäviä vaellusreittejä, mutta siellä kulkee polku-ura, jota matkailijat todennäköisimmin alueella liikkueensa käyttävät. Alueen muinaisjäänöksistä tällä vyöhykkeellä sijaitsevat kohteet Peltojärven kaakkoisosassa sekä Peltojoen varrella. Hks:ssa on hyvin huomioitu kohteiden kulumisherkyys sekä jo tapahtunut kuluminen. Jatkossa tulee kiinnittää erityistä huomiota niihin muinaisjäänösalueisiin, joiden läheisyydessä matkailijat liikkuvat. Matkailupalveluja tarjoavat yritys ja yksinään alueella liikkuvat vaeltajat tulee ohjeistaa siitä, että muinaisjäänökset ovat ainutkertaisia muistomerkkejä alueen menneisyydestä, eikä niillä tapahtuneita vaurioita voida mitenkään korvata. Olemassa olevien polkujen linjauksella näillä kohtiin on syytä tarkastaa. Mikäli vaurioita on nähtävissä, on kulku-urien sijaintia tällaisissa paikoissa siirrettävä, tai mikäli se on mahdotonta, on kohteelle tehtävä pitkospuut tai vastaava suojarakenne. On myös huolehdittava siitä, ettei näillä alueilla missään tapauksissa saa tehdä avotulta. (Museovirasto)

-Virkistysvyöhyke ei ulotu Peltojokivarteen muutoin kuin Lahtisen kämpän ympäristössä, jossa ei ole inventoituja muinaisjäänköhteitä. Peltojärven kaakkoispäässä virkistysvyöhykkeellä on yksi inventoitu muinaisjäänkökohde. Tuhoutumisvaarassa olevien muinaisjäänkösten suojelusta tehdään suunnitelman mukaisesti toimenpidesuunnitelma, jonka Museovirasto hyväksyy. Toimenpidesuunnitelmassa kyseeseen tulevat lähinnä juuri Peltojoen varrella sijaitsevat muinaisjäänköhteet.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

Yleisohjeistuksesta huolimatta kaikissa muinaisjäänkösten hoitoon ja käyttöön liittyvissä kysymyksissä tulee ottaa yhteyttä Museoviraston muinaisjäänkösten hoitoyksikköön. Suunnitelmassa on syytä tuoda esille Museoviraston ja MH:n yhteistyötä koskeva sopimus. Sen mukaan Metsähallitus on yhteydessä Museovirastoon kulttuuriperinnön vaalimista koskevan lainsäädännön edellyttämällä tavalla ennen sellaisten toimenpiteiden aloittamista, jotka liittyvät MH:n hallinnassa olevilla maa- ja vesialueilla sijaitseviin muinaisjäänköksiin sekä suojeltuun rakennusperintöön. Sopimus ja siinä sovitut toimintatavat on hyvä todeta ainakin kulttuuriperinnön seurantaan käsittelevässä luvussa 6.3. (Museovirasto)

+Täydennetty lukuun 6.1 **Nykytila** maininta Museoviraston ja Metsähallituksen yhteistyötä koskevasta sopimuksesta sekä siinä sovitusta toimintatavoista esityksen mukaan.

Saamelaismuseo Siidan asema valtakunnallisena erikoismuseona tulisi ilmetä selkeästi. Siidaa tulee kuulla asiantuntijana alueen kulttuuriarvoja tunnistettaessa ja turvattaessa. Muotkatunturin erämaa-alueen käyttöä ja hoitoa varten tarvitaan tarkempi määrittely esimerkiksi alueen liiki kymmenen poroerotuspaikan luonto- ja kulttuuripiirteistä. Hks:an ei ole rakennusperinnön kannalta erikseen huomautettavaa. (Museovirasto)

-Metsähallitus toimii kiinteässä yhteistyössä saamelaismuseo Siidan kanssa.
+Täydennetty lukuun 6.2 maininta saamelaismuseosäätiön ja MH:n välisestä yhteistyösopimuksesta.

LAUSUNTO / LAUSUNNON ANTAJA

METSÄHALLITUKSEN KOMMENTTI,
MITEN OTETTU HUOMIOON HKS:SSA**6 KULTTUURIPERINNÖN SUOJELU JA HOITO**

Saamelaiskäräjät viittaa tässä yhteydessä antamaansa lausuntoon valtakunnallisesti merkittävistä rakennetuista kulttuuriympäristöistä Museovirastolle. Saamelaiskäräjien näkemyksiä on jo huomioitu viittaamalla kyseiseen lausuntoon. (Saamelaiskäräjät)

-Saamelaiskäräjien lausuntoon Museovirastolle viitattu luvussa 6.1.4 **Maisema ja rakennettu kulttuuriperintö**. Luvussa todetaan mm., että tehdyissä inventoinneissa ja selvityksissä ei ole otettu riittävästi huomioon saamelaista kulttuuri-perintöä, ja että saamelaisten kotiseutualueetta koskettava valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen kohde-luettelo on vaillinainen saamelaiskulttuurin kohteiden osalta. Em. kohteiden osalta tulisi huomioida laajempi ympäristöllinen ulottuvuus kohteiden valinnassa, koska saamelais-kulttuurissa on vain vähän nykyisille suku-polville säilynyttä rakennettua perintöä.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

7 LUONNON VIRKISTYSKÄYTTÖ JA LUONTOMATKAILU

S. 63 selvitetään luonnon virkistyskäytön ja luontomatkailun käsitteistöä. "Perinteinen jokamiehenoikeuksiin perustuva luonnossa liikkuminen tapahtuu kuitenkin omin voimin huoltamattomasti, jolloin kyse on yleensä ns. perinteisestä eräretkeilystä." Lause on kappaleessa kummallinen, koska siinä sisällöllisesti sekoitetaan maastoliikennettä ja jokamiehenoikeuksia. Jokamiehenoikeudella liikutaan mootto-roimattomasti. Maastoliikenne on mootto-roitua liikkumista. Jokamiehenoikeudella toteutettaviin retkiin voi liittyä palveluja, joita hoidetaan mootto-roidusti. Mutta nämä asiat eivät saa sekaantua keskenään. Liiketoiminnallisen ja ei liiketoiminnallisen virkistäytymisen ja liikkumisen määrittely sekä rajan vetäminen on vaikeaa ja jopa mahdotonta. Tässä kohdassa se ei ole myöskään tarkoituksenmukaista. Jokamiehenoikeudet ja lupakäytännöt eivät saa riippua siitä, luokitellaanko toiminta lähtökohtaisesti liike-toiminnalliseksi vai ei. (Suomen Latu ry)

-Muotoillaan lause "Perinteinen jokamiehen-oikeuksiin – –" uudelleen. Tässä yhteydessä yritettiin kuvata pikemminkin perinteistä erä-retkeilyä.
+Täsmennetty suunnitelmaan.

S. 67 todetaan: "Tulenteko on sallittu käyttäen risuja, kuivia oksia ja pieniä juurakoita". Tarkoittaako tämä, että avotulen teko on sallittu? Jos, niin olisiko syytä todeta myös, että metsäpalovaroituksen aikana tulentekokielto koskee kategorisesti kaikkia? Ja että tulesta vastaa aina sen syyttäjä. (Suomen Latu ry)

-Avotulenteko on sallittu erämaa-alueella suunnitelman mukaisesti; avotulenteko metsä-palovaroituksen aikana on tietenkin kielletty. Lisätään maininta suunnitelmaan.
+Täydennetty suunnitelmaan.

S. 69 todetaan: "Palveluvarustuksen käyttö edellyttää sopimuksen tekemistä, kun toiminta ylittää tavanomaisen jokamieskäytön." Sopimusta ei voida rajata koskemaan vain yritystoimintaa, vaan sen tulee samanlaisena koskea kaikkea toimintaa. (Suomen Latu ry)

-Poistetaan alkuperäisestä tekstistä sana **yritystoiminta**.
+Täsmennetty suunnitelmaan.

"Ohjelmanpalveluyrittäjät voivat käyttää taukopaikkoja vain luvalla tai sopimuksella." Tätä asiaa ei voi lain mukaan rajata näin. Yritysmuoto, organisoitumismuoto, järjestäytymismuoto tms. ei oikeuta Metsähallitusta tässä mielessä asiakkaiden valintaan. Joka paikka on yksityinen ja suljettu tai sitten yleinen ja kaikille avoin. Sama koskee autiotupia ja ohjelmanpalveluyrittäjien yöpymistä niissä. (Suomen Latu ry)

-MH:n suojelualueiden hoidon ja käytön periaatteet linjaavat: "Luontopalvelujen ylläpitämien avoimien huollettujen levähdyspaikkojen (esim. autiotuvat ja huolletut tulipaikat) käyttö liike-toimintaan on mahdollista, mikäli se ei rajoita alueiden ja palvelurakenteiden yleistä käyttöä. Tällaisten palvelujen käyttö edellyttää lupaa tai sopimusta ja on maksullista."
+Ei muutosta suunnitelmaan.

LAUSUNTO / LAUSUNNON ANTAJA	METSÄHALLITUKSEN KOMMENTTI, MITEN OTETTU HUOMIOON HKS:SSA
7 LUONNON VIRKISTYSKÄYTTÖ JA LUONTOMATKAILU	
<p>"Ohjelmanpalveluyrittäjille voidaan myöntää jokamiehenoikeudet ylittävään leiriytymiseen lupia tapauskohtaisesti lyhyeksi ajaksi (enintään 2 kuukaudeksi) kerrallaan ennalta sovituihin paikkoihin virkistysvyöhykkeelle." Leiriytymisen rajoja ei määritetä tarkasti laissa. On tärkeää määritellä tarkemmin, mitä tällä tarkoitetaan. Toiminnan kuvauksen tulisi perustua rikoslain hallinnanoikeuteen ja sen määrittelyyn. Lisäksi mihin perustuu se, että lupa myönnetään korkeintaan kahdeksi kuukaudeksi kerrallaan?" (Suomen Latu ry)</p>	<p>-Jokamiehenoikeuteen kuulumaton leiriytyminen edellyttää maanomistajaluvan. Tällaiseksi leiriytymiseksi katsotaan samassa paikassa tapahtuva ja pidempään kuin 3 vrk kestävä leiriytyminen esim. teltassa. Leiriytymislupia ei pääsääntöisesti myönnetä pitemmäksi aikaa kuin kaksi viikkoa (14 vrk). Virkistysvyöhykkeelle myönnettävillä leiriytymisluvilla pyritään tukemaan ja helpottamaan esim. luontomatkailuyrittäjien järjestämien usean päivän hiihtovaellusten onnistuminen vaivattomammin. Maksimissaan 2 kk:n aikaan on päädytty sidosryhmäneuvotteluissa. 2 kk:n aikana katsotaan toiminnan pysyvän selvästi tilapäisenä, eikä kiinteitä rakennelmia pääse muodostumaan. Tällöin kyse ei myöskään ole erämaalain tarkoittamasta käyttöoikeuden luovuttamisesta, vaan tilapäisestä luvasta tai sopimuksesta. +Kirjausta täsmennetty.</p>
<p>Koiravaljakkotoiminta on kasvava ongelma porotaloudelle. Paliskuntain yhdistys pitää myönteisenä, että hks:ssa otettiin kantaa koiravaljakkotoimintaan. Tätä toimintaa ohjataan opastuksen ja valistuksen keinoin olemassa oleville kelkka-, mönkijä- ja maastourille. Hks:ssa sanotaan, että koiravaljakkotoiminta ei voi olla poronhoitoalueella jokamiehenoikeuteen perustuvaa toimintaa, ja että toiminnalle kaivataan selkeämpää lainsäädäntöä liikkumismuotona. Paliskuntain yhdistyksen mielestä koiravaljakkotoiminta on liiketoimintaa, eikä jokamiehenoikeus. (Paliskuntain yhdistys)</p>	<p>-Suunnitelmaa tukeva lausunto. +Ei muutosta suunnitelmaan.</p>
<p>Kohdassa 7.2.4 todetaan, että maakuntakaavaan merkittyä kulttuurihistoriallisesti tai maisemallisesti merkittävää tietä tai reittiä ei ainakaan hks-kaudella huolleta eikä merkitä maastoon. Hks:n aikatahtäystä ei ole selvästi kerrottu. Kohdan 1.4 mukaan hks tulee tarkastaa 10–15 vuoden välein tai useamminkin. (Lapin liitto)</p>	<p>+Täydennetään.</p>
<p>Lapin liiton viraston mielestä Muotkatunturin erämaa-alueen hoito- ja käyttösuunnitelmaluonnos ottaa huomioon Pohjois-Lapin maakuntakaavan ja edistää sen toteutumista. (Lapin liitto)</p>	<p>-Suunnitelmaa tukeva lausunto. +Ei muutosta hks:an.</p>
8 PORONHOITO	
<p>Muotkatunturin paliskunnan kokonaismaa-ala on 250 965 ha, ja paliskunnan laidunalueista 123 469 ha eli noin 49 % sijaitsee Muotkatunturin erämaa-alueella. Myös Lemmenjoen kansallispuistosta 44 791 ha sijaitsee Muotkatunturin paliskunnassa. Tämä vastaa 17,8 % paliskunnan maa-alasta (Nieminen 2008). Muotkatunturin paliskunnan suurin sallittu eloporoluku on nykyään 6 800. Paistunturin paliskunnan kokonaismaapinta-ala on vastaavasti 285 845 ha (Nieminen 2008). Paistunturin paliskunnan laidunalueista 34 000 ha eli noin 12 % sijaitsee Muotkatunturin erämaa-alueella. Paistunturin paliskunnan suurin sallittu eloporoluku on nykyään 6 300. (RKTL)</p>	<p>+Tarkennettu suunnitelmaan laidunalueiden pinta-alojen jakautuminen ja suurimmat nykyisin sallitut eloporomäärät.</p>
<p>Muotkatunturin paliskunnan poronhoidon kuvauksessa mainitaan Angelin tokkakunnan porojen pysähtyneen ennen Metsähallituksen hakkuita Vaskojoen, Sotavuoman ja Angeli-Inari-maantien väliseen loppo- ja jäkälämetsään. Mainitsematta jätetään yksityisten ja poromiesten hakkuiden vaikutukset alueen poronhoitoon. Paistunturin paliskunnassa mainitaan vain koirilla tapahtuvan riekonmetsästyksen aiheuttavan porojen pakenemista syksyllä Kevon luonnonpuistoon ja aiheuttavan sen laitumille normaalia suurempaa kulutusta. Muilta osin Riista- kalatalouden tutkimuslaitos pitää Muotkatunturin erämaa-alueen hoito- ja käyttösuunnitelmaa poronhoito-osion osalta asianmukaisesti kirjoitettuna. (RKTL)</p>	<p>-Ko. tekstin on toimittanut Muotkatunturin paliskunta. Hakkuiden vaikutukset alueen poronhoitoon ovat todennäköisesti samansuuntaiset riippumatta siitä, kuka hakkuut on toimeenpannut. +Ei muutosta hks:an.</p>

LAUSUNTO / LAUSUNNON ANTAJA

MH:N KOMMENTTI, MITEN
OTETTU HUOMIOON HKS:SSA**8 PORONHOITO**

Poroaidat, kämpät ja muut poronhoidossa tarvittavat rakenteet kuuluvat alueelle. Poronhoidossa tarvittavista uusista rakennelmista on paliskunnan neuvoteltava Metsähallituksen kanssa, ja ne on ilman erityistä syytä sallittava. (Paliskuntain yhdistys)

+Ei muutosta suunnitelmaan.

Paliskuntain yhdistys toteaa, että yleensä luonnon säilyttäminen koskemattomana turvaa siellä olevat porojen laidunalueet. Porotalous on paljolti luonnosta riippuvainen elinkeino. Suojelulla ei saa kuitenkaan rajoittaa luontaiselinkeinon ja porotalouden toimintaa. Tavoitteena tulee olla poronhoidon edellytysten säilyttäminen tulevaisuudessakin. (Paliskuntain yhdistys)

-Suunnitelmaa tukeva lausunto.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

Petokantojen vahvistuminen paliskunnan alueella haittaa poronhoitoa merkittävästi, ja tästä syystä erämaa-alueelle tulisi laatia kiintiöt maasuurpedoille sekä kehittää toimiva korvausjärjestelmä petovahinkojen torjuntaan. (Muotkatunturin paliskunta)

-Eivät kuulu Metsähallituksen toimivaltaan, eivätkä ole tässä suunnitelmassa linjattavia asioita.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

Paistunturin paliskunnan poronhoidolle Muotkatunturin erämaa-alueella on erityinen merkitys laiduntamisen kierron toteuttamisessa. Edellä olevaan viitaten Utsjoen kunta esittää, että porojen laiduntaessa vapaasti Utsjoen puoleisella Muotkatunturin erämaa-alueella loka–helmikuun (15.10.–28.2.) aikana tulee poronhoidon erityiset tarpeet huomioida erämaa-alueen hoito- ja käyttösuunnitelmassa. Käytännössä Paistunturin porojen siirtäminen Muotkatunturin talvilaitumille tapahtuu lokakuun lopun ja joulukuun välisenä aikana niin, että paliskunnan poroista 2/3 laiduntaa vapaasti Muotkatunturin talvilaidunalueella, ja silloin porojen pitää saada olla rauhassa. Tämä ajankohta on erittäin kriittinen ajanjakso luonnonlaitumiin perustuvan poronhoidon jatkuvuuden turvaamiseksi. Tammi–helmikuun vaihteessa vapaasti laiduntavat porot tuodaan erotukseen, jolloin ne erotuksissa tuodaan omien tokkakuntien paimentamisalueille, minkä jälkeen poroista pidetään huolta jatkuvalla seurannalla ja paimentamisella ennen vasomisalueelle siirtämistä. (Utsjoen kunta) Puheenjohtaja esitti lausuntoon lisättävän, että Muotkatunturin Utsjoen puoleisella alueella kielletään hirvikoirien käyttö 1.11.–31.12. Ehdotus puheenjohtajan esittämällä lisäyksellä hyväksyttiin. (Utsjoen kunta)

-MH ei voi kieltää hirvikoirien käyttöä alueella. Viimeisessä yhteistyöryhmän kokouksessa käsiteltiin asiaa. Kokouksessa sovittiin kirjattavaksi hks:an, että koirilla tapahtuva hirvenmetsästys kyseisellä alueella aiheuttaa erittäin suurta haittaa poronhoidolle ajamalla porot pois jokilaaksojen koivikoista tunturiylängöille. Pohjoiset riistanhoito-yhdistykset ovat esittäneet maa- ja metsätalousministeriölle hirvenpyynnin aikaistamista. Tämä helpottaisi mainittua ongelmaa, kun hirvimiehet koirineen ehtisivät alueelta aikaisemmin pois.
+Täydennetty suunnitelmaan.

Saamelaiskäräjät haluaa tarkentaa kappaleeseen 8.1 poronhoidon nykytilasta poronhoitomallia koskevia asioita. Porot eivät vaella suhteellisen vapaina, vaan poromiehet laiduntavat poroja tietyillä alueilla, joilla ne voivat liikkua suhteellisen vapaasti. Talvi- ja kesälaitumet ovat erillisiä. (Saamelaiskäräjät)

+Tarkennettu suunnitelmaan.

10 RIISTANHOITO JA METSÄSTYS

Kyseinen alue on perinteisesti paikallisten ja kuntalaisten metsästäystä harjoittavien asukkaiden riekonmetsästysaluetta. Se on edellyttänyt mm. ansakaarteiden rakentamiseen tarvittavaa ja alueella olevaa elävän pensaikon, koivujen/pajujen hyödyntämistä. Tämä pyyntitapa on ollut pitkäaikainen perinne. Tähän perustuen myöskään ei ole oletettavaa se, että olisi tarvetta millään tavalla rajoittaa nykyistä kasvavan "vaivaispuuston" käyttöä tulevaisuudessakaan. Syksyisin kuntalaiset metsästävät alueella karhua. Hirvenpyynti on kyseisenä aikana myös merkittävää. Hoito- ja käyttösuunnitelmalla ei saa rajoittaa kuntalaisille kuuluvia perinteisiä metsästysoikeuksia ja -tapoja; oli sitten kyseessä syksyllä sulan maan aikana tai talvella tapahtuva metsästys. (Inarin rhy)

-Suunnitelman linjausten mukainen lausunto. Suunnitelma ei rajoita kuntalaisten lakisääteistä metsästysoikeutta.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

10 RIISTANHOITO JA METSÄSTYS

Inarin rhy toteaa, että riistakannan hoito sekä sen riittävä turvaaminen lakisääteisesti kuuluu yksistään riistaviranomaiselle. Tämän johdosta rhy haluaa saattaa tiedoksi sen, että Muotkatunturin riistakanta ja sen hoito jatkossakin tulee olemaan riistanhoitoviranomaisen vastuulla. Liikkuminen ei saa muodostaa metsästäväälle kuntalaiselle esteitä tämänhetkiseen tilanteeseen nähden. Tämä koskee liikkumista moottorikelkalla talvella sekä muilla laillisilla liikkumistavoilla muina aikoina siten, kuin se tällä hetkelläkin tapahtuu. Riistanhoitoyhdistyksen johtoajatukseksi lausuntoa laatiessaan on ollut säilyttää perinteinen metsästysmahdollisuus myös Muotkatunturin erämaa-alueella, ja näin ollen turvata metsästyskulttuurin jatkuminen tasa-arvoisena kaikkien kuntalaisten kesken. Toteamme suunnitelman sisältävän nämä rhy:n perusajatukset. (Inarin rhy)

-Suunnitelmaa tukeva lausunto. Hks ei muuta nykykäytäntöä liikkumisen suhteen. Maastoliikenteessä noudatetaan voimassa olevia säädöksiä ja MH:n lupaohjetta.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

RKTL toteaa riistanhoitoa ja metsästystä käsittelevän osion kirjoitetun hyvin ja asianmukaisesti Muotkatunturin erämaa-alueen hks:ssa. (RKTL)

-Hks:a tukeva lausunto.
+Ei muutosta hks:an.

Paliskuntain yhdistys esittää lisättäväksi, että erityisluvin sallittaisiin metsästys Muotkatunturin erämaa-alueella häiriöeläimille, jotka aiheuttavat porotaloudelle suurta haittaa (esim. susi, ahma, karhu, ilves yms.) petovahinkojen rajoittamiseksi. (Paliskuntain yhdistys)

-Eivät ole hoito- ja käyttösuunnitelmassa linjattavia asioita.
+Ei muutosta hks:an.

Riistanhoidon ja metsästyksen osalta Lapin luonnonsuojelupiiri huomauttaa, että kärkevin ongelma ko. asiassa lienee sala-metsästys. Onko Metsähallituksella resursseja ja/tai intressejä valvoa suurpetojen salametsästystä, ja johtaako valvonta sala-metsästystä rajoittaviin sanktioihin? Luonnonsuojelupiiri toteaa lisäksi, että myös metsästyksestä (vrt. kalastus) voi koitua kulumia maastoon, vaikka se ajoittuikin pääsääntöisesti lumipeitteen aikaan. Kuitenkin motorisoitu metsästys saattaa aiheuttaa kulumia ja urien leventymistä esimerkiksi hirvenmetsästysaikaan. Hks:ssa todetaan, että kesäaikaisia maastoliikennelupia voidaan myöntää erityisen painavista syistä (esim. hirvenruhon poiskuljettaminen) myös urien ulkopuolelle. Miten tällaisen erikoisluvan myöntäminen käytännössä toteutetaan, kun hirvi on jo kaadettu? Mahdollista luvatonta urien ulkopuolista maastoliikennettä olisi myös hyvä arvioida suunnitelmassa. (Lapin luonnonsuojelupiiri ry)

-Metsästyksen ja maastoliikenteen luvallisuutta valvovat mm. Metsähallitus ja rajavartiolaitos. Hirvenmetsästyksen yhteydessä lupa kaatuneen hirven hakuun annetaan metsästysoikeuteen perustuen pyyntiluvan hakijalle. Lupa hirvieläinsaaeliin noutamista varten liitetään hirvieläinten metsästysoikeuspäätöksiin. Maastoliikenne-lupa dokumentoidaan jälkikäteen ja ulko-paikkakuntalaisten osalta laskutetaan ilmoitusten perusteella. Luvatonta maastoliikennettä on vaikea täsmällisemmin arvioida. Muotkatunturin alueella se ei ole suuri ongelma.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

Utsjoella merkittävin riistalintu on riekko. Riekonpyynti on yksi perinteiseen vuosikiertoon perustuva saamelainen luontais-elinkeino, jolla on edelleen myös taloudellista merkitystä. Hks:n toimenpiteenä Utsjoella riekonmetsästyksen turistilupien myynti ohjataan myös paikallisten matkailuyrittäjien kautta huomioiden, että myyntipisteet jakautuvat tasaisesti kunnan eri osiin. Se estää ruuhkautumisesta aiheutuvat haitat ja mahdollistaa paikallisten metsästysoppaiden käytön. (Utsjoen kunta)

-MH katsoo, ettei 2005 voimaan tullut laki Metsähallituksesta mahdollista metsästyslupien antamista yrittäjille välitettäväksi. Metsästysluvat ovat viranomaispäätöksiä. MH myy voimassa olevien säädösten ja valtakunnallisten periaatteiden mukaisesti kiintiöidysti metsästyslupia.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

11 LIIKENNE JA LIIKKUMINEN

Joihinkin em. ongelmakohtiin nähden ristiriitaisesti todetaan s. 87, että "jokamiehenoikeuksien perusteella kaikilla on oikeus liikkua omin voimin ilman aika- tai aluerajoituksia". Tämä siis on oikein ja juuri näin asia kuuluu todeta. "Hevosilla mahdollisesti tapahtuvaan ohjelmalveluyritystoimintaan myönnetään kulkulupia pääsääntöisesti – – ". Tämä kohta pitää perustella toisella tavalla, sillä yritystoimintaan perustuva ratsastuskin on jokamiehenoikeutta. Mikäli ratsastaminen tapahtuu pysyvillä reiteillä, se on eri asia. Reitin pitäjällä on hallinnanoikeus reittiinsä. (Suomen Latu ry)

-Hevosilla tapahtuvalla ohjelma-palveluyritystoiminnalla tarkoitetaan tässä samoihin paikkoihin kohdistuvaa toistuvaa ja säännöllistä toimintaa. Näin ollen katsotaan, ettei toiminta sisälly jokamiehenoikeuksiin.
+Muotoiltu uudelleen.

LAUSUNTO / LAUSUNNON ANTAJA

METSÄHALLITUKSEN KOMMENTTI,
MITEN OTETTU HUOMIOON HKS:SSA**11 LIIKENNE JA LIIKKUMINEN**

Laaditussa hoito- ja käyttösuunnitelmassa todetaan, että poronhoitoa voidaan harjoittaa poronhoitolain mukaisesti. Poromiehet voivat liikkua alueella tavalliseen tapaan moottoriajoneuvoilla ilman rajoituksia myös sulan maan aikana. Merkityt reitit rajoittavat virkistyskäyttäjien liikkumista erityisesti poronhoidolle tärkeillä laidunalueilla, mikä tukee porotaloutta. Uusien reittien suunnittelusta ja rakentamisesta tulee neuvotella paliskunnan kanssa. (Paliskuntain yhdistys)

-Suunnitelmaa tukeva lausunto.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

Villin, virkistysmielessä harjoitetun moottorikelkkailun valvontaa tulee myös kiristää. Ei riitä, että tähän pyritään, vaan maa-alueiden haltijana MH:lla on vastuu valvonnasta. (Lapin luonnonsuojelupiiri ry)

-Maastoliikennettä valvovat mm. MH ja rajavartiosto.
+Ei muutosta hks:an.

Muotkatunturin erämaa-alueella moottorikelkkareitistö ei ole laaja. Moottorikelkkaurat perustuvat yksinomaan Metsähallituksen päätöksiin, eikä niillä sellaisina ole samanlaista pysyvyyden suojaa kuin varsinaisilla reiteillä. Saamelaiskäräjien – kuten myös saamelaisten kotiseutualueen paliskuntien – yhtenäinen näkemys on, että urat tulee vastaisuudessa säilyttää urina eikä niitä tule perustaa reiteiksi. Saamelaiskäräjät esittää, että hks:sta poistetaan maininta: Olemassa oleva Metsähallituksen moottorikelkkailu-ura voidaan perustaa viralliseksi moottorikelkkailureiteiksi. (Saamelaiskäräjät)

-Pohjois-Lapin maakuntakaavassa kyseiset urat on merkitty reiteiksi.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

13 TUTKIMUS

Luonnonsuojelualueiden ja myös erämaa-alueiden porolaidunten tilaa, kuntoa ja muutoksia ei seurata meillä MH:n eikä varsinaisesti tutkimuslaitostenkaan toimesta. Porotutkimuksen osalta todetaan kuitenkin Riista- ja kalatalouden tutkineen porojen laidunnuksen vaikutuksia jäkäläkoihin. Poronhoitoalueella on inventoitu talvi- ja kesälaidunvaroja sekä tehty uusinventointeja (Kumpula ym. 1997, Kumpula ym. 2004) Myös Metsäntutkimuslaitos on tutkinut alueen paliskuntien porojen talvilaidunten kuntoa jo pitkään. Viimeisin tutkimus on julkaistu vuonna 2006 (Mattila 2006). Keskeiset tulokset ja talvilaidunten kunto olisi myös syytä mainita Muotkatunturin erämaa-alueen hks:ssa kuvattaessa sen paliskuntien nykytilaa. Uusinventoinnit vuosina 2005–07 osoittavat jäkäläkankaiden jäkäläkoiden edelleen huonontuneen lähes kaikissa poronhoitoalueen pohjois- ja keskiosan paliskunnissa. Erityisen selvää jäkäläbiomassojen väheneminen oli ollut niissä paliskunnissa, joissa ne olivat korkeimmat vielä 1990-luvun puolivälissä. Jäkäläbiomassojen vähenemistä oli tapahtunut suuresti 2000-luvulla poronhoitoalueen pohjoisosan paliskunnissa (Kumpula ym. 2007). (RKTL)

+Täydennetään lukuun 2.11 **Maan-
käyttöanalyysi**.

16 KÄYTTÖOIKEUKSIEN VUOKRAUS JA LUOVUTUS

Hoito- ja käyttösuunnitelmaehdotuksessa on todettu, että Tunturiharakat ry:n vuokrasopimusta ei jatketa nykyisen sopimuksen päättyessä 2011. Hoito- ja käyttösuunnitelman mukaan kämpä on siirrettävä pois tai se voidaan luovuttaa Metsähallitukselle valvontatuvaksi tai Muotkatunturin paliskunnalle paimentokämpäksi. Harakanpesän kämpä sijaitsee Muotkatunturin erämaan virkistysvyöhykkeeksi osoitetulla alueella moottorikelkkaurien risteysalueella. Mielestäni Harakanpesän kämpän mahdollisena tulevana käyttömuotona tulisi hks:ssa mainita erämaalain hengen mukaisesti kämpän hyödyntäminen esimerkiksi varastupa paikallisille asukkaille saamelaiskulttuurin, porotalouden, kalastuksen, metsästyksen tai keräilyn tarpeisiin. Keskittämällä myös paikallinen luonnonkäyttö helposti huollettaville alueille voidaan erämaaluontoa säästää entisestään tuleville sukupolville. (Inarin kunta)

-Harakanpesän tulevasta kohtalosta on keskusteltu vuosien varrella Tunturiharakat ry:n kanssa, yhteistyöryhmän kokouksissa ja MH:ssa. Kämpän lopullisesta kohtalosta vuokrasopimuksen päättyessä päättää Tunturiharakat ry, joka voi halutessaan siirtää kämpän pois alueelta vuokrasopimuksen päätyttyä.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

16 KÄYTTÖOIKEUKSIEN VUOKRAUS JA LUOVUTUS

Hks:n laatijat esittävät (kappale 16.5, s. 104), että Suoppajärven rannalla sijaitsevan Tunturiharakat ry:n Harakanpesän nimisen kämpän vuokra-aikaa ei jatketa, vaan se tulee purkaa tai luovuttaa Metsähallitukselle tai Muotkatunturin palikunnalle. Mielestämme esitys rikkoo ns. yhdenvertaisuusperiaatetta. Väitteen tunnusmerkit täyttyvät sillä, että kaikkien muitten rasiitteiden/vuokrasuhteessa MH:en olevien tahojen kiinteistöjä ei esitetä poistettaviksi, vaan niiden vuokra-aikojat jatketaan, ainoastaan yhdistyksemme vuokrasopimus päättyisi. Lisäksi luonnoksen laatijat esittävät, että nekin kiinteistöt (5 kpl), jotka on alun perin laittomasti, ilman vuokrasopimusta ja rakennuslupaa alueelle rakennetut, tulevat saamaan vuokrasopimuksen tiettyjen kriteerien täytyessä. On käsittämätöntä, että Tunturiharakat ry:n kämpä todetaan erämaalain vastaiseksi, kun kaikki muut kiinteistörasitteen, jopa laittomat sellaiset, ovat hks:n valmistelijoitten lain-tulkinnan mukaisia. Mainittakoon, että Metsähallitukselta ei ole koskaan tullut huomautettavaa yhdistyksen toiminnasta tai Harakanpesän ympäristön luonnonmukaisesta ylläpidosta. Kaikki luvanvaraiset toimet, oli kyseessä sitten vuokra-ajan uusiminen tai polttopuun otto-oikeus, on hoidettu asiallisesti lupamenettelyn kautta aina kämpän rakentamisesta asti vuonna 1962. (Tunturiharakat ry)

Hks:n sisällöstä voidaan päätellä, että valmistelijoilla ei ole ollut käytettävissä Tunturiharakat ry:tä koskevaa materiaalia. Tunturiharakat ry on ollut pitkäaikainen vaikuttaja retkeilyn, alueen kulttuuriperimän ja taiteen alalla. Yhdistys on ylläpitänyt hyvän retkeilyn mainetta ja hyviä suhteita paikallisväestöön. Tunturiharakat on julkaissut lähes yhtäjaksoisesti neljän vuosikymmenen ajan alueen erämaista sekä retkikokemuksista vuosittain Harakan nauru -nimistä julkaisua. Tämän sarjan kirjoitukset sisältävät laajan kokoelman sodanjälkeistä paikallis- ja retkeilyhistoriaa sekä eräkulttuuria korostaen Muotkatunturin erämaa-alueen merkittävyyttä. Hks:n valmistelijat eivät missään määrin ole olleet tietoisia siitä, miten Harakanpesä ja Muotkatunturin alue ovat innoittaneet jäsenistöömme kuuluvia/kuuluneita taiteilijoita. Näistä tässä yhteydessä mainitsemme graafikot Urpo Huhtanen ja Matti Laine, runoilija Mikko Kilpi ja koru- ja käsityötaiteilija Helky Juvonen. (Tunturiharakat ry)

Paljon matkustanut presidentti Urho Kaleva Kekkonen Harakanpesällä seurueineen majoituessaan huomioi paikan erikoisluonteen lähettämässään kiitoskirjeessä. Olisikin valitettavaa, mikäli kämppää ja Tunturiharakoitten käyttöoikeutta maa-alueeseen ei Muotkatunturin erämaa-alueen hoito- ja käyttösuunnitelmassa pidettäisi säilyttämisen arvoisena. Mielestämme esitys sotii erämaalaisa moneen kertaan painotettuja monikäytön kehittämistä, virkistyskäyttöä, retkeilyn edistämistä ja kestäväen luontomatkailun edistämistä vastaan. (Tunturiharakat ry)

Vähälle huomiolle ei myöskään tule jättää sitä perustavanlaatuista seikkaa, että Tunturiharakat ry ja Harakanpesä ovat sodan käyneen sukupolven aikaansaannosta. Vaikeina sodanjälkeisinä aikoinakin oli veteraaneilla innostusta retkeillä Muotkatunturin maisemissa ja pystyttää sinne tukikohtansa. Olisikin varsinainen tappio heille nähdä viimeisinä päivinään, että valtio ja sen edustaja, jonka puolesta he ovat panneet henkensä alttiiksi, ei ollenkaan arvostaisi heidän yli 46 vuotta jatkunutta panostaan Ylä-Lapin retkeilylle, vaan että heidän osuutensa erämaakulttuurin ylläpitäjänä katsotaan lain vastaiseksi. Voinemme tätä puolta valottaa esim. yhdistyksemme perustajajäsenen, Kunnia-Tunturi-Harakka Jaakko Jokelan toisella aikaa vieneellä aktiviteetilla eli osallistumisella veteraaniperinnetyöhön. Tästä löytyy tietoja www.lutonmiehet.fi-sivuilta. (Tunturiharakat ry)

-Muut vuokra-alueet, joiden sopimuksia on esitetty jatkettaviksi, liittyvät joko porotalouteen tai alueen valvontaan, joten vuokrasopimusten jatkaminen on perusteltua. Vanhoille käyttöoikeussopimuksittomille kämpille voidaan tehdä omistajan hakemuksesta käyttöoikeussopimukset, mikäli luvussa 16.5.2 kuvatut tiukat ehdot täyttyvät. Vanhat rakennelmat (kammit) liittyvät paikallisten harjoittamaan luonnonhyödyntämiseen (metsästys, kalastus ja keräily), ja ovat näin ollen tärkeitä myös paikallisen kulttuurin säilymisen kannalta. Erämaalain mukaan "Erämaa-alueeseen kuuluvaa valtion omistamaa maa-aluetta tai siihen kohdistuvaa käyttöoikeutta ei saa luovuttaa eikä antaa vuokralle ilman valtioneuvoston lupaa. Lupaa ei kuitenkaan tarvita käyttöoikeuden luovuttamiseen porotalouden, kalastuksen, metsästyksen tai keräilytarpeisiin."
+Ei muutosta suunnitelmaan.

-Valmistelijoilla on ollut käytössään Harakan nauru -julkaisuja, MH:n ja Tunturiharakoiden väliset vuokrasopimukset sekä niihin liittyvää muuta kirjeenvaihtoa.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

-Yksityinen lukittu kämpä ei tue alueen monikäytön kehittämistä eikä virkistyskäyttöä muutoin kuin seuran jäsenten osalta.
+Ei muutosta hks:an.

-Asia ei mitenkään liity Suomen valtion tai Metsähallituksen sotiemme veteraaneja kohtaan osoittamaan arvostukseen tai sen puutteeseen.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

LAUSUNTO / LAUSUNNON ANTAJA

METSÄHALLITUKSEN KOMMENTTI,
MITEN OTETTU HUOMIOON HKS:SSA**16 KÄYTTÖOIKEUKSIEN VUOKRAUS JA LUOVUTUS**

Tunturiharakat ry esittääkin, että Muotkatunturin erämaa-alueen hks-luonnoksesta kappaleesta 16.5 **Tavoitteet ja toimenpiteet** poistetaan tulkinta, minkä mukaan Harakanpesä ei ole erämaalain hengen mukainen ja että se tulee purkaa tai luovuttaa MH:lle tai Muotkatunturin paliskunnalle. Lisäksi käsityksemme mukaan yksityisomaisuus nauttii perustuslaillista suojaa, eikä maanomistaja voi luovuttaa sitä itselleen tai kolmannelle osapuolelle. (Tunturiharakat ry)

-MH ei tietenkään voi määrätä luovuttamaan kämpppää itselleen tai kolmannelle osapuolelle, vaan hks vain mahdollistaa sen luovuttamisen. Mikäli Tunturiharakat ry päätyisi luovuttamiseen, luovutusehdoista sovittaisiin yhdistyksen kanssa.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

Uusista sopimuksista todetaan: ”Jokamiehen-oikeudet ylittävään tilapäiseen leiriytymiseen voi MH antaa luvan yleishyödylliseen tarkoitukseen pitää taukopaikkaa.” Miksi tämä määritellään koskevaksi vain ”yleishyödyllistä tarkoitusta”, kun käyttö kuitenkin oikeudellisesti on yksityistä? ”MH voi myöntää yrityksille luvan pitää taukopaikkaa.” Miksi mainitaan yrityksille? Tässäkään toimijan oikeudellisella asemalla ei ole merkitystä asian tai sen oikeellisuuden kannalta. Saako näitä käyttöoikeuksia ylipäänsä erämaalain nojalla luovuttaa?” (Suomen Latu ry)

-Poistetaan sana **yleishyödylliset**. Alueen virkistys-vyöhykkeelle myönnettävillä leiriytymisluvulla pyritään tukemaan ja helpottamaan esim. luontomatkailuyrittäjien järjestämien usean päivän hiihtovaellusten onnistuminen vaivattomammin. Maksimissaan 2 kk:n aikaan on päädytty sidosryhmäneuvotteluissa. 2 kk:n aikana katsotaan toiminnan pysyvän selvästi tilapäisenä, eikä kiinteitä rakennelmia pääse muodostumaan. Tällöin kyse ei myöskään ole erämaalain tarkoittamasta käyttö-oikeuden luovuttamisesta, vaan tilapäisestä luvasta tai sopimuksesta.
+Muutettu suunnitelmaan

Paistunturin paliskunta toteaa, että asiattomat kämpät ja rakennelmat tulisi poistaa alueelta. Ei muuta huomautettavaa. (Paistunturin paliskunta)

-Hks:n linjausten mukaisesti kaikkien alueella sijaitsevien kämppien tulee täyttää tietyt kriteerit ja omistajien kanssa tehdään sopimukset.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

Hks:ssa todetaan, että alueella on ”useita paliskunnan poromiesten kämppiä, joilla ei ole lupia” (s. 100). Tällaisten luvattomien rakennelmien esiintyminen on luonnollisesti ei-toivottavaa. Mikäli nykyisten kämppien poisvientiin ei ole aikeita, tulee MH:n kuitenkin aktiivisesti vaikuttaa tiedotuksella siihen, ettei uusia luvattomia rakennelmia ilmaannu alueelle. (Lapin luonnonsuojelupiiri ry)

-Kyseisten kämppien alueesta on tehty vuokrasopimus Muotkatunturin paliskunnan kanssa 6.10.2008 hks:n linjauksen mukaisesti.
+Täydennetään suunnitelmaan.
Myös kartta päivitetty.

Suunnitelmaa vuokrasopimuksen irtisanomisesta Tunturiharakat ry:n kanssa luonnonsuojelupiiri pitää linjanmukaisena ratkaisuna. (Lapin luonnonsuojelupiiri ry)

-Suunnitelmaa tukeva lausunto.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

Luonnonsuojelupiiri paheksuu aietta jättää asumiskelvottomat rakennukset ”luonnon hoidettaviksi” (s. 106). Aie on ensinnäkin melko epämääräisesti ilmaistu. Mitä oikeastaan tarkoitetaan, kun rakennelmat jätetään luonnon ”hoidettaviksi”? Luonnonsuojelupiirin mielestä asiallisempaa olisi ainakin suurempien rakenteiden sekä mahdollisten vaarallisten rakennusmateriaalien poiskuljetus alueelta. (Lapin luonnonsuojelupiiri ry)

-Luonnon hoidettaviksi jätettävillä rakennuksilla tarkoitetaan luonnonmateriaaleista rakennettuja kammeja, jotka maatuvat ajan kuluessa. Ne ovat osa alueen kulttuuriperintöä, ja ”aika hoitaa” -periaate on katsottu kammien historiaa kunnioittavaksi ratkaisuksi. Jos on kyseessä vaarallisista tai maatumattomista materiaaleista tehty rakennus, MH poistaa tai kehottaa poistamaan sen alueelta hks:n mukaisesti.
+Täydennetty suunnitelmaan.

16.5.1 VOIMASSA OLEVAT KÄYTTÖOIKEUS- JA VUOKRASOPIMUKSET, 16.5.2 UUDET SOPIMUKSET

Poronhoitolain (848/1990) mukaan Paliskuntain yhdistys tehtäviensä suorittamiseksi tukee ja suorittaa poronhoitoa koskevaa koetointia ja ylläpitää koeporokarjaa. Muotkatunturin erämaa-alueen hks:ssa jatketaan Paliskuntain yhdistyksen Kutuharjun koetarhan sopimusta Porotutkimuksen sopimus-alueella, oikeammin Porokoetoinnin sopimusalueella. Myös taulukossa 7 olisi oikeampi maininta koetarhasta koetointiaan kuin porotutkimukseen. (RKTL)

-Taulukkoon on kirjattu vain vuokrasopimusten mukaiset tekstit. Vuokrasopimuksessa lukee alueen käyttötarkoituksena: porojen tutkimustoimintaa varten.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

16.5.1 VOIMASSA OLEVAT KÄYTTÖOIKEUS- JA VUOKRASOPIMUKSET, 16.5.2 UUDET SOPIMUKSET

Paliskunnan hallitus esittää, että Kutuharjun porokoetarha-aidan vuokrasopimusta ei uusittaisi Piski- ja Lauuluvaaran lohkojen osalta vuokrasopimuksen umpeuduttua vuoden 2010 jälkeen. (Muotkatunturin paliskunta)

-Asiasta järjestetään neuvottelu Paliskuntain yhdistyksen, Muotkatunturin paliskunnan ja Metsähallituksen välillä ennen sopimuksen uusimista (2010).
+Täydennetty suunnitelmaan.

Saamelaiskäräjät näkee hks-luonnoksen luvussa 16 tarkastellun ns. käyttöoikeuksien vuokrausta ja luovutusta koskevaa ehdotuksen ongelmallisena. Porotilalaki käsitteli erittäin vajavaisesti käsitettä **paimentopaikka**. Paimentopaikkojen tarve syntyi alkujaan siitä, että varhaisimmat porotilat 1970-luvun lopussa haluttiin valtion taholta välttämättä sijoittaa kuntakeskuksiin tai ainakin jonkin tason taajamiin. Monin paikoin saamelaisten kotiseutualueita talot sijaitsivat jopa 200–300 km:n päässä porojen laidunalueista. Lain 4. §:n mukainen pääsääntö on, että erämaa-alueeseen kuuluvaa valtion omistamaa maa- aluetta tai siihen kohdistuvaa käyttöoikeutta ei saa luovuttaa eikä antaa vuokralle ilman valtioneuvoston lupaa. Pykälän 2. momentin mukaan lupaa ei kuitenkaan tarvita käyttöoikeuden luovuttamiseen porotalouden, kalastuksen, metsästyksen tai keräilyn tarpeisiin asianomaisen erämaa-alueen hks:n mukaisesti. Muotkatunturin erämaa-alueen kohdalla hks:n luonnos jakaa tässä nimenomaisesti tarkoitetut tukikohtat erämaa-alueella a) voimassa oleviin käyttöoikeus- ja luovutus sopimuksiin; sekä b) uusiin sopimuksiin. (Saamelaiskäräjät)

+Ei muutosta suunnitelmaan.

Saamelaiskäräjien näkemys on, että käsitteiden **paikallinen asukas** tai **paikkakuntalainen** käyttöä tulisi rajoittaa sekä lainsäädännössä että viranomaistoiminnassa oikeusperusteiltaan perustelemattomana. Kun kysymys on käyttöoikeuksien (tukikohtien) myöntämisestä paikkakuntalaisille luontaiselinkeinonharjoittajille, käsitteen nykyistä laajaa käyttöä vastaan ovat paitsi saamelaisten perustuslaillinen itsehallinto ja kulttuuriin perustuvien elinkeinojen nauttima perustuslain suoja saamelaisten kohdalla, myös kestävän kehityksen ohjelma sekä monen muun seikan ohella valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet määräyksineen säilyttää tunturialueet mahdollisimman yhtenäisinä luonnonkokonaisuuksina. Joillakin tahoilla esitetty ajatus, jonka mukaan EU-direktiivit vaatisivat kaikkien EU-kansalaisten kohtelemista asiassa samalla tavoin, on muun kansainvälisen oikeuden vastainen. Valtionmaan käyttämistä suunnitellessa tulee soveltaa käytäntöön positiivisen erityiskohtelun periaatetta. Tämän mukaan alkuperäiskansan jäsenille voidaan ja tuleekin voida antaa ”erioikeuksia”, jotka lopulta eivät ole erioikeuksia, vaan vanhojen historiallisten asioiden korjaamista tarkoittavia toimia ja jotka juontuvat universaaleista ihmisoikeuksien kunnioittamista koskevista periaatteista. Oikeudellisella tasolla positiivinen erityiskohtelu on omaksuttu oikeutetuksi ja jopa välttämättömäksi osaksi kansainvälistä oikeutta – erityisesti kansalais- ja poliittisia oikeuksia koskevan yleissopimuksen soveltamiskäytännössä ja yhdenvertaisuuslaissa. Sopimusta tulkitsevan YK:n ihmisoikeuskomitean yleisessä kannanotossa no 18 (1989) erityiskohtelu esitetään yhdenvertaisuutta ja syrjinnän kieltämistä koskevasta KP-sopimuksen 26. artiklasta seuraavana valtioiden velvollisuutena. Asiasta on myös yksittäinen ihmisoikeustuomioistuimen tuomio vuodelta 2000: Thilemmenos v. Kreikka 6.4.2000, § 44. (Saamelaiskäräjät)

-Käsitettä **paikkakuntalainen** käytetään tekstin luettavuuden parantamiseksi, ja sillä tarkoitetaan paikkakunnalla kirjoilla olevaa henkilöä. Käsitettä **paikallinen asukas** ei käytetä. Vaatimus hakijan saamelaisuudesta uusien porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain mukaisten käyttöoikeussopimusten saamiseksi on poistettu suunnitelmasta ympäristöministeriön ja oikeusministeriön käymien neuvottelujen perusteella. Samoin vanhoille käyttöoikeussopimuksettomille rakennuksille sopimusta haettaessa riittää, että hakija on paikkakuntalainen ja muut hks:ssa mainitut kriteerit täyttyvät. Hks:an kirjataan uusien porotalouden ja luontaiselinkeinojen tukikohtien osalta: ”Hakijan tulee olla paikkakuntalainen ja harjoittaa saamelaiskulttuuriin kuuluvia elinkeinoja.” Vanhojen sopimuksettomien kämppien osalta kirjataan: ”Omistaja käyttää rakennusta saamelaisten perinteiseen kulttuuriin kuuluvaan metsästyksen, kalastukseen tai hillastukseen.”
+Muetettu suunnitelmaan.

Saamelaiskäräjien näkemys on, että käyttöoikeuksien luovuttamisen tulisi ehdottomasti rajoittua vain saamelaiskulttuurin tarpeisiin. (Saamelaiskäräjät)

-Ks. edellinen kommentti.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

LAUSUNTO / LAUSUNNON ANTAJA

METSÄHALLITUKSEN KOMMENTTI,
MITEN OTETTU HUOMIOON HKS:SSA

19 YHTEISTYÖ

Keskeisimmät sidosryhmät, joiden kanssa kokouksia pidetään tai joiden kokouksissa Muotkatunturin erämaa-alueen asioita käsitellään tarpeen mukaan, ovat porotalouden osalta Muotkatunturin paliskunta, Paistunturin paliskunta ja saamelaiskäräjät. Sidossryhmään pitäisi Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen käsityksen mukaan kuulua myös Paliskuntain yhdistys, jonka tehtävä on jo poronhoitolain (1990, 20 §) mukaan 1) toimia paliskuntien yhdysiteenä, 2) kehittää poronhoitoa ja porotaloutta ja 3) edistää poronhoidon tutkimusta, poronhoitoa koskevaa koetointia ja poronjalostusta. Sijaitseehan Paliskuntain yhdistyksen porokoetarha Muotkatunturin erämaa-alueella. (RKTL)

-Paliskuntain yhdistykseltä on pyydetty lausunto hks:sta. Hks:n yhteistyöryhmään kuuluu jäsenet molemmista alueella toimivista paliskunnista. Paliskuntain yhdistys toteaa lausunnossaan: "Hoito- ja käyttösuunnitelmassa on huomioitu poronhoidon harjoittamisen edellytykset ja ne turvataan jatkossakin. Suunnitelmaa on tehty alusta alkaen yhteistyössä koko prosessin ajan paikallisten paliskuntien, Muotkatunturin ja Paistunturin, edustajien kanssa, josta huomaa, että suunnitelmassa on huomioitu poronhoito hyvin."
+Ei muutosta suunnitelmaan.

21 SUUNNITELMAN VAIKUTUSTEN ARVIOINTI

S. 118 samassa kappaleessa todetaan: "Koiravaljakkotoiminta on jokamiehenoikeutta."
– "Koiravaljakkotoiminta ei voi poronhoitoalueella olla jokamiehenoikeuksiin perustuvaa."
– "Metsähallitus on myöntänyt joillekin yrittäjille lupia koiravaljakkotoimintaan kelkkaurilla." Käsitys siitä, mitä koiravaljakkotoiminta oikeastaan on, jää täysin epäselväksi. Tässä tulisikin todeta, että a) koiravaljakkotoiminta on jokamiehenoikeutta riippumatta toiminnan tarkoituksesta (ainakin tämänhetkisen lainsäädännön mukaan). b) Koiravaljakkoreitti voidaan merkitä tilapäisesti maastoon sopimalla siitä MH:n kanssa. Tällöin reitin hallinnanoikeus säilyy MH:lla. c) Koiravaljakkotoiminta voi aiheuttaa porotaloudelle "vähäistä suurempaa haittaa" tietyissä paikoissa, tietyissä oloissa tai tietynä aikana. Sen vuoksi ko. toiminta pyritään ohjaamaan alueille, joista on sovittu porotalouden kanssa. Haittaa aiheuttava toiminta pyritään tunnistamaan mm. tehostamalla erävalvontaa. Häiriöihin voidaan puuttua neuvonnalla ja opastamisella. Laittomuuksiin puututaan tehokkaasti. (Suomen Latu ry)

+Muutetaan kappaleen sanallista muotoilua paremmin lukijalle avautuvaksi.

MUUTA

On tärkeää hallita maastoliikenteen määrää ja väyliä suunnitelmassa todetun mukaisesti. Liiketoiminnalla, yleishyödyllisellä toiminnalla ja järjestetyllä toiminnalla on jokseenkin samanlaiset vaikutukset ympäristöön ja maankäyttöön. Organisoimattomalla toiminnalla on myös omat vaikutuksensa. Järjestetystä toiminnasta on ilmeisen tarpeellista sopia maanomistajan kanssa. Tällä turvataan toiminta, sen edellytykset ja jatkuvuus. Tämän vuoksi organisoitumismuotoa ei tule ottaa sopimustarveperustaksi. Organisoituminen on hyvä asia. Silloin voidaan sopia toimijan kanssa maankäytöstä ja ohjata kulutusta sitä kestäville alueille, esimerkiksi kauemmas muinaismuistoista. On hyvä, että myös erämaa-alueelle pääsee ohjatusti ulkoilemaan, virkistäytymään, tutustumaan luontoon ja kokemaan erämaan rauhaa. Jos tällaista toimintaa tukeva liiketoiminta tuottaa voittoa, se on hyvä asia. Suomen Latu pitää tärkeänä erämaisten alueiden säilyttämistä. On tärkeää, että niissä voi liikkua jokamiehenoikeudella ympäri vuoden. (Suomen Latu ry)

+Ei muutosta suunnitelmaan.

Muotkatunturin paliskunnan hallituksen esitys on ollut, että Muotkatunturin erämaa-alueita laajennettaisiin koskemaan myös Vaskonrannan aluetta. Em. laajennustoimenpide tukisi paikallisen paliskunnan poronhoidon harjoittamisen edellytyksiä. (Paliskuntain yhdistys)

-Erämaa-alueiden laajentamisesta ei päätetä tässä prosessissa. Paliskunnan ja saamelaiskäräjien laajennusesitys todetaan luvussa 15 **Suunnittelualan ulkopuolinen maankäyttö**.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

Paliskuntain yhdistys korostaa neuvotteluvollisuutta tulevaisuudessa. Valtion viranomaisten on neuvoteltava paliskunnan edustajien kanssa suunnitellessaan valtionmaita koskevia, poronhoidon harjoittamiseen olennaisesti vaikuttavia toimenpiteitä (poronhoitolaki 53 §). (Paliskuntain yhdistys)

-Näin on toimittu ja toimitaan.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

Teknisenä seikkana huomautetaan, että kappaleiden 3.5 ja 3.6.8 sekä kappaleiden 3.4 ja 3.6.9 otsakkeet ovat keskenään identtiset. Sekaannuksen välttämiseksi kappaleiden 3.6.8 ja 3.6.9 otsikoita olisi syytä muuttaa tarkennetummiksi. (Lapin luonnonsuojelupiiri ry)

+Tarkennettu otsikoita 3.6.8 ja 3.6.9.

MUUTA

Hoito- ja käyttösuunnitelmassa käytetään vaihtelevin sanamuodoin joko termiä **kuntalainen**, **paikallinen asukas** tai **paikkakuntalainen**. Saamelaiskäräjien mielestä useiden eri samantyylisten termien käyttö tulisi yhdenmukaistaa. Saamelaiskäräjät esittää, että johdonmukaisesti käytettäisiin termiä **kuntalainen**, joka on määritetty yksiselitteisesti kuntalaissa eikä jätä tulkinnan varaa. Saamelaiskäräjien näkemyksen mukaan käsite **paikallinen asukas** ja tällaiselle asukkaalle kuuluvat ”oikeudet” eivät nojaa suomalaisen oikeusjärjestelmän perusperiaatteisiin. (Saamelaiskäräjät)

Saamelaiskäräjät esittää jatkoharkittavaksi ja tulevaa yhteistyötä varten edelleen esityksen Muotkatunturin erämaa-alueen laajentamisesta. Muotkatunturin paliskunta on yhdessä saamelaiskäräjien kanssa tehnyt noin vuosi sitten esityksen Muotkatunturin erämaa-alueen laajentamisesta. (Saamelaiskäräjät)

-Teksissä käytetään termiä **paikkakuntalainen** tekstin luettavuuden parantamiseksi, ja sillä tarkoitetaan joko Inarissa tai Utsjoella asuvaa ja kirjoilla olevaa henkilöä.
+Käytetään termiä **paikkakuntalainen**.

-Paliskunnan ja saamelaiskäräjien laajennusesitys todetaan luvussa 15 **Suunnittelun ulkopuolinen maankäyttö**. Ympäristöministeriö päättää etenemisestä.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

11.11.2008 suunnitelman yhteistyöryhmässä käytiin läpi lausuntoyhteenveto ja sovittiin vielä seuraavista muutoksista:

- Täydennetään suunnitelmaan arviot suunnitelma-alueen susi-, ilves- ja karhukannoista. Poistetaan lisäksi maininta supikoiran yleistymisestä alueella, koska yhtään pesintää ei ole havaittu.
- Sovittiin korvattavaksi termi **ylilaidunnus** termillä **laidunnus**.
- Sovittiin kirjoitettavaksi selvemmin hirvikoirien poronhoidolle aiheuttamasta haitasta mm. Karigasniemen metsästysalueella. Sovittiin lisättäväksi maininta, että pohjoiset riistanhoitoyhdistykset ovat esittäneet maa- ja metsätalousministeriölle hirvenpyynnin aikaistamista. Tämä helpottaisi mainittua ongelmaa, kun hirvimiehet koirineen ehtisivät alueelta aikaisemmin pois, ja porot saisivat laiduntaa siellä rauhassa.
- Sovittiin korvattavaksi termi porojen **lisäruokinta** termillä poroja **ohjaava ruokinta**.
- Sovittiin lisättäväksi luvun 3 **Hoidon ja käytön tavoitteet** alkuun kappale, jossa kerrotaan, miksi seuraavat lait ja sopimukset on listattu lukuun. Näin selvennetään suunnittelun hoidon ja käytön tavoitteita.

Seuraavaan taulukkoon on kirjattu lausuntokierroksen aikana suunnitelmasta saadut palautteet. Palautteita ei ole lajiteltu aihepiireittäin, vaan ne on kirjattu suunnitelman liitteeseen siinä järjestyksessä, kun ne ovat saapuneet Metsähallitukselle.

PALAUTTEEN ANTAJA / PALAUTE**MH:N KOMMENTTI, MITEN
OTETTU HUOMIOON HKS:SSA**

Järjestän hiihtovaelluksia Muotkatunturin alueella. Se tapahtuu niin, että kelkalla vedetään kampeet ja latu, asiakkaat hiihtelevät ryhmässä perässä. Nykyihminen vierastaa talvista telttailua, joten lämmin puuasumus pitäisi olla yöpymiseen. Muotkatuntureilla riittäisi yksi asumus Mukkalompolon lähelle, siihen missä joskus oli autiotupa. Se palvelisi koko erämaata. Muotkatunturin suunnitelmassa on mahdollisuus rakentaa asumus kahdeksi kuukaudeksi tuolle alueelle. Jos aikaa venytetään neljään kuukauteen, niin asumus voisi olla talvikaudeksi mahdollinen. Muuten se jää tekemättä. Vaihtoehtona olisi se, että Metsähallitus tekisi lautarakenteisen kodan Mukkalompoloon. Ja asumus pitäisi olla sellainen, jota voivat käyttää myös matkailuyrittäjien ryhmät. Ilman asumusta näyttäisi Muotkatunturin talvivaeltaminen muuten loppuvan lähes kokonaan. Alueen vaativuus ehkäisee yksittäisten talvivaeltajien mielenkiintoa Muotkatuntureille. Opastettu ryhmävaeltaminen antaisi asiakkaille mahdollisuuden tutustua tuohon hienoon erämaahan ja olisi myös ekologista, valvonnan alla kun oltaisiin. Toivottavasti asiani selvisi teille ja muutos parempaan tapahtuisi. (Esko Aarnio / Esko Adventures tmi)

Monet paikat nykyisen Muotkatunturin erämaa-alueen sisällä ovat olleet esim. Sajjetsin suvun käytössä jo kauan (mm. Irjanmaras). (Niilo Vuomajoki)

Suunnitelmaan olisi hyvä kirjata myös susi-, ilves- ja karhukanta-arviot alueelta. (Marti Rikkonen / Inarin luonnonystävät ry)

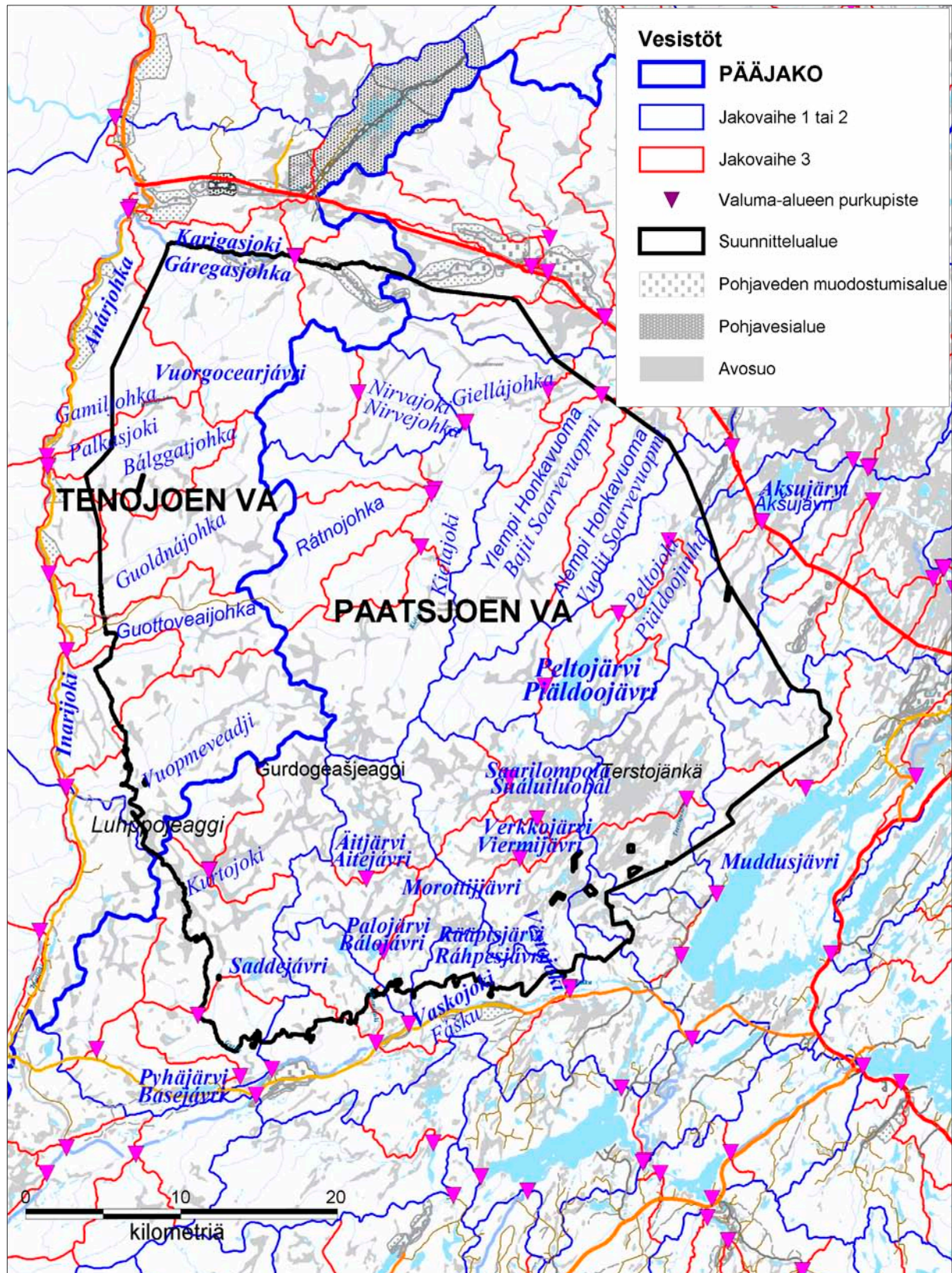
-Metsähallitus ei tule rakentamaan erämaa-alueelle ainakaan lähivuosina virkistyskäytön rakenteita. Leiriytymisluvissa maksimissaan 2 kk:n aikaan on päädytty sidosryhmäneuvotteluissa. 2 kk:n aikana katsotaan toiminnan pysyvän selvästi tilapäisenä, eikä kiinteitä rakennelmia pääse muodostumaan. Tällöin ei myöskään ole kyse erämaalain tarkoittamasta käyttöoikeuden luovuttamisesta, vaan tilapäisestä luvasta tai sopimuksesta. +Ei muutosta suunnitelmaan.

+Lisätty maininta.

+Lisätty suunnitelmaan.

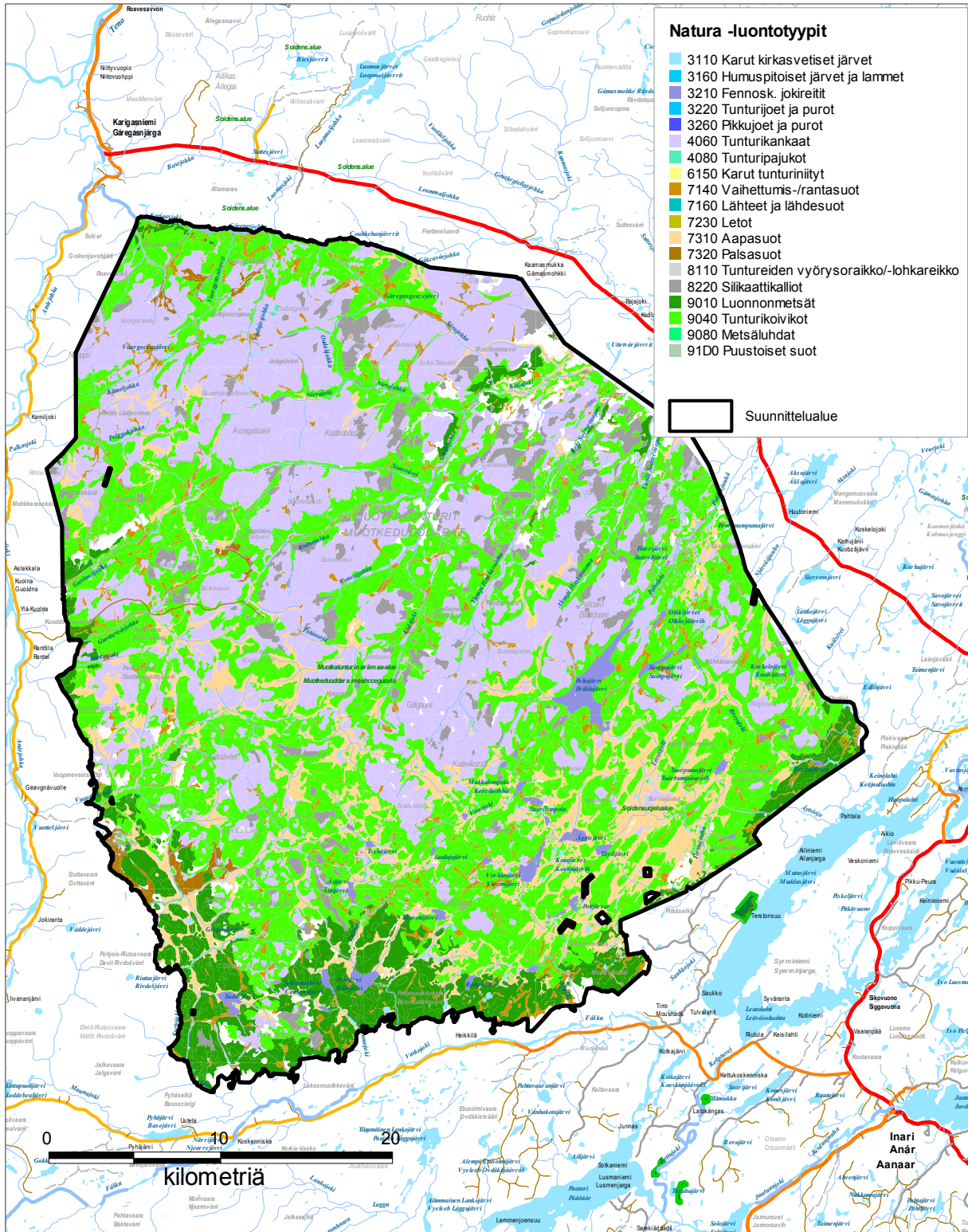
Muotkatunturin erämaa-alueen vesistöt ja valuma-alueet

© Metsähallitus 2008, © Genimap Oy Lupa L5293, © Suomen ympäristökeskus 2008.

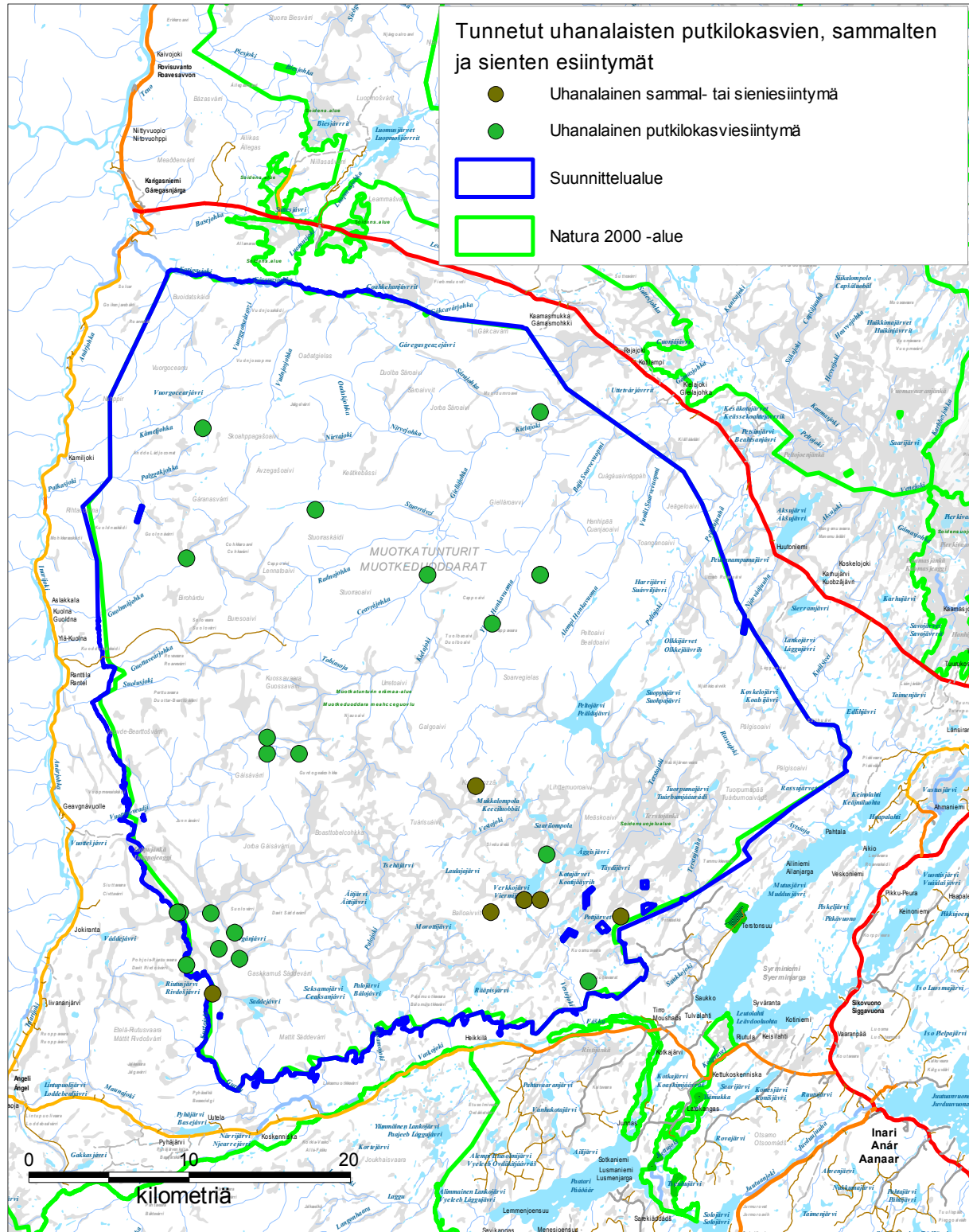
Muotkatunturin erämaa-alueen Natura-luontotyytit

© Metsähallitus 2008, Genimap Oy, Lupa L5293.

Muotkatunturin erämaa-alueen ja lähialueen tiedossa olevien uhanalaisten putkilokasvien ja sammalten esiintymät

© Metsähallitus 2008, Genimap Oy, Lupa L5293, © Suomen ympäristökeskus 2008.

Muotkatunturin alueella tavatut uhanalaiset ja silmälläpidettävät sekä alueellisesti uhanalaiset linnut

Kaikki lajit eivät pesi kansallispuiston alueella. Uhanalaisuus 1990: E = erittäin uhanalainen, St = silmälläpidettävä taantunut, Sh = silmälläpidettävä harvinainen. Uhanalaisuusluokat 2000 (Rassi ym. 2001, www.ymparisto.fi – alueellinen uhanalaisuusarviointi): CR = äärimmäisen uhanalainen, VU = vaarantunut, NT = silmälläpidettävä, LC = valtakunnallisesti elinvoimainen, mutta alueellisesti uhanalainen. Alue = alueellinen uhanalaisuus: RT = alueellisesti uhanalainen. Alue 4c: pohjoisboreaalinen metsä-Lappi, 4d: tunturi-Lappi. D = lintudirektiivin liite I. * = erityisesti suojeltava laji.

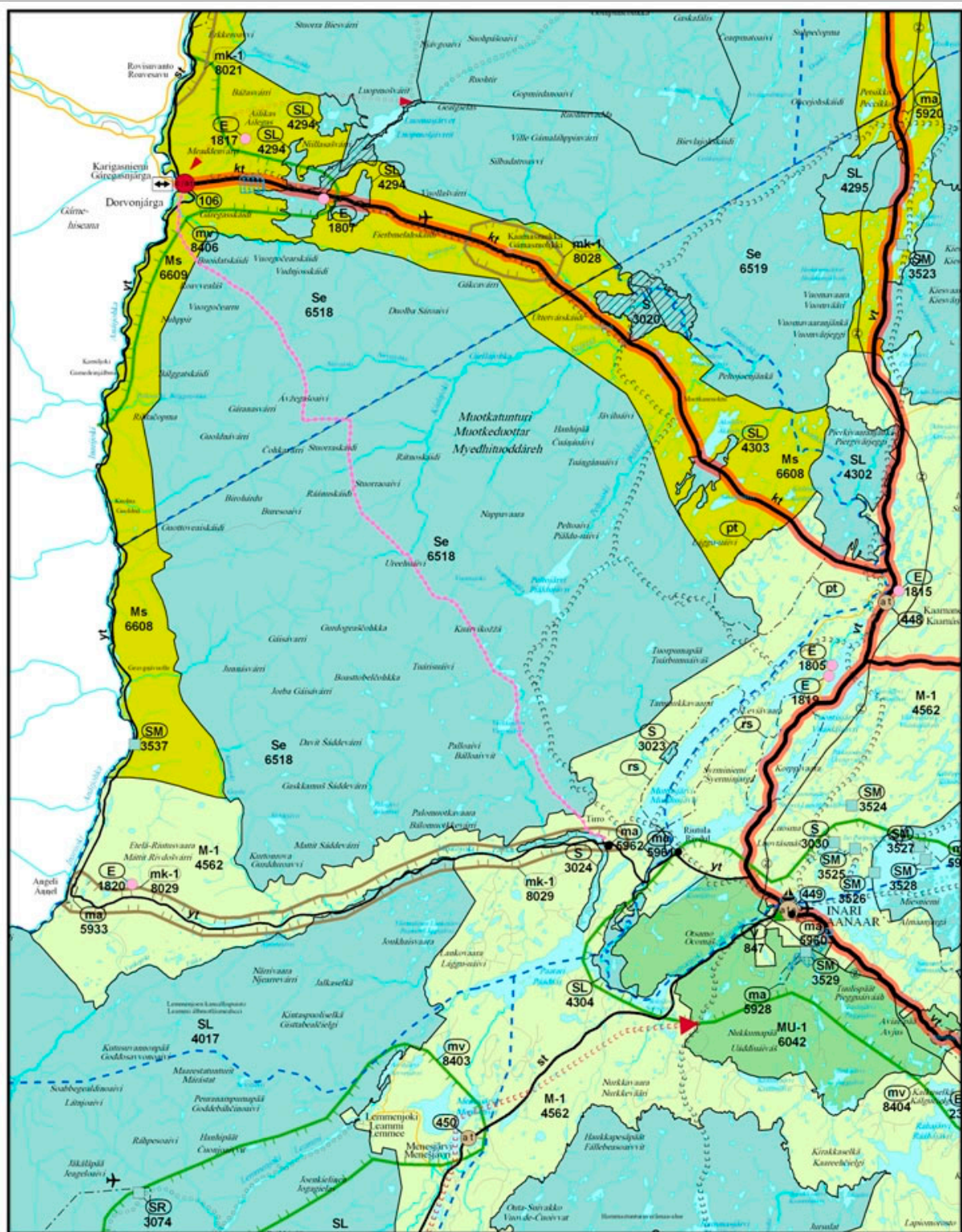
Tieteellinen nimi	Laji	Uhanalaisuus- luokitus 1990	IUCN-luokka 2000	Alue	D
<i>Eremophila alpestris</i> *	tunturikiuru*	E	CR		
<i>Aythya marila</i>	lapasotka		VU		
<i>Calidris temminckii</i> *	lapinsirri*		VU		
<i>Dendrocops minor</i>	pikkutikka		VU		
<i>Falco columbarius</i>	ampuhaukka	St	VU		x
<i>Jynx torquilla</i>	käenpiika		VU		
<i>Larus fuscus</i>	selkälökki		VU		
<i>Larus ridibundus</i>	naurulökki		VU		
<i>Phylloscopus collybita</i>	tiltalti		VU		
<i>Anser fabalis</i>	metsähanhi		NT		
<i>Cinclus cinclus</i>	koskikara	Sh	NT		
<i>Circus cyaneus</i>	sinisuohaukka		NT		x
<i>Cuculus canorus</i>	käki		NT		
<i>Falco tinnunculus</i>	tuulihaukka	St	NT		
<i>Gavia stellata</i>	kaakkuri	St	NT		x
<i>Lanius excubitor</i>	isolepinkäinen		NT		
<i>Limicola falcinellus</i>	jänkäsirriäinen		NT		
<i>Limosa lapponica</i>	punakuiri	Sh	NT	RT4c	x
<i>Melanitta nigra</i>	mustalintu	St	NT		
<i>Oenanthe oenanthe</i>	kivitasku		NT		
<i>Pandion haliaetus</i>	kalasääski	St	NT		x
<i>Parus cinctus</i>	lapintiainen		NT		
<i>Perisoreus infaustus</i>	kuukkeli		NT		
<i>Philomachus pugnax</i>	suokukko		NT		x
<i>Picoides tridactylus</i>	pohjantikka		NT		x
<i>Saxicola rubetra</i>	pensastasku		NT		
<i>Sturnus vulgaris</i>	kottarainen		NT	RT4cd	
<i>Tetrao urogallus</i>	metso		NT		x
<i>Charadrius morinellus</i>	keräkurmitsa		NT	RT4c	x
<i>Anthus trivialis</i>	metsäkirvinen		LC	RT4cd	
<i>Asio flammeus</i>	suopöllö		LC		x
<i>Cygnus cygnus</i>	laulujoutsen		LC		x
<i>Gavia arctica</i>	kuikka	St	LC		x
<i>Grus grus</i>	kurki		LC		x
<i>Luscinia svecica svecica</i>	sinirinta		LC		x
<i>Melanitta fusca</i>	pilkkasiipi		LC	RT4cd	
<i>Mergus albellus</i>	uivelo		LC		x
<i>Phalaropus lobatus</i>	vesipääsky		LC		x
<i>Pinicola enucleator</i>	taviokuurna		LC	RT4c	
<i>Pluvialis apricaria</i>	kapustarinta		LC		x
<i>Sterna paradisaea</i>	lapintiira		LC		x
<i>Strix nebulosa</i>	lapinpöllö		LC		x
<i>Surnia ulula</i>	hiiripöllö		LC		x
<i>Tringa glareola</i>	liro		LC		x
<i>Vanellus vanellus</i>	töyhtöhyppä		LC	RT4c	
<i>Apus apus</i>	tervapääsky		LC	RT4c	
5 lajia*					

Yhteenvedotaulukko Muotkatunturin erämaa-alueella esiintyvistä nisäkkäistä

Uhanalaisuusluokat: CR = äärimmäisen uhanalainen, EN = erittäin uhanalainen, NT = silmälläpidettävä.
EU, D = EU-kriteeri, direktiivilaji + liite. Laki = säätelevä laki. * = erityisesti suojeltava laji. Vastuu = Suomen vastuulaji. rauh. = rauhoittamaton.

Laji	Yleisyys	Uhan- alaisuus	EU, D	Laki	Vastuu
Metsäpäästäinen	Yleinen			Luonnonsuojelulaki	
Idänpäästäinen	Yleinen			Luonnonsuojelulaki	
Vaivaspäästäinen	Vähälukuinen			Luonnonsuojelulaki	
Vesipäästäinen	Vähälukuinen			Luonnonsuojelulaki	
Pohjanlepakko	Harvinainen		D-IV	Luonnonsuojelulaki	
Orava	Vähälukuinen			Metsästyslaki	
Tunturisopuli	Vaihtelee			Luonnonsuojelulaki	x
Punamyyrä	Yleinen			Luonnonsuojelulaki	
Harmaakuvemyyrä	Yleinen			Luonnonsuojelulaki	
Vesimyyrä	Vähälukuinen			Metsästyslaki, rauh.	
Piisami	Harvinainen			Metsästyslaki	
Peltomyyrä	Yleinen			Metsästyslaki, rauh.	
Lapinmyyrä	Yleinen			Metsästyslaki, rauh.	
Metsäjänis	Yleinen		D-V	Metsästyslaki	
Susi	Satunnainen	EN	D-II,IV	Metsästyslaki	
Kettu	Yleinen			Metsästyslaki	
Karhu	Vähälukuinen	NT	D-II,IV	Metsästyslaki	
Kärppä	Yleinen			Metsästyslaki	
Lumikko	Yleinen			Luonnonsuojelulaki	
Minkki	Vähälukuinen			Metsästyslaki	
Näätä	Vähälukuinen		D-V	Metsästyslaki	
Ahma	Vähälukuinen	EN	D-II,	Metsästyslaki	x
Saukko	Vähälukuinen	NT	D-II,IV	Metsästyslaki	
Ilves	Satunnainen	NT	D-II,IV	Metsästyslaki	
Naali	Satunnainen	CR	D-II,IV	Luonnonsuojelulaki*	x
Hirvi	Yleinen			Metsästyslaki	
Poro (tunturipeura)	Yleinen			Poronhoitolaki	

Ote Pohjois-Lapin maakuntakaavasta

OTE Pohjois-Lapin maakuntakaavasta
Valtioneuvosto vahvistanut kaavan 27.12.2007

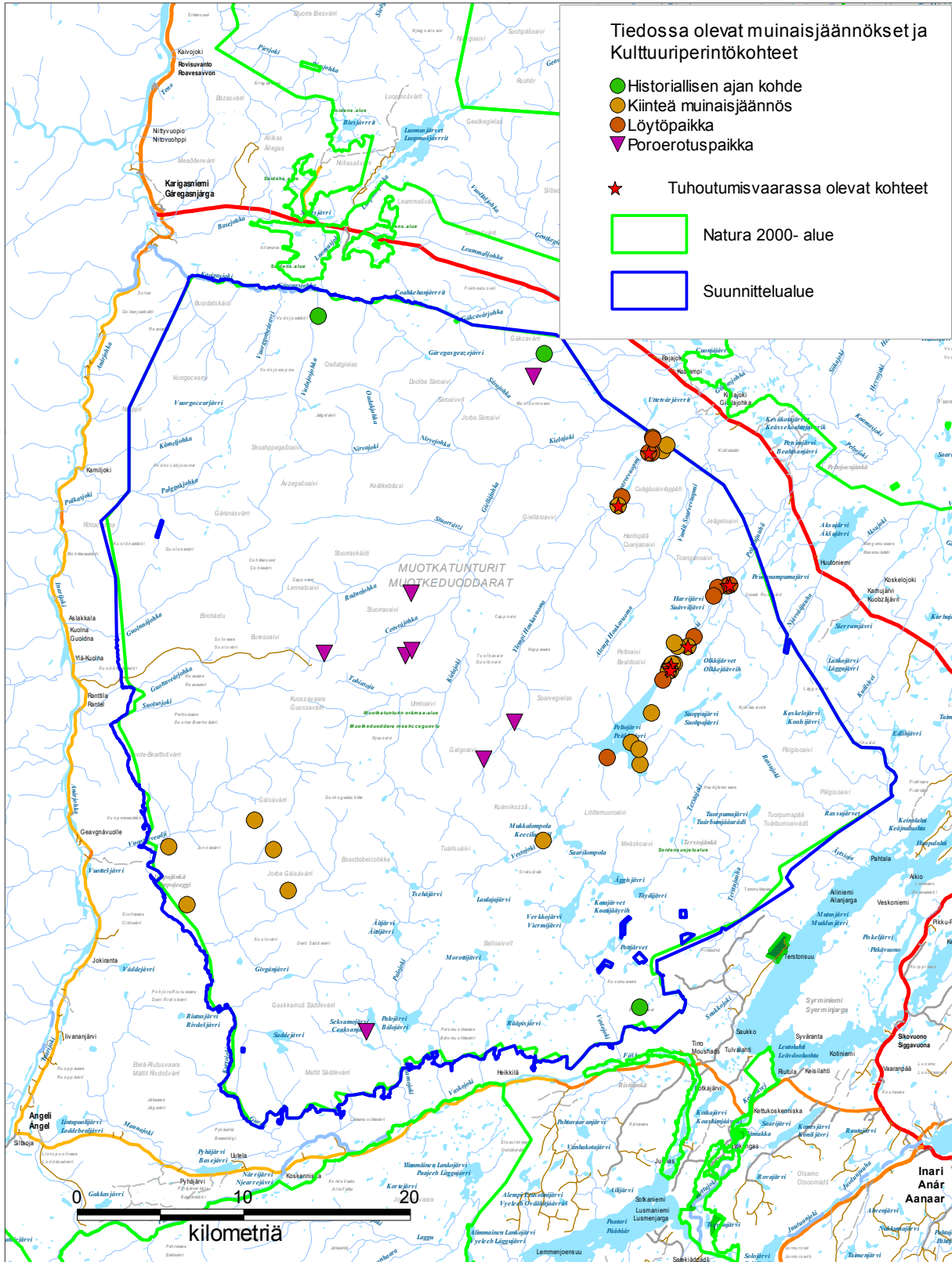
MK 1:250 000

ROVANIEMELLÄ 21.4.2008

JUHA PIISLÄ
ALUESUUNNITTELIJA

Muotkatunturin erämaa-alueen tiedossa olevat kiinteät muinaisjäännökset

© Metsähallitus 2008, © Genimap Oy, Lupa L5293, © Museovirasto, lupa no 34/005/2005, © Suomen ympäristökeskus 2008.

Ympäristöministeriön vahvistuskirje

YMPÄRISTÖMINISTERIÖ
MILJÖMINISTERIET
MINISTRY OF THE ENVIRONMENT

Päiväys
Datum

Dnro
Dnr

LIITE 11. 1(6)

16.12.2010

YM19/5741/2008

Metsähallitus
PL 94
01301 VANTAA

METSÄHALLITUS

07. 01. 2011

MH 5826/623/2008

Viite/Hänvisning: Metsähallituksen kirje ympäristöministeriölle Dnro 5826/623/2008/19.12.2008

Asia/Ärende: Muotkatunturin erämaa-alueen ja Terstojängän soidensuojelualan hoito- ja käyttösuunnitelman vahvistaminen

Asian valmistelu

Metsähallitus on 19.12.2008 lähettänyt ympäristöministeriölle Muotkatunturin erämaa-alueen hoito- ja käyttösuunnitelman vahvistettavaksi erämaalain (62/1991) 7 §:n nojalla. Samalla Metsähallitus on alistanut ministeriön vahvistettavaksi Muotkatunturin erämaa-alueen sisällä olevan Terstojängän soidensuojelualan hoito- ja käyttösuunnitelman. A.o. soidensuojeluala on perustettu soidensuojelualueista annetun lain (851/1988) nojalla ja soidensuojelualueista annetun asetuksen (852/1988) 4 §:n nojalla alueille tarvittaessa laadittavan hoito- ja käyttösuunnitelman vahvistaa ympäristöministeriö.

Ympäristöministeriö on erämaalakia koskevan hallituksen esityksen perustelut huomioon ottaen pyytänyt Muotkatunturin erämaa-alueen hoito- ja käyttösuunnitelmasta eri ministeriöiden ja keskusvirastojen sekä Paliskuntain yhdistyksen ja Saamelaiskäräjien lausunnot. Saatujen lausuntojen mukaan suunnitelmaa on pidetty pääsääntöisesti hyvänä lähtökohtana Muotkatunturin erämaa-alueen hoidon ja käytön järjestämiselle. Utsjoen kunta kiinnittää lausunnossaan huomiota mm. luontaiselinkeino toiminnan määrittelyyn, kalastusoikeuksiin, saamelaisten kulttuurin harjoittamisen edellytysten turvaamiseen sekä saamenkielisen hoito- ja käyttösuunnitelman puuttumiseen. Inarin kunnan lausunnossa kiinnitetään huomiota suunnitelman kohdassa 16.5.1. selostettuun ns. Harakanpesä -nimisen kämpän mahdolliseen jatkokäyttöön Metsähallituksen hallinnassa. Kunnan mukaan kämpän käytön edelleen luovuttamisessa tulisi turvata kaikkien saamelaiskulttuuriin kuuluvien elinkeinojen edut. Saamelaiskäräjät muun muassa katsoo, että Utsjoelta ja Inarista kotoisin oleville saamelaisille, joiden ylimuistoisena nautinta-alueena on Muotkatunturin erämaa-alue, on myönnettävä metsästykseseen ja kalastukseen liittyvät oikeudet sekä kulkuluvat samoin perustein kuin paikkakuntalaisille yleensä, vaikka he asuisivat saamelaisten kotiseutualueen ulkopuolella. Lisäksi esitetään, että hoito- ja käyttösuunnitelmassa käytettäisiin johdonmukaisesti termiä "kuntalainen", joka on määritelty yksiselitteisesti kuntalaisissa (365/1995). Saamelaiskäräjien näkemys on, että käyttöoikeuksien luovuttamisen tulee jatkossakin ehdottomasti

rajoittua vain saamelaiskulttuurin tarpeisiin ennen kuin ILO 169-sopimus on ratifioitu Suomessa.

Ympäristöministeriö on 24.11.2010 järjestänyt Saamelaiskäräjien kanssa saamelaiskäräjälain 9 §:n mukaiset neuvottelut, joissa on käsitelty muun muassa Muotkatunturin erämaa-alueen hoito- ja käyttösuunnitelmaa ja sen vahvistamista.

Suunnittelun keskeiset tavoitteet ja perusteet

Erämaa-alueen hoito- ja käyttösuunnitelmassa tehdään keskeiset hoidon ja käytön linjaukset ja sovitaan yleiset toimintaperiaatteet. Suunnitelmassa ei pääsääntöisesti päätetä käytännön operatiivisista toimista; esimerkiksi toimintojen ajoittamisesta, yksittäisten käyttöoikeussopimusten tekemisestä, rakennelmien tarkasta sijainnista ja lupien määrästä jne. Monet toimenpiteet vaativat tapauskohtaista harkintaa ja yksityiskohtaisempaa suunnittelua sekä niiden pohjalta tehtäviä päätöksiä. Erämaa-alueen hoito- ja käyttösuunnitelma ei myöskään perusta mitään oikeuksia vaan ohjaa erämaa-alueen käyttöä. Suunnitelman lähtökohtana on ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävä tilanteen säilyttäminen tai parantaminen alueella niiltä osin kuin erämaalaki antaa siihen mahdollisuuksia.

Perustuslaissa turvatussa elinkeinonharjoittamisen vapaudesta säädetään tarkemmin Laissa elinkeinon harjoittamisen oikeudesta sekä maankäyttölaeissa (kuten maastoliikennelaissa, poronhoitolaissa, metsästyslaissa ja kalastuslaissa). Erämaa-alueen hoito- ja käyttösuunnitelmassa on esimerkiksi käsitelty vain valtiolle kuuluvien vesien käyttöä eikä kalastuslain mukaista kalastuksen sääntelyä yksityisillä vesialueilla. Erämaalain eduskuntakäsittelyn yhteydessä perustuslakivaliokunta lausui hoito- ja käyttösuunnitelmasta, ettei siinä olisi alueen käyttäjiä koskevia määräyksiä, vaan se koskisi pelkästään suunniteltuja viranomaistoimia. Valiokunta katsoi, että suunnitelma ei estä paikallista väestöä harjoittamasta metsästystä, kalastusta ja poronhoitoa eikä muutakaan niihin rinnastettavaa perinteistä alueen käyttömuotoa (PeVL 6/1990 vp s.1).

Metsähallitus on laatinut Muotkatunturin erämaa-alueen hoito- ja käyttösuunnitelman kuullen paikallisia ja alueellisia intressiryhmiä sekä alueen käyttäjiä. Paikallisen väestön, poronhoitajien ja luontaistalouden harjoittajien oikeuksia ja heidän toimintojensa periaatteita on tarkasteltu laajasti. Valmistelussa suunnitelmaa on muokattu siten, että se mahdollisimman hyvin turvaisi Muotkatunturin erämaa-alueen erämaisen luonteen säilymisen sekä saamelaiskulttuurin ja luontaiselinkeinojen harjoittamisen edellytykset. Niille kilpailevia maankäyttömuotoja on rajoitettu.

Erämaa-alueelle on määritelty kaksi käytön ja hoidon vyöhykettä (syrjävyöhyke ja virkistysvyöhyke). Syrjävyöhyke käsittää suunnitelma-alueen pinta-alasta lähes 98 prosenttia ja se säilytetään mahdollisimman luonnontilaisena eikä sinne rakenneta uutta palveluvarustusta. Syrjävyöhykkeellä ei ole merkittäviä reittejä eikä niitä ole tarkoitus rakentaakaan. Pohjois-Lapin maakuntakaavan merkitty vanha Tirro-Karigasniemi –kulttuuripolku voidaan kuitenkin tarvittaessa merkitä uudelleen. Erämaa-alue säilyy siten lähes pelkästään porotalouden ja muiden luontaiselinkeinojen käytössä. Virkistysvyöhyke rajautuu pääasiassa puolen kilometrin levyisenä vyöhykkeenä olemassa olevan moottorikelkkauran ympärille. Lisäksi virkistysvyöhykkeeseen on rajattu kelkkauran ja Verkkojärven sekä Saarilompolon välinen alue sekä ns. Lahtisen kämpän ympäristö. Suunnitelmassa määritellyt vyöhykkeet rajaavat ja ohjaavat erilaisia alueen käytön muotoja kokonaisuuden kannalta tarkoituksenmukaisesti ja siinä laajuudessa kuin se on mahdollista erämaalain mukaisessa hoito- ja käyttösuunnitelmassa.

Erämaa-alueella on lähinnä porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain (45/2000) sekä poronhoitolain (848/1990) mukaisia rakennuksia ja muita rakenteita sekä Inarin-Utsjoen po-

liisitoimen partiomaja sekä yksityisen yhdistyksen kämpppä. Monimuotoinen luontaiselinkeinojen harjoittaminen on kokonaisuutena osa paikallista kulttuuria. Hoito- ja käyttösuunnitelmassa esitetään saamelaiden erityisoikeuksien korostamista. Suunnitelman luvun 16.5.2. mukaan erityisen etuuden käyttöoikeuksien luovuttaminen tukikohdan sijoittamista varten edellyttää, että hakijan tulee olla paikkakuntalainen ja harjoittaa saamelaiskulttuuriin kuuluvia elinkeinoja. Samaa periaatetta esitetään sovellettavaksi lähtökohtaisesti tehtäessä vanhojen rakennusten käyttöoikeussopimuksia, mutta tässä yhteydessä mainitaan erikseen saamelaiskulttuuriin kuuluvina elinkeinoina metsästys, kalastus ja hillastus. Yksityisen kämpän vuokrasopimusta ei enää jatketa vuokra-ajan umpeuduttua.

Suunnitelmalla pyritään ohjaamaan konevoimalla tapahtuvaa maastoliikennettä tietyille kulkurille sekä talvella että erityisesti kesällä. Olemassa oleva moottorikelkkailu-ura voidaan perustaa viralliseksi moottorikelkkailureitiksi. Matkailun ja ulkopaikkakuntalaisten virkistyskäytön osalta Metsähallitus on noudattanut pidättäytyvää linjaa. Ulkopaikkakuntalaisille ei pääsääntöisesti myönnetä kesäaikaista maastoliikennelupia. Kaikki maksuperustelain mukainen maksullinen toiminta on pienimuotoista ja luvanvaraista.

Suunnittelu osana Natura 2000 -verkoston toteuttamista

Muotkatunturin erämaa-alueen ja Terstojängän soidensuojelun alueen valtion maat kuuluvat Suomen Natura 2000 -verkostoon (FI1300202). Luonnonsuojelulain (1096/1996) 65 ja 66 §:ssä säädetyt oikeusvaikutukset ovat alueilla voimassa. Mikäli hanke tai suunnitelma joko yksistään taikka tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden tai suunnitelmien kanssa todennäköisesti merkittävästi heikentää Natura-alueen luonnonarvoja, on hankkeen toteuttajan arvioitava vaikutukset (LsL 65 §). Viranomaisen ei saa myöntää lupaa eikä hyväksyä suunnitelmaa, jos vaikutusten arviointi- ja lausunntomenettely osoittavat, että hanke tai suunnitelma merkittävästi heikentää Natura-alueen luonnonarvoja (LsL 66 §).

Edellä mainittu luonnonsuojelulain tarkoittama merkittävän heikentämisen kynnyksen ja sen arviointi nimenomaan alueen Natura 2000 -verkostoon liittämisen perustana olevien luonnonarvojen säilyttämisen kannalta mahdollistaa yleensä alueen tavanomaisen käyttämisen, ellei esimerkiksi luonnonsuojelulakiin perustuvasta toteuttamisesta yksittäistapauksessa muuta johdu. Muotkatunturin erämaa-alueen hoidon ja käytön toteuttamiskeinona on erämaalaki ja Terstojängän soidensuojelun alueen osalta luonnonsuojelulaki sekä ao. soidensuojelun alueen suojelumääräykset. Erämaalaisissa on määritelty tavoitteet, jotka ohjaavat alueen käyttöä eikä alueen liittäminen Natura 2000 -verkostoon tuo tähän asiaan käytännössä muutosta. Tämä on todettu myös valtioneuvoston päätöksessä 20.8.1998 Suomen Natura 2000 -verkostoehdotuksen hyväksymisestä esimerkiksi kalastuksen, metsästyksen ja muiden luontaiselinkeinojen kannalta.

Metsähallitus on liittänyt Muotkatunturin erämaa-alueen ja Terstojängän soidensuojelun alueen hoito- ja käyttösuunnitelmaan ympäristövaikutusten arvioinnin sekä arvion suunnitelman vaikutuksista alueiden Natura -luonnonarvoille. Niiden perusteella ympäristöministeriö katsoo, että hoito- ja käyttösuunnitelma sisältää perusteet ja kriteerit ns. Natura-arvioinnin tarveharkinnalle. Niiden mukaan voidaan arvioida, että suunnitelmalla ei aiheuteta sellaisia vaikutuksia, jotka merkittävästi heikentäisivät Muotkatunturin erämaa-alueen ja Terstojängän soidensuojelun alueen Natura 2000 -alueen luonnonarvoja. Suunnitelman voidaan arvioida edistävän luonnonarvojen säilymistä ja se osaltaan toteuttaa Natura 2000 -verkoston suojelutavoitteiden saavuttamista sekä hoidon ja käytön toimeenpanoa.

Vahvistaminen ja jatkotoimet

Erämaalaki tähtää Lapin alkuperäisimmän ja tyypillisimmän jäljellä olevan erämaaluonnon säilyttämiseen mahdollisimman muuttumattomana. Tavoitteena on myös turvata luontais-

elinkeinojen ja saamelaiskulttuurin harjoittamisen luontaiset edellytykset sekä kehittää luonnon monipuolista käyttöä ja sen edellytyksiä kuten esimerkiksi alueiden retkeily- ja virkistyskäyttömahdollisuuksia. Muotkatunturin erämaa-alueen hoito- ja käyttösuunnitelma selvitysosineen on monipuolinen asiakirjakokonaisuus, joka antaa hyvän perustan erämaa-alueen hoidon ja käytön järjestämiselle. Suunnitelma edistää ympäristöhaittojen ennaltaehkäisemistä sekä selkiinntää ja ohjaa alueen käyttöä, millä on myönteistä vaikutusta myös alueen Natura-luonnonarvoille.

Ympäristöministeriö on tarkastellut hoito- ja käyttösuunnitelmaa siihen sisältyviä alueita koskevien säädösten ja niistä johdettavien tavoitteiden sekä ministeriölle kuuluvan harkintavallan pohjalta siinä laajuudessa kuin se nykyisen erämaa-alueita koskevan lainsäädännön nojalla on mahdollista. Hoito- ja käyttösuunnitelman nojalla ei voida määrätä lisävelvoitteita eikä toisaalta myöskään nykyisten oikeuksien tai etujen rajoituksia kunnan asukkaille ja muille alueen käyttäjille, jos niistä ei olisi säädetty ao. erämaa-alueen ja soidensuojelualueen perustamissäädöksissä tai jos niillä ei ole sopimuksellista perustaa. Tähän liittyen voidaan muun muassa todeta, että Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen 21.1.2010 (KHO 523/1/09 taltio 125, koskien Kaldoavin erämaa-alueen hoito- ja käyttösuunnitelman vahvistamista) mukaan käyttöoikeussopimusten tekeminen etnisen alkuperän perusteella ei ole mahdollista ja tukikohtien myöntämisessä ei voi erotella sitä, onko hakija saamelainen vai suomalainen.

Erämaa-alueeseen kohdistuvien lupien myöntäminen ja muiden viranomaispäätösten tekeminen tapahtuu eri lakeihin sisältyvien lupajärjestelmien puitteissa, käytännössä hoito- ja käyttösuunnitelmassa osoitettujen periaatteiden mukaisesti. Siten esimerkiksi saamelaiskäräjien lausunnossaan esittämät vaatimukset ulkosaamelaisten kotipaikkaoikeuksista voidaan tarvittaessa ratkaista vain tarkistamalla lainsäädäntöä. Ministeriö kiinnittää kuitenkin Metsähallituksen huomiota hoito- ja käyttösuunnitelmissa käytetyn paikkakuntalainen – määrittelyn tulkinnanvaraisuuteen, jonka vuoksi olisi tarpeen harkita, olisiko jatkossa perusteltua käyttää Kotikuntalain (1994/201) 2 §:n mukaista määrittelyä (Kotikunta).

Ympäristöministeriö katsoo, että hoito- ja käyttösuunnitelman vahvistaminen on erämaalain tavoitteiden mukaista ja se edistää lain toimeenpanoa. Siksi ympäristöministeriö vahvistaa Muotkatunturin erämaa-alueen ja Terstojängän soidensuojelualueen hoito- ja käyttösuunnitelman jäljempänä mainituin huomautuksin sellaisena kuin se ilmenee Metsähallituksen viitekirjeen (Dnro 5826/623/2008/19.12.2008) liitteistä.

Ympäristöministeriö painottaa Muotkatunturin erämaa-alueen hoidon ja käytön toimeenpanossa valvonnan ja vaikutusten arvioinnin sekä niiden pohjalta tehtävien toimenpiteiden merkitystä. Ministeriö kiinnittää erityisesti huomiota poronhoidon maankäyttöllisiin erityistarpeisiin, jotka ovat saamelaiskulttuurin harjoittamisedellytysten kannalta keskeisiä erämaa-alueella. Esimerkiksi harkittaessa luontomatkailutoiminnan tarjonnan laatua ja määrää sekä siihen liittyviä lupia ja käyttöoikeussopimuksia on poronhoidon näkökohdat otettava erityisesti huomioon. Lisäksi on tärkeätä, että poronhoitoon liittyvä porojen laiduntamisen rytmikka otetaan huomioon esimerkiksi maastoliikenteen luvista päätettäessä.

Ympäristöministeriö voi perustellusta syystä hyväksyä mahdolliset erämaalain tarkoitusta edistävät hoito- ja käyttösuunnitelman muutosesitykset, jos lainsäädännölliset tai alueiden hallintaan ja käyttöön liittyvät perusteet muuttuvat muista kuin erämaalaisista johtuvista syistä, taikka tapahtunut kehitys muutoin antaa aihetta suunnitelman tarkistamiseen. Esimerkiksi maastoliikenneasiat ja ilmastonmuutos voivat aiheuttaa ilmiöitä ja vaikutuksia, joiden takia hoito- ja käyttösuunnitelmaa saattaa olla tarpeen joiltakin osin muuttaa tai tarkistaa. Ympäristöministeriö lähettää suunnitelmasta aikaisemmin saamansa lausunnot Metsähallitukselle tiedoksi ja soveltuvien osien huomioon otettavaksi Muotkatunturin erämaa-alueen hoito- ja käyttösuunnitelmaa toteutettaessa.

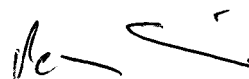
LIITE 11. 5(6)

Ympäristöministeri

Paula Lehtomäki

Luonnonsuojeluvalvoja

Pekka Salminen

TIEDOKSI:

Lapin ELY-keskus
Inarin ja Utsjoen kunnat
Lapin liitto
Saamelaiskäräjät
Muotkatunturin ja Paistunturin paliskunnat
Lapin luonnonsuojelupiiri

LIITTEENÄ: valitusosoitus

VALITUSOSOITUS

LIITE 11. 6(6)

Valitusviranomainen

Tähän päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta kirjallisella valituksella. Valituskirjelmä osoitetaan valitusviranomaiselle ja se on toimitettava valitusajassa korkeimman hallinto-oikeuden kirjaamoon.

Valitusaika

Valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Valitusaikaa laskettaessa tiedoksisaantipäivää ei oteta lukuun. Jos valitusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, lauantai, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, jouluaatto tai juhannusaatto, valitusaika jatkuu vielä seuraavana arkipäivänä.

Tiedoksisaantipäivän osoittaa tiedoksianto- tai saantitodistus. Milloin on kysymyksessä sijaistiedoksianto, päätös katsotaan saadun tiedoksi, ellei muuta näytetä, kolmantena päivänä tiedoksianto- tai saantitodistuksen osoittamasta päivästä. Virkakirjeen katsotaan tulleen viranomaisen tietoon saapumispäivänään.

Valituksen sisältö

Valituskirjelmässä on ilmoitettava

- valittajan nimi ja kotikunta
- päätös, johon haetaan muutosta, miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta, mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi ja millä perusteilla muutosta vaaditaan
- postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa.

Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, valituskirjelmässä on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta.

Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä.

Valituksen liitteet

Valituskirjaan on liitettävä

- päätös, johon muutosta haetaan, alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisajankohdasta
- asiamiehen valtakirja, mikäli asiamiehenä ei ole asianajaja tai julkinen oikeusavustaja
- muut asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Valituskirjelmän toimittaminen perille

Valituskirjelmän voi viedä valittaja itse tai hänen valtuuttamansa asiamies. Sen voi omalla vastuullaan lähettää myös postitse tai toimittaa lähetin välityksellä taikka sähköpostilla. Postiin valituskirjelmä on jätettävä niin ajoissa, että se ehtii perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen aukioloajan päättymistä. Korkeimman hallinto-oikeuden kirjaamon aukioloaika on kello 8.00 - 16.15.

Valittajalta peritään korkeimmassa hallinto-oikeudessa oikeudenkäyntimaksu 223 euroa (924/2008). Tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetussa laissa (701/1993) on erikseen säädetty eräistä tapauksista, joissa maksua ei peritä.

Korkeimman hallinto-oikeuden
postiosoite PL 180, 00131 Helsinki
käyntiosoite Unioninkatu 16
puhelinvaihe 0100 86310
telekopio 010 36 40382
sähköpostiosoite korkein.hallinto-oikeus@oikeus.fi

Vuodesta 2006 alkaen ilmestyneet Metsähallituksen C-sarjan julkaisut

- No 1 Metsähallitus 2006: Kurjenrahkan kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma. 68 s.
- No 2 Metsähallitus 2006: Syötteen kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma. 61 s.
- No 3 Metsähallitus 2006: Parikkalan Siikalahden hoito- ja käyttösuunnitelma. 169 s.
- No 4 Metsähallitus 2006: Koitajoen Natura-alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 77 s.
- No 5 Metsähallitus 2006: Mietoistenlahden hoito- ja käyttösuunnitelma. 92 s.
- No 6 Metsähallitus 2006: Levanevan hoito- ja käyttösuunnitelma. 66 s.
- No 7 Metsähallitus 2006: Joutsenaavan–Kaita-aavan hoito- ja käyttösuunnitelma. 48 s.
- No 8 Metsähallitus 2006: Luiron soiden hoito- ja käyttösuunnitelma. 54 s.
- No 9 Metsähallitus 2006: Näätävuoman–Sotkavuoman hoito- ja käyttösuunnitelma. 48 s.
- No 10 Metsähallitus 2006: Teuravuoman–Kivijärvenvuoman hoito- ja käyttösuunnitelma. 50 s.
- No 11 Metsähallitus 2006: Viiankiaavan hoito- ja käyttösuunnitelma. 51 s.
- No 12 Metsähallitus 2006: Hossan retkeilyalueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 58 s.
- No 13 Metsähallitus 2006: Omenajärven Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 64 s.
- No 14 Metsähallitus 2006: Koskeljärven Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 79 s.
- No 15 Metsähallitus 2006: Haukisuon–Härkäsuon–Kukkonevan Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 63 s.
- No 16 Metsähallitus 2007: Olvassuon Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 71 s.
- No 17 Metsähallitus 2007: Litokairan Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 81 s.
- No 18 Metsähallitus 2007: Iso Tilansuo–Housusuon Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 41 s.
- No 19 Metsähallitus 2006: Nuuksion kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma. 123 s.
- No 20 Metsähallitus 2007: Salamajärven suojelualuekokonaisuuden hoito- ja käyttösuunnitelma 2006–2015. 131 s.
- No 21 Metsähallitus 2007: Älänteen Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 60 s.
- No 22 Metsähallitus 2007: Venenevan–Pelson Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 50 s.
- No 23 Metsähallitus 2007: Kermajärven rantojensuojeluohjelma-alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 35 s.
- No 24 Metsähallitus 2007: Siikavaaran hoito- ja käyttösuunnitelma. 50 s.
- No 25 Metsähallitus 2007: Jämäsvaaran virkistysmetsän hoito- ja käyttösuunnitelma. 47 s.

- No 26 Metsähallitus 2007: Oukkulanlahden Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 71 s.
- No 27 Metsähallitus 2007: Otajärven Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 84 s.
- No 28 Metsähallitus 2007: Kansanneva–Kurkineva–Muurainsuon, Kinkerisaarennevan ja Itämäki–Eteläjoen hoito- ja käyttösuunnitelma 2006–2015. 45 s.
- No 29 Metsähallitus 2007: Medvastön–Stormossenin alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 81 s.
- No 30 Metsähallitus 2007: Pyhä–Luoston kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma. 129 s.
- No 31 Metsähallitus 2007: Petkeljärvi–Putkelanharjun ja Puohtiinsuon Natura 2000 -alueiden hoito- ja käyttösuunnitelma. 101 s.
- No 32 Metsähallitus 2007: Hiidenportin kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma. 61 s.
- No 33 Hokkanen, M. & Kanerva, T. 2007: Saltfjärdenin luonnonhoidon ja rakenteiden toimenpidesuunnitelma. 33 s.
- No 34 Pirkanmaan ympäristökeskus & Metsähallitus 2007: Ekojärven Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 68 s.
- No 35 Metsähallitus 2008: Viklinrimmen Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 49 s.
- No 36 Metsähallitus 2008: Pallas–Yllästunturin kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma. 198 s.
- No 37 Metsähallitus 2008: Rokuan kansallispuiston ja valtion omistamien Natura-alueiden hoito- ja käyttösuunnitelma. 60 s.
- No 38 Metsähallitus 2008: Ystävyden puiston hoito- ja käyttösuunnitelma. 148 s.
- No 39 Metsähallitus 2008: Käsivarren erämaa-alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 134 s.
- No 40 Metsähallitus 2008: Giehtaruohttasa meahcceguovllu dikšun- ja geavahanplána. 134 s.
- No 41 Metsähallitus 2008: Vätsärin erämaan hoito- ja käyttösuunnitelma. 143 s.
- No 42 Metsähallitus 2008: Váhčira meahcceguovllu dikšun- ja geavahanplána. 146 s.
- No 43 Metsähallitus 2008: Kuusisuo–Hattusuon, Soininsuo–Kapustasuon ja Ohtosensuon Natura 2000 -alueiden hoito- ja käyttösuunnitelma 2007–2016. 57 s.
- No 44 Metsähallitus 2008: Hepokönkään hoito- ja käyttösuunnitelma. 40 s.
- No 45 Metsähallitus 2008: Hämeenkaan monikäyttö- ja harjoitusalueen sekä Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 130 s.
- No 46 Jansson, H. & Raatikainen, K. 2008: Vallisaaren ja Kuninkaansaaren alueen hoito-suunnitelma. 119 s.
- No 47 Rouvala, A. & Peltonen, T. 2008: Seitsemisen ja Helvetinjärven alueen luontomatkailusuunnitelma. 71 s.
- No 48 Metsähallitus 2009: Lemmenjoen kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma. 208 s.
- No 49 Metsähallitus 2009: Leammi álbmotmeahci dikšun- ja geavahanplána. 209 s.
- No 50 Metsähallitus 2009: Riisitunturin kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma 2008–2017. 87 s.

- No 51 Metsähallitus 2009: Seitsemisen suojelualuekokonaisuuden hoito- ja käyttösuunnitelma. 161 s.
- No 52 Metsähallitus 2009: Liesjärven kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma. 84 s.
- No 53 Metsähallitus 2009: Torronsuon kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma. 75 s.
- No 54 Metsähallitus 2009: Isojärven kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma. 121 s.
- No 55 Metsähallitus 2009: Leivonmäen kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma. 114 s.
- No 56 Metsähallitus 2009: Puurijärvi–Isosuon kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma. 77 s.
- No 57 Perämeren kansallispuiston, Perämeren saarten ja Röytän Natura 2000 -alueiden hoito- ja käyttösuunnitelma. 84 s.
- No 58 Metsähallitus 2009: Merenkurkun saariston maailmanperintöalueen hallinto- ja kehitys-suunnitelma. 77 s.
- No 59 Forststyrelsen 2009: Förvaltnings- och utvecklingsplan för världsarvet Kvarkens skärgård. 77 s.
- No 61 Metsähallitus 2009: Hyyppään ja Alasuon Natura 2000 -alueiden hoito- ja käyttösuunnitelma. 51 s.
- No 62 Metsähallitus 2009: Vaarunvuorten Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 86 s.
- No 63 Metsähallitus 2009: Vattajanniemen Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 101 s.
- No 64 Laukkanen, M. 2009: Saimaan suojelualueiden luontomatkailusuunnitelma. 65 s.
- No 65 Sarlin, A. 2009: Strategi för naturturismen i Skärgårdshavet. 64 s.
- No 66 Sarlin, A. 2009: Strategy for nature tourism in the Archipelago Sea. 64 s.
- No 67 Sarlin, A. 2009: Saaristomeren luontomatkailusuunnitelma. 65 s.
- No 68 Metsähallitus 2010: Korouoman–Jäniskairan Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma 2008–2017. 89 s.
- No 69 Metsähallitus 2009: Ystävyyden puiston hoito- ja käyttösuunnitelma. 142 s. Painettu versio.
- No 70 Metsähallitus 2010: Talaskankaan luonnonsuojelun hoito- ja käyttösuunnitelma. 70 s.
- No 71 Metsähallitus 2010: Martimoaapa–Lumiaapa–Penikat Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 54 s.
- No 72 Metsähallitus 2010: Auttikönkään Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 45 s.
- No 73 Metsähallitus 2010: Paljakan luonnonpuiston, Latvavaaran ja Pirunkirkon hoito- ja käyttösuunnitelma. 57 s.
- No 74 Metsähallitus 2010: Saarijärven aarnialueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 45 s.
- No 75 Metsähallitus 2010: Vorlokin Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 48 s.
- No 76 Metsähallitus 2010: Koloveden kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma. 87 s.
- No 77 Metsähallitus 2010: Linnansaaren kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma. 87 s.

- No 79 Metsähallitus 2010: Aatsinki–Onkamon, Peuratunturin ja Suksenpaistama–Miehinkävaaran Natura 2000 -alueiden hoito- ja käyttösuunnitelma. 61 s.
- No 80 Metsähallitus 2010: Kolvananuuro ja lähialueet Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 77 s.
- No 81 Metsähallitus 2010: Kaldoaivin erämaa-alueen sekä Sammuttijängän–Vaijoenjängän soiden-suojelun alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 175 s.
- No 82 Metsähallitus 2010: Metsäkylän Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 41 s.

ISSN-L 1796-2943
ISSN 1799-5396 (painettu)
ISSN 1796-2943 (verkkójulkaisu)
ISBN 978-952-446-808-4 (painettu)
ISBN 978-952-446-809-1 (verkkójulkaisu)

Julkaisu on luettavissa osoitteessa:

www.metsa.fi/hks